

Nr 4 • 2006 • årgång 29 • 65 kr

www.sydasien.se

sydasien

Tidskrift om Indien, Sri Lanka, Pakistan, Bangladesh, Afghanistan, Nepal, Bhutan och Maldiverna

Lyckad topp- bestigning av Chomolungma

SID 2 och 40

"Våldets politik slut" – Nepal firar unikt fredsavtal

SID 8-10

Indiens daliter drömmer ännu om jämställdhet

SID 26-34

30 år med klass

□ Vi slår oss inte för bröstet och skryter, men faktum är att detta nummer av SYDASIEN är ett jubileumsnummer. Tidskriften har på ideell grund nu getts ut i hela 30 år. Det har blivit ett oräkneligt antal läsvärda och högklassiga texter om politik och kultur i södra Asien genom åren. Något vi är mycket stolta över, fastän vi till följd av problem med distribution och marknadsföring tyvärr aldrig lyckats uppnå särskilt hög upplaga bland privatpersoner (däremot finns vi på de flesta svenska bibliotek).

I detta nummer bjuder vi framförallt i flera artiklar på ett antal motbilder till den numera nästan etablerade ljusa bilden av Sydasiens som framtidens lyckoland. **Kalle Kjellman** som följt utvecklingen i "sin" by på den nordindiska slätten nästan lika länge som vår tidskrift funnits ger en dyster bild av kvinnornas situation. **Ajit Roy** pekar i sin krönika på jordbrukets allvarliga kris i Indien i dag, och **Hans Magnusson** skriver om daliternas alltjämt svåra belägenhet i ett land där kastsystemet är lika levande i dag som någonsin förr.

Det saknas dock inte ljusglimtar. Att alternativa Nobelpriset i höst tilldelades kvinnliga dalitaktivisten **Ruth Manorama**, och att Nobels fredspris välförtjänt gick till Dr. **Muhammed Yunus**, skaparen av Grameen Bank, visar på positiva skeenden – som vi naturligtvis också uppmärksammar.

God helgläsning!

Lars Eklund

INNEHÅLL I NR 4/06:

Äntligen på Mount Everest!	2 och 40
Indiskt byliv plågar kvinnorna	3
"Försoningens politik" inledd i Nepal	8
Ajit Roy om indisk jordbrukskris	11
Turbulens inför valet i Bangladesh	12
Bangladeshs kvinnor går samman	14
Årets fredspris ger hopp åt fattiga	15
Billiga sydasiater på export	16
Bilder av Indien	20
Motståndet växer i Afghanistan	22
John Senewiratne om läget i Sri Lanka	23
Reformer på gång i Maldiverna	24
Maldivisk protestaktion stoppades	25
Indiens kämpande daliter	26-34
Zac om sin roman Tandooriälgen	35
Recensioner: <i>Brokiga Bengalen, Introducing Hinduism, Allwonders Maps of India, Typhoon, Pakistan-noveller</i>	36-37
Parul Sharma om Indiens bögar	38

Omslaget: Mount Everest har just bestigits av bland andra svensken Fredrik Sträng.

FOTO: JOHAN FRANKELIUS

Lyckad attack från norra sidan

Annu har ingen bestigit Mount Everest från öster

Till vardags studerar han kemi i Uppsala. Men då och då bestiger Johan Frankelius toppar på tusentals meter. Förra året besteg 37-åringen Mount Everest från den norra (kinesiska) sidan. Han har också gjort ett försök från den södra sidan. Här och på sista sidan kan du läsa om hans möte med toppen.

Klockan är kvart i åtta på morgonen nepalesisk tid den 25 maj 2006. Med ryggsäcken vänd mot kameran (*se omslagsbilden*) iklädd blålila overall och svart-röda boots står den svenske bergsbestigaren **Fredrik Sträng** på toppen av världens högsta berg.

I maj 2003 blev han den förste svensk att bestiga världens sjunde berg Dhaulagiri (8167 m, i Nepal).

När jag tar bilden har han varit fem minuter på toppen. Mannen direkt till vänster

om Fredrik är ledaren **Scott Woolums** från Oregon, USA.

Drygt tre dagar tidigare inledde vi tre, tillsammans med två amerikaner och en britt, toppattacken från det framskjutna baslägret på 6 400 meters höjd.

Everests östra sida – vi kan kalla den världens högsta ättestupa, i mitten på omslagsbilden – störtar brant 3 300 meter ned mot Kangshungglaciären, i Tibet.

Ännu har ingen klättrat "East Face Direct", det vill säga nått toppen från foten Lowe's Buttress (även känd som American Buttress; 5 500 m) vid Kangshungglaciären via den röda böneflaggan i mitten något till höger på bilden. Är vägen möjlig att klättra?

Hängdrivorna bakom toppen, till vänster, tillhör Sydostkammen, som leder ned till South Col (världens högst belägna bergspass).

På toppen har buddhistiska böneflaggor från tidigare expeditioner bäddats in i snö. I fjärran (nere till vänster på bilden), mer än femton mil söderut, ligger Terailätten i Nepal och det nordindiska låglandet (Gangesslätten) höljda i dis. Tio minuter senare når även jag toppen, via Nordostkammen.

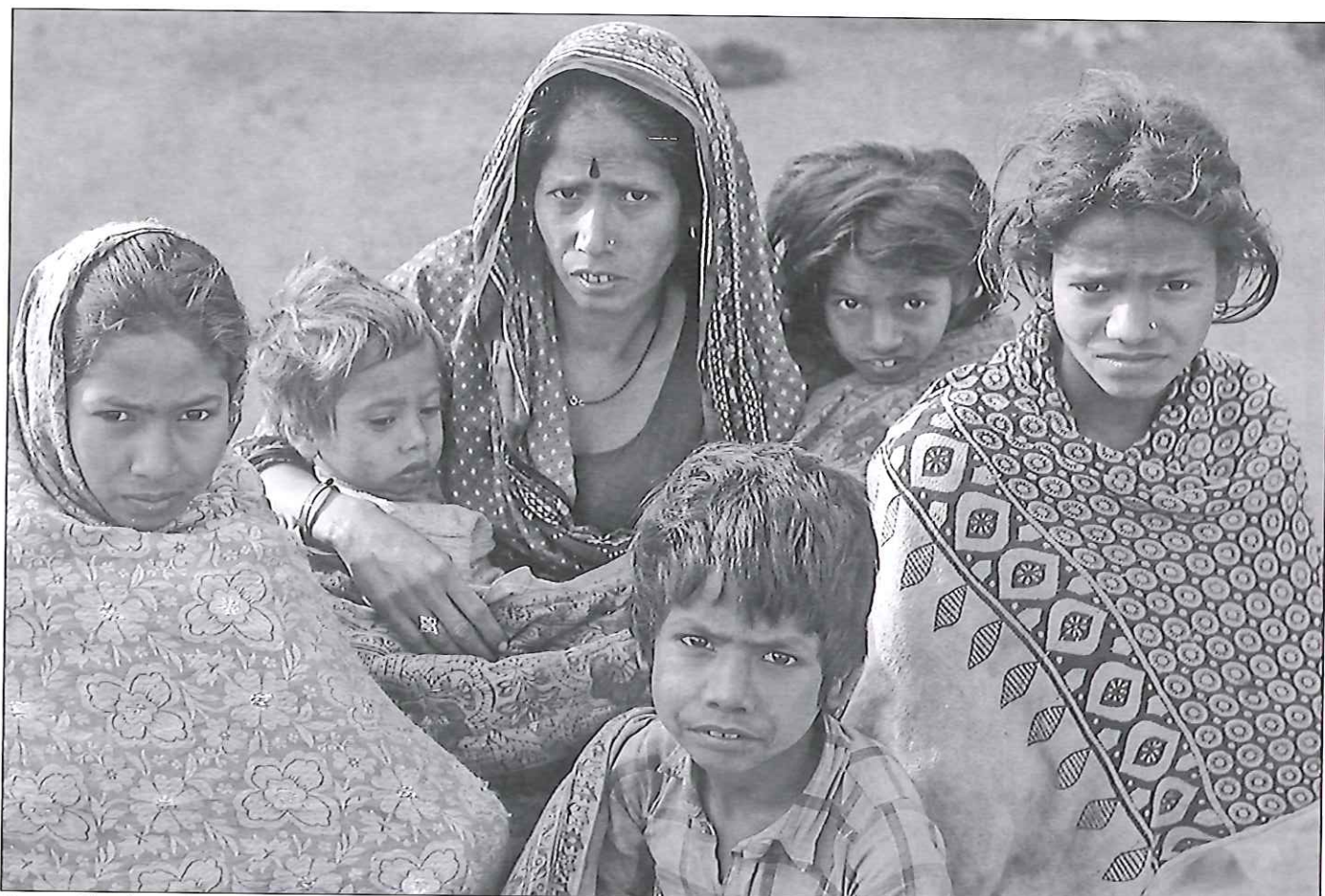
Johan Frankelius,
text och foto

Läs mer på sista sidan!

Mount Everests sydvästvägg, topppyramiden, Västkammen (till vänster), Geneva Spur och South Col (båda till höger) sett från den branta Lhotseväggen på en höjd av 7 450 meter över havet vid elvatiden den 29 maj 2005. På dagen femtiotvå år tidigare blev nya-zeeländaren Edmund Hillary och Sherpa Tenzing Norgay de första att, via Sydostkammen (uppe till höger), nå toppen av världens högsta berg, Mount Everest eller Chomolungma, som är det äldsta kända namnet på berget och av tibetanskt ursprung. Den vita "plymen" runt toppen vittnar om stark västlig vind.

FOTO: JOHAN FRANKELIUS

Rama gifte sig med en småbonde och fick en lång rad barn. Av hennes fem döttrar blev fyra mycket olyckligt gifta, men Rama är för fattig för att ha någon möjlighet att hjälpa dem. På fotot från 1989 ser man från vänster tre av dem: Hansmukhi, Mina och Nanni.

Kvinnoliv = pinat liv

Indiens kvinnofientliga byliv leder till misshandel och självmord

Många indiska flickor gifts i unga år bort med en man som de aldrig har sett och flyttar till en by som de aldrig har besökt. De som möter kärlek och omtanke i sina nya hem får lyckliga liv, men för dem som bemöts med hån och slag förvandlas livet till en outhärdlig pina.

När jag för några år sedan besökte den indiska familj som jag har haft nära kontakt med under många år, dök **Bebi** oväntat upp där. Hon hade fått reda på att jag var på besök och kom resande tio mil för att träffa mig.

Bebis mamma, som heter **Rama**, tillhör min indiska familj och födde en lång rad barn, som jag träffade när de var små. Sedan giftes Bebi och hennes fyra systrar bort i olika byar, men jag besökte varken dem eller Rama eftersom jag hade blivit

varnad för den grova brottsligheten i området där de bor. Men Rama hälsade på mig ibland när jag under årens lopp besökte hennes bröder, som är min fasta punkt i Indien. Både de och Rama räknar enligt indisk tradition mig som sin bror och av det skälet kallar deras barn mig för farbror respektive morbror.

Så när Bebi nu överraskande kom för att besöka mig bodde jag hos hennes morbröder och hon kallade också mig för mama ji, morbror. Hon var tjugotvå år och i sällskap hade hon sin man och två barn, medan ett tredje var kvar i hemmet. Bebi berättade att allt var väl med henne och att familjen hade ett litet jordbruk med två oxar, två kor och en vattenbuffel. Det unga paret såg stilig och lyckligt ut, tyckte jag, men när jag under de följande dagarna samtalande med Bebi i enrum, förstod jag långsamt att hon tvärt om befann sig i djup nöd och hade uppsökt mig av just den anledningen.

Det började med att hon visade tre djupa sår på sina armar. Såren var sju år gamla, och vätskan som rann ur dem förde

ibland med sig små benfragment, berättade hon. Hennes ena hand var försvagad och tidvis hade hon mycket ont. Bebi var med all rätt oroad av sin sjukdom och grät när hon berättade om den.

Det hade gjorts några halvhjärtade försök att behandla henne, och hon hade då blivit bättre, men när medicinen tog slut hade infektionen fortsatt sitt angrepp på benvävnaden i hennes armar. När hon bad sin man om vård så var han ovillig och svarade att pengar saknades.

Slagen när hon ville få vård

Bebi hade också ett annat allvarligt problem. Hon berättade att hennes man slog henne, sparkade henne och tog strypgrepp på henne. Mannens våldsamhet berodde ofta på att Bebi på grund av sin sjukdom inte klarade att knåda deg, mala kryddor och tvätta kläder, men ändå, som han sa till henne, behövde mat, kläder och tvål. Om Bebi insisterade på vård, kunde hon bli misshandlad också av den anledningen.

VÄND!

FORTS.

Enligt Bebi höll många i hennes by för troligt att hon en dag skulle kastas ut ur sitt hem, och själv fruktade hon att just det skulle hända. Hon berättade att hon vid ett tillfälle i desperation hade hållt skållhet mat rakt över sig när hon lagade middag vid sin spis, och hon visade ären efter brännsåren på hals och axlar. En annan gång hade hon varit nära att hänga sig men i sista sekunden ångrat sig med tanke på sina barn.

Om sin svärfar berättade Bebi att de en gång tillsammans hade givit sig av till en stad nära deras by för att köpa medicin. De hade pantsatt ett av hennes smycken, men för pengarna hade svärfadern köpt sprit till sig själv, inte medicin till Bebi. När de så på kvällen var på väg tillbaka till byn hade svärfadern försökt våldta Bebi, men hon hade lyckats fly undan i mörkret. Efter den händelsen hade Bebis man varnat sin far i så starka ordalag att han, som dittills hade haft för vana att ösa ovet över Bebi när han kom hem berusad, numera i stället bad henne om ursäkt när han återvände onykter. Så för Bebi var hennes svärfar inte längre något problem.

Jag hörde mig för om läkare och sjukhus i staden Kichha strax intill min by. Det statliga sjukhuset där har ett uselt rykte, men i staden finns också en privat ortopedklinik, som jag tyckte såg förtroendeingivande ut. Jag gick dit med Bebi, som efter röntgen och blodprov fick diagnosen benröta. Läkaren sa att sjukdomen var möjlig att behandla med antibiotika, men att det skulle ta ett år och kanske också kräva en operation. Om ingenting gjordes, sa han, skulle det till slut bli nödvändigt att amputera Bebis båda armar.

Vi påbörjade behandlingen. Bebi fick medicin av fyra sorter, och jag kontrollerade noga att hon följde läkarens instruktioner om när och hur den skulle tas. Jag hade en månad kvar i byn, och föreslog att Bebi också skulle stanna den tiden. Jag hörde mig för med hennes mostrar om de kunde ge henne mat och logi, och det gjorde de gärna. Jag köpte ett täcke och lät reparera en säng. Bebi stannade med sitt minsta barn, medan hennes man och det andra barnet återvände till sin by.

Blyg och fåordig i början

Under de följande veckorna talade jag då och då med Bebi på mitt rum. Våra samtal gick mycket trögt eftersom det var stor skillnad mellan hennes byhindi och min skolhindi. Till det kom att Bebi var fåordig och till en början blyg. Det krävdes en lång rad frågor från mig innan den enklaste sak var uppklarad.

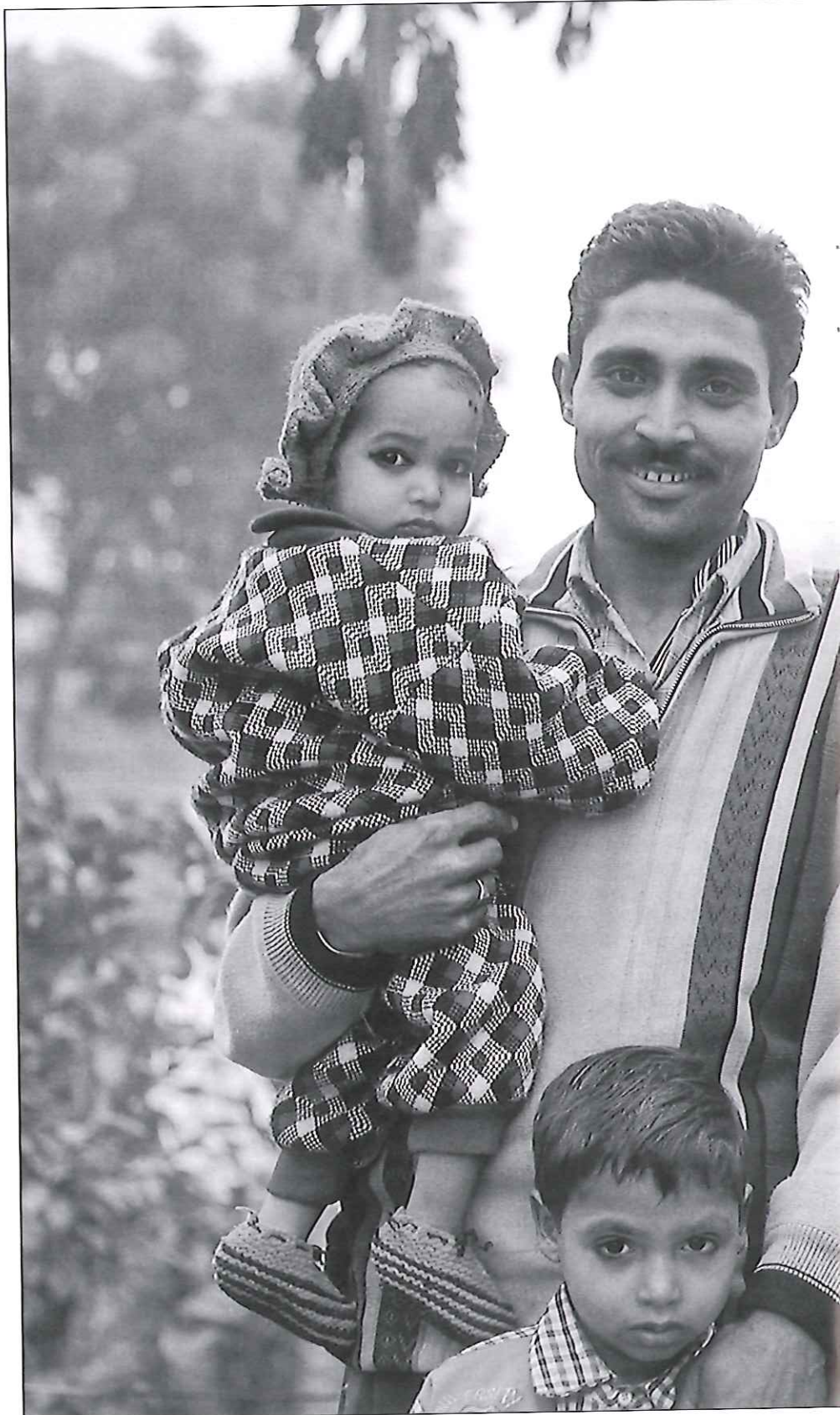
Bebi har inte gått i skola, inte hållit i en telefonlur och knappt sett på teve. I hennes by finns inte elektricitet. När jag erbjöd mig att lära henne cykla, skrattade hon och sa att det inte skulle tjäna någonting till eftersom kvinnor inte cyklar där hon bor.

Bebi och miljoner andra indiska kvinnor lever sina liv i två byar: först i sin barndoms by, *maika* på hindi, sedan i sin mans by, *sasural*.

I *maika* var Bebi en flicka, som till en början hade en frihet att springa runt och leka i sällskap med sina kamrater. Pojkarna och männen i den byn var liksom hennes bröder och fäder, och traditionen bjuder att hon inte skulle gifta sig med någon av dem.

När så Bebi kom upp i tioårsåldern ökade kraven på henne att hålla sig hemma och att hjälpa till i hushållet. Under året före bröllopet hölls Bebi i strama tyglar, och hennes mamma sa strängt att hon nu snabbt måste lära sig allt hushållsarbete, för annars skulle hennes blivande man och hans familj bli väldigt missnöjda med henne.

När Bebi var fjorton år giftes hon så bort och flyttade till sin mans by, *sasural*.

Mannen och hans familj hade hon inte träffat tidigare, hans by hade hon inte besökt.

I sasural är Bebis roll den gifta kvinnans och hon måste på alla sätt lägga band på sig. Hon får inte prata för mycket, inte skämta och hon är tvungen att hålla sig hemma.

Hon måste också skyla sitt ansikte, göra parda, för sin svärfar, för äldre manliga släktingar på sin mans sida och för en del

andra män. I maika gör hon inte parda för någon.

De väninnor Bebi en gång hade i maika är hon helt avskuren ifrån. De är ju gifta de också och utspridda i olika byar. Och i sasural kan Bebi inte skaffa några nya väninnor av den enkla anledningen att hon är en fånge i sitt hem. I slang har sasural just betydelsen fängelse.

För att Bebi på egen hand ska få ge sig ut

På fotot från 2001 ser Bebi lycklig ut tillsammans med sin man och två av barnen, men drygt ett år senare tog hon sitt liv på grund av mannens misshandel.

i byn krävs något särskilt skäl. Om Bebi rör sig i byn utan fullgod anledning, frågar hennes man hånfullt om hon betraktar sig som byns flicka och syftar med det just på skillnaden mellan maika och sasural.

Följden är att Bebi inte har sett mycket av världen, ja inte ens av byn hon bor i. Hon lever sitt liv liksom en groda i en brunn, kan man säga på hindi. Inte ens när det är bröllop i släkten tar hennes man med henne. Och, sa Bebi, hon har ju hur som helst inga kläder att sätta på sig. Koftan och sjalen, som hon hade när hon besökte mig, hade hon lånat av sin mans syster.

I Bebis trånga värld finns ett strikt kast-system, som delar in människorna i "stora och små". Bebi tillhör en hög kast som heter thakur, och hon betraktar de lägsta kasterna som orena och oberörbara. Om hon av misstag skulle råka nudda en sådan person, vilket faktiskt händer, skäller hon på den personen och tar därefter ett renande bad. Också mot muslimer har Bebi en extremt fördomsfull inställning.

Om Bebi skulle bjuda en muslim eller en hindu av oberörbar kast på mat i sitt hem, vilket är en helt orimlig tanke, skulle konsekvenserna bli mycket allvarliga. Hennes man skulle misshandla henne svårt, släktingarna i hembyn skulle bojkotta både Bebi och hennes familj och vägra dricka så mycket som ett glas vatten hemma hos dem.

Fick inte missa medicinerna

När min hemresa till Sverige närmade sig föreslog jag Bebi att hon samtidigt skulle återvända till sin by med medicin för två månaders behov. I god tid innan den medicinen tog slut var hon tvungen, betonade jag, att komma tillbaka till sina morbröders by, bege sig till samma läkare och liksom tidigare noga följa hans anvisningar. Därefter kunde hon med medicin för ytterligare två månader resa hem igen och sedan fortsätta på samma sätt. Pengar deponerade jag hos en av hennes mostrar.

Jag varnade Bebi för att missa medicinen en enda dag eller för att lyssna på alla dem som föreslog en annan läkare eller en annan behandling, för jag visste att de riskerna var överhängande. Bebi lovade att göra som jag sa. Jag klev på tåget till Delhi och på perrongen vinkade Bebi och många andra adjö. Dagen därpå återvände hon till sin by.

Från Sverige ringde jag ibland till mina indiska bröder och deras familjer. Att ringa till byn är möjligt sedan några år tillbaka

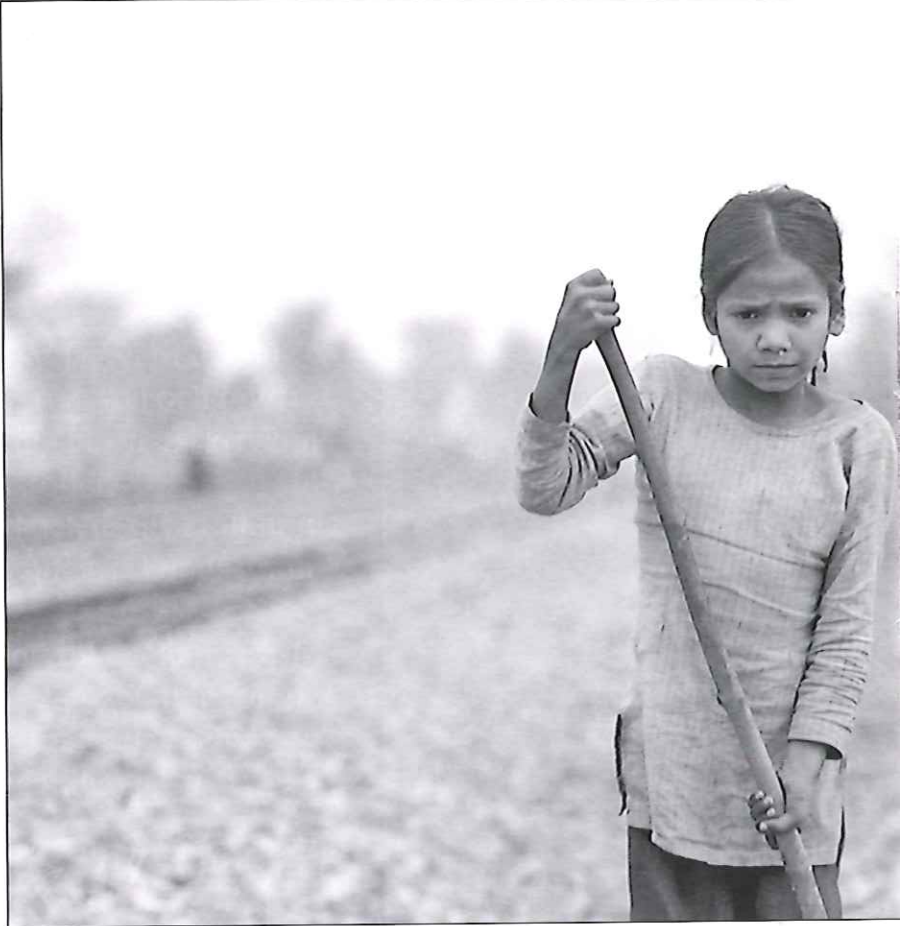
VÄNDI

Hansmukhi (ovan) fick ett mycket svårt liv som gift eftersom hennes svärföräldrar bråkade med henne och hennes man slog henne. Till sist tog hon sitt liv, eller så försökte hon ta sitt liv och mördades omedelbart därpå av sin man, när han hittade henne medvetlös av giftet hon hade tagit. Bilden från 1986.

Nanni (till höger) är lam av polio i sitt ena ben och kan bara gå med hjälp av en käpp. En fattig flicka med ett så svårt handikapp har ett lågt värde på äktenskapsmarknaden, och Nanni lever i misär efter att först ha gifts bort med en hasardspelare och sedan med en narkoman. Bilden från 1982.

Kamla (längst till höger) är äldst av de fem systerna och den som har fått det bäst av dem. Visserligen gjorde hon ett självmordsförsök när hon var relativt nygift, men numera verkar Kamla vara nöjd med sitt liv. Bilden är från 1982 och visar hur Kamla inför en högtid som heter Gobardhan har format en ladugård av kospilling.

FORTS.

och ett av många exempel på den snabba utvecklingen i området. Jag ringer till ett bageri i byn och bagaren skickar en pojke att hämta någon i min familj. Tio minuter senare ringer jag tillbaka och får då senaste nytt av den som pojken har fått tag i.

Flera nyheter var tragiska. Jag fick höra att min brorsdotter **Kalpna** hade förlorat sitt tredje nyfödda barn av fyra och att min bror **Lakshman** hade blivit biten av en hund och varit nära att dö i blodförgiftning efter att ha legat medvetlös i flera dygn. Behandlingen hade blivit så dyr att hans fru hade varit nära att sälja deras hus, men till slut hade hon i stället lyckats låna pengarna.

Till de positiva nyheterna kunde räknas att min brorson **Kamals** lilla byaffär gick bra och att han hade kunnat köpa ett kylskåp till den. En annan brorson, **Kishan**, hade gift sig men saknade arbete. Sist jag träffade Kishan hade han högst tillfälligt jobb som betjänt hos chefen på den lokala polisstationen och berättade mycket otäck historier om hur fångarna torterades där.

Medicinen hjälpte

Om Bebi fick jag höra att hon hade besökt sin läkare och återvänt hem till sin by. Flera gånger gjorde hon på samma sätt. Behandlingen fortskred och Bebi blev bättre. Medicinen kunde minska och någon operation skulle inte bli nödvändig. Knappt ett år efter att behandlingen hade börjat fick jag så det glädjande beskedet att Bebi hade

blivit friskförklarad. Det hade kostat elva hundra kronor, vilket hennes man kunde ha haft råd med. I ett brev, som en av hennes kusiner skrev, framförde Bebi sina hälsningar och många tack.

Jag fortsatte att ringa med några månaders mellanrum. Plötsligt fick jag så höra att Bebi hade hängt sig och att polisen hade arresterat hennes man och svärfar. Mer än så vet jag inte, men den bästa gissningen är nog att Bebi tog sitt liv för att hennes man fortsatte att misshandla henne.

Att **Bebis** man och svärfar arresterades innebar knappast att rättvisa skipades utan var nog snarare polisens metod att tjäna svarta pengar. Så gick det till när **Bebis** syster **Hansmukhi** dog några år tidigare. De två systrarna gifts bort samtidigt i ett dubbelbröllop och deras liv slutade på ungefär samma sätt.

Brändes levande?

Hansmukhi behandlades mycket illa av den familj hon var ingift i. Hennes svärföräldrar bråkade med henne och hennes man slog henne. En morgon tog **Hansmukhi** gift av det slag bönder blandar i mjölken de säljer, för att den ska hålla sig längre. När hon strax därpå blev medvetlös, påstår alla i min familj, tog hennes man och några andra henne i stor hast till en åker och brände henne där på bål, när hon ännu levde.

Jag invände att det inte kan ha funnits någon anledning att begå ett så bestialiskt brott, men min familj svarade att om **Hansmukhis** man i stället hade fört henne

till sjukhus, så hade polisen anklagat honom för att ha förgiftat henne eller ha plågat henne till den grad att hon försökte ta sitt liv. Polisen hade i så fall fått möjlighet att pressa pengar av honom, och det ville han undvika.

Jag vill fortfarande inte tro att **Hansmukhi** blev bränd levande, men så mycket är ändå klart att antingen plågade hennes man livet ur henne eller så mördade han henne.

Trots att **Hansmukhis** kropp hade undanröjts med sådan skyndsamhet blev det ändå ett "rättsligt" efterspel, eftersom **Hansmukhis** föräldrar gjorde en polisanmälan, vilket krävde en muta. Flera personer i **Hansmukhis** familj blev arresterade, men efter en uppgörelse med polisen kom de snart ut igen. Familjen sålde en del av sin jord för att betala polisen den överenskomna mutan, och även **Hansmukhis** föräldrar fick lite pengar mot att de i gengäld drog tillbaka sin anmälan. De hade hur som helst varit chanslösa i den korrupta och ytterst tröga rättsapparaten. **Hansmukhis** man gifte om sig.

Det troliga är att **Bebis** självmord fick ett liknande efterspel: polisen tjänade pengar och **Bebis** man gifte om sig.

För trettio år sedan blev för övrigt **Bebis** far tvungen att sälja den jord han då ägde för att kunna muta polisen, eftersom han i en strid om jord hade skjutit ihjäl en av sina motståndare. Brott och olycka i samhället ger på det sättet den korruperade polisen goda möjligheter att med landets lagar

som redskap bedriva utpressning mot medborgarna.

Det var först och främst Bebis föräldrar som hade kunnat hjälpa henne genom att ställa krav på hennes man och hota med att gifta om henne med någon annan. De hade rätten att göra det men saknade kraften. De är skilda och utfattiga bägge två. Bebis far betraktar sitt liv som slut, och hennes mamma blir slagen av den man hon är omgift med. Bebis föräldrar har fullt upp med sina egna liv, och för Bebi hade det inte varit möjligt att ta sin tillflykt hos någon av dem. Och vart skulle hon annars ha tagit vägen? En ung kvinna som Bebi kan inte leva på egen hand.

Att gifta om sig hade varit den enda utvägen för Bebi, men det gällde att någon hade stöttat henne och hittat en lämplig man åt henne, för själv kunde hon omöjligt ha ordnat den saken. Dessutom gällde att Bebi som fränskild och med en försvagad arm skulle ha haft ett lågt värde på äktenskapsmarknaden och fått en man som också hade det. Risken fanns att Bebi skulle ha råkat ur askan i elden, precis som hennes syster Nanni gjorde.

Giftes bort med hasardspelare

Nanni är sedan barndomen lam av polio i sitt ena ben och kan bara förflytta sig med hjälp av en käpp.

En fattig flicka med ett så svårt handikapp blir gift i männens verkliga botten-skrap, och Nanni giftes bort med en man som ingen annan ville ge sin dotter till. Hon

blev mycket olycklig och giftes om med en annan man, men han är värre ändå. Den första var hasardspelare; den andra är nar-koman.

Förutom Bebi, Hansmukhi och Nanni finns två systrar till i familjen. En heter **Kamla** och är ingift i en förhållandevis välbärgad familj. Några år efter sitt bröllop tog Kamla gift bland annat av det skälet att hennes man hade ett förhållande med en av sina bröders fruar.

Sådana förbindelser förekommer, och förklaras delvis av att bröder ofta lever tätt inpå varandras familjer. Men Kamla togs till sjukhus, magpumpades och överlevde. Numera har hon det bra. Den femte systern heter **Mina** och blir slagen av sin man.

De byar som Bebi och Hansmukhi levde i, och deras tre systrar ännu lever i, är traditionella jordbruksbyar långt ut på landet. Där är livet torftigare och atmosfären mer efterbliven än i städerna, säger Bebis most-rar, som har goda möjligheter att bedöma den saken eftersom de själva bor i gräns-landet mellan stad och land. I byarna, säger mostrarna, har kvinnorna ett lågt värde; de får ingen ordentlig vård när de blir sjuka och om de dör kan deras män utan svårighet gifta om sig.

I sådana byar vill Bebis most-rar av naturliga skäl inte gifta bort sina döttrar, och hittills har de gift bort fyra av dem i städer och större samhällen. Hur döttrarnas liv kommer att bli är det för tidigt att säga något om, men en av dem berättade entusias-tiskt i ett brev att hon och hennes man var

mycket förälskade och hennes svärföräld-rar mycket rara.

Mostrarnas ännu ogifta döttrar oroas av de många övergreppen mot unga kvinnor i sin nära omgivning och ser fram emot sina oundvikliga bröllop med skräckblandad förtjusning. De hoppas att de ska bli gifta i städer de också, och de ber till gudar och gudinnor om snälla män som kan försörja dem.

Bebis olyckliga öde beror till stor del på de kvinnofientliga traditionerna och värderingarna, som är starkast levande i byarna. Nygifta kvinnor hamnar mycket abrupt i nya familjer, där de många gånger får svårt att anpassa sig och saknar skydd mot övergrepp. Men oberoende av hur förhål-landena är i deras nya hem, säger traditio-nen, så är det där de ska leva sina liv, underkasta sig och uthärda. Sina svärföräldrar ska de betrakta som sina nya föräldrar och sina män ska de dyrka som gudar. Enligt gängse värderingar är det just på det sättet som de kan skapa en respekt både för sig själva och för sina föräldrar.

Bebi, som var mycket lågmäld och för-synt, gjorde vad hon kunde för att uppfylla samhällets många krav på sig. För egen del hade hon inte så stora anspråk på livet förutom att få lite bättre kläder, bli botad för sin sjukdom och slippa misshandel. De två första sakerna kunde jag hjälpa henne med, men inte den tredje.

Kalle Kjellman,
text och foto

”Våldets politik är slut i

Med ”rhododendronrevolutionen” kom freden – nu måste social och ekonomisk rättvisa skapas

Den folkliga resningen mot kung Gyanendras enväld sammanföll med att Nepals nationalsymbol, rhododendron, blommade. Omvälvningen i april har därför kommit att kallas för rhododendronrevolutionen. Den så kallade sjupartialliansen inledde genast förhandlingar med den maoistiska rörelse som i tio års tid fört en kamp mot monarkin och det korrupta politiska etablissemanget.

Men det var först i början av oktober 2006, nästan sex månader efter att kung Gyanendra gav upp sitt enväld, som förhandlingarna mellan sjupartialliansen och maoisterna tog egentlig fart.

Det hade gått mycket trögt i förhandlingarna som följde på parternas överenskommelse i åtta punkter från mitten av juni. Då, i juni, kom maoistledarna för första gången själva till Kathmandu för att delta i förhandlingarna. Detta efter att alliansen gått med på att upplösa det återinsatta parlamentet och släppa in maoisterna i en interimregering.

Åttapunktsfördraget var väl i och för sig mest en intentionsförklaring. Inget konkret, men med några viktiga grunder för de fortsatta förhandlingarna. Också det faktum att maoistledarna personligen involverades i processen utgjorde på sitt sätt en markering. Efter några dagars toppmöte i premiärministerns residens i Bulawatar, kunde regeringens, det vill säga sjupartialliansens, talesman och förhandlings-samordnare Krishna Sitaula, liksom maoisternas motsvarighet Krishna Bahadur Mahara kungöra det historiska genombrottet i förhandlingarna.

Huvudsakliga hindret för en tidigare uppgörelse var uppfattningen från partiernas sida att maoisterna först måste avväpnas innan man på allvar kunde förhandla. Maoisterna å andra sidan avvisade självfallet ett sådant krav och menade att problemet i stället var armén och att den be-

hövde reorganiseras och därmed neutraliseras. Då, i början av oktober, var man emellertid överens. De båda arméerna måste kontrolleras inför det framtida valet i juni 2007 till en konstitutionell församling som man också kommit överens om. Detaljerna skulle man förhandla vidare om. FN tillskrevs en nyckelroll i kontrollen av de båda arméerna och först när man var överens i denna fråga sågs konflikten som bilagd.

Parterna lade locket på

Några dagar efter utsatt tid, signerades den 21 november slutligen det fredsdokument som förhoppningsvis ska göra slut på mer än tio års väpnad konflikt i Nepal. En formidabel politisk thriller föregick signerandet. Redan den 8 november skulle parterna vara överens, men det sköts till den 16 november. När det inte heller då blev något besked, spreds sig snabbt ryktena om kollaps i förhandlingarna.

Det gjorde inte saken bättre att de inblandade parterna fullständigt lade locket på och motiverade förseningen med undantagande kryptiska förklaringar. När så dokumenten slutligen blev klart, kom det fram i intervju med maoisternas andreman, Dr Baburam Bhattarai, att fördröjningen framför allt berott på olika uppfattning om formuleringar av texten. Maoisterna ville till exempel tydligare framhålla vikten av folkets krig för utvecklingen i landet, medan regeringssidan inte kunde förlika sig med maoisternas glorifiering av kriget som stort och heroiskt.

”Våldets politik är slut och har ersatts av försoningens politik”, sa ledaren för sjupartialliansen, kongresspartiets president och tillika premiärminister, Girija Prasad Koirala. Tillsammans med maoistledaren Pushpa Kamal Dahal, mera känd under namnet Prachanda, signerade han överenskommelsen i närvaro av partiledare, byråkrater, diplomater och media. ”En historisk händelse och seger för Nepals folk” tillade maoistledaren.

Nepaleserna firade överenskommelsen sin vana trogen med fest på gator och torg och ljusslingor och stearinljus kring sina hem. Dagen efter, alltså den 22 november, deklarerades i all hast som allmän och arbetsfri helgdag.

Risk för militärkupp?

Förväntningarna är naturligtvis höga på en varaktig fred och utifrån sett verkar oddsen goda. Inblandade parter – sjupartialliansen och maoistrebellererna – har i olika sammanhang givit uttryck för höga ambitioner. Enda reella hotet mot fortsatt fredlig ut-

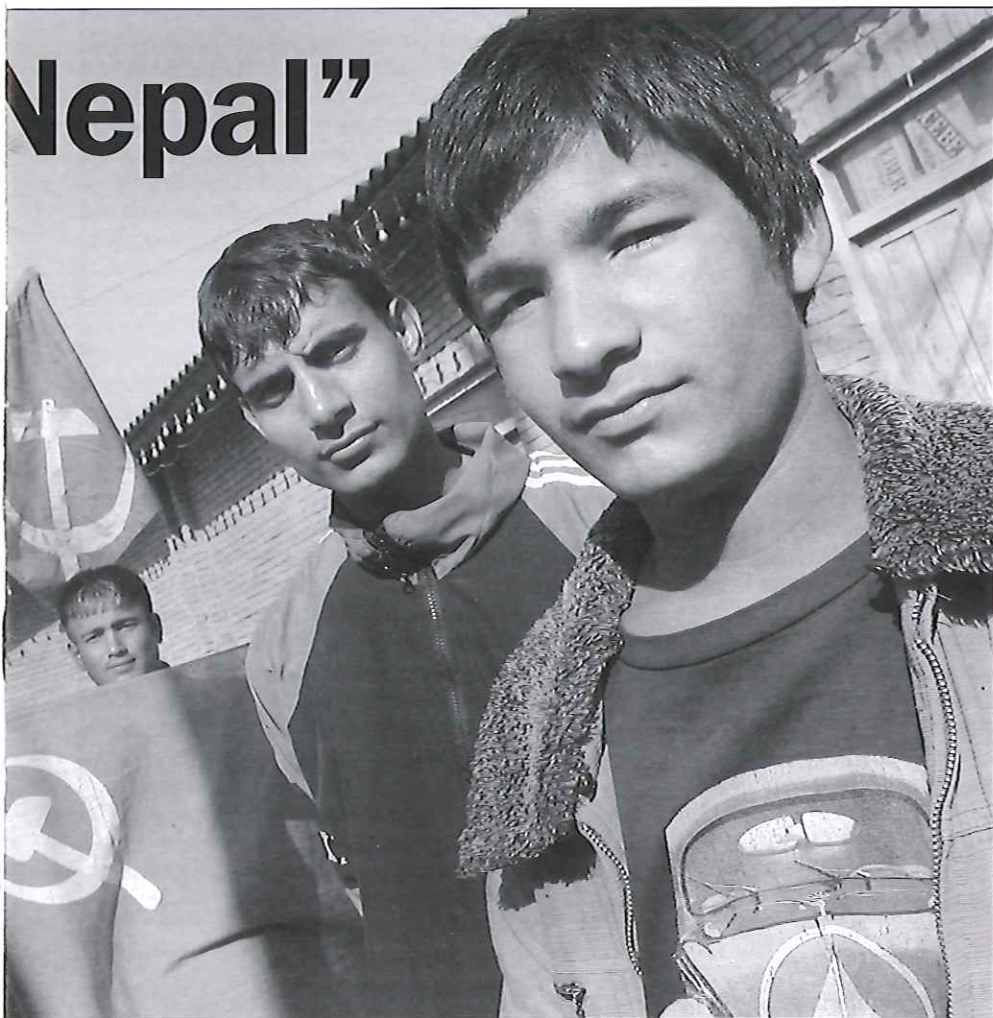

veckling, torde på kort sikt vara det faktum att militären, om än under formell kontroll av premiärministern, fortfarande till övervägande del styres av kungatrogna befäl. En militär kontrakupp, enligt rykten uppbakad av utländska intressen, kan med andra ord inte uteslutas. Inte bara maoistledare har i debatten varnat för en sådan utveckling. I oktober menade till exempel maoistledaren Prachanda att förhandlingarna inte kom någon vart eftersom sjupartialliansen stod under inflytande av utländska krafter. Vad den utländska inblandningen skulle bestå i nämns naturligtvis inte av politiker, men mediaspekulationen utpekar tydligt USA som möjlig supporter av en kunglig och militär motrevolt.

Spekulationerna är inte att undra på, då USA:s ambassadör James Moriarty under månaderna efter april-revolutionen ägnade anmärkningsvärt mycket tid åt besök i kungliga palatset och i olika militärförläggningar. Av många sett som försök till provokation och sabotage av fredsprocessen. Initialt var USA, uttryckt genom sin ambassadör och genom sin politiskt ansvarige för Sydasiensfrågor, Richard Boucher, också mycket njujga till fredsprocessen.

Först när förhandlingarna verkat gå mot ett lyckligt slut, har utvecklingen givits officiellt stöd. Det trots att man, USA alltså,

Nepal"

Unga medlemmar från maoistpartiet samlade i byn Godavari 25 kilometer öster om Kathmandu. Under det närmaste halvåret kommer maoisterna att ha 73 av de 330 platserna i interimsparlamentet.

FOTO: FREDRIK RENANDER

att han tycker Koirala dominerat utvecklingen för mycket, nästan som om han ledde en majoritetsregering, vilket ju inte är fallet. Koirala anklagas också för att inte samarbeta som han bör med UML-ministerna. Redan dagarna före fredsuppgörelsen cirkulerade rykten från framför allt maoistiskt håll att interimsparlamentet skulle leda av nuvarande koalitionsledaren Girija Prasad Koirala. Kommunistpartiets ledare Madhav Nepal förnekade dock irriterat att man var överens i frågan. Enligt uppgift lär Prachanda själv mena att maoisterna inte är i en position stark nog för att insistera på att leda regeringen, som installeras sate den 1 december. Kontroverserna kan lätt avfärdas som sedvanligt partikäbbel eller ett odiplomatiskt uttryck för att Madhav Nepal känner sig sidsteppad. Med kännedom om Nepals korta partipolitiska, eller snarare politikens, historia, är det emellertid svårt att befria sig från tanken att det här är en reell konfliktunge.

Republik eller monarki

Interimsregeringen ska som främsta uppgift administrera val till ett konstitutionellt råd i juni nästa år. Denna församling ska i sin tur besluta om monarkins framtid, det vill säga ska Nepal förbli konstitutionell monarki med en ceremoniell kung, eller ska landet omvandlas till republik.

Utgången är långt ifrån klar. Strömningarna för närvarande, tolkade utifrån mediabevakning, möten, politiska uttalanden etc, talar nog för republik. Men då ska man veta att det är en mycket liten del av Nepals befolkning som kommer till tals i sådana sammanhang. Bland gemene man har kungahuset odiskutabelt mycket stark ställning. Kungen är inte bara av guds nåde, utan anses de facto vara en reinkarnation av guden Vishnu. Att kasta ut kungen är att kasta ut sin barndomstro. Å andra sidan har nuvarande kung Gyanendra ett genuint dåligt rykte. För att inte tala om hans son, kronprins Paras, en notorisk bråkmakare som onykter vid ett par tillfällen kört på personer, i ett fall med dödlig utgång. Han har dock undkommit rättvisan med hänvisning till sin kungliga immunitet.

På landsbygden, i maoistkontrollerade områden, får man också tänka sig att maoisternas propaganda och sekulära ideal säkerligen gjort människor mindre hängivna monarkister. Vänsterpartierna i interimsparlamentet är som väntat mer för republik och det talas också om att över partigränserna bilda en republikansk front inför valet till konstitutionsförsamlingen.

Kongresspartiet har vacklat i frågan,

VÄNDI

fortfarande fördömer maoisterna som terrorister och är tveksamma till att alliansen låter dem ingå i en interimsparlamentet.

FN får viktig roll

Det formella undertecknandet av uppgörelsen har föregåtts av långvariga förhandlingar. En mycket viktig del av överenskommelsen handlar om hur de båda sidornas väpnade trupper ska hanteras före och under valet till konstitutionsförsamling. Lösningen har bland annat blivit, att maoisterna förpliktigt sig att hålla sina omkring 35 000 soldater och vapen inlåsta i 28 speciella camper spridda över landet och övervakade av FN. Samtidigt ska enligt överenskommelsen den nationella armén (omkring 90 000 soldater) stanna i sina baracker och deras vapen, i samma mängd som maoisternas, låsas in i FN-övervakade containrar.

Man är överens om att all överträdelse av vapenvilan ska beivras och stort ansvar faller på maoistledningen att kommunicera detta ner till de enskilda cellerna av soldater spridda över landet. Det här kommunikationsproblemet har varit mycket tydligt de senaste veckorna och lett till ifrågasättande av maoisternas seriositet.

Bland annat har i flera fall representanter från etablerade fackföreningar störcs och misshandlats av rebeller från ett maoistkontrollerat fackförbund. Detta helt i

strid mot ett tydligt uttalat direktiv från ledningen att inte med våld försöka rekrytera anhängare bland industriarbetare. Den nepalesiska armén torde därvidlag vara enklare att hantera, då den ju trots allt är samlad i ett fåtal förläggningar.

Det närmsta halvåret eller så, kommer Nepal att styras av en interimsparlamentet och ett interimsparlament inkluderande bland annat maoisterna och med mandatfördelning mellan partierna enligt överenskommelse. Sålunda ska maoisterna ha 73 av 330 platser och partierna 209 platser, varav Nepali Congress 75, CPN-UML (kommunisterna) 73 och övriga småpartier delar på 61 platser. Resten, 48 platser, avser man besätta med personer från organisationer, professionella instanser, missgynnade etniska grupper, religiösa församlingar och tongivande intellektuella. Ett antal nuvarande parlamentariker från samtliga partier utesluts på grund av sitt agerande och sina antifolkliga åsikter under den folkliga resningen i april.

Redan dagen efter den historiska överenskommelsen, syntes en illavarslande antydning till osämja i alliansen. Kommunistpartiets (CPN-UML) ledare Madhav Nepal gav då på ett möte med partiets centralkommitté uttryck för sin tvekan att partiet skulle vara med i interimsparlamentet om det inte erbjöds respektfull status. Nepal har tidigare upprepat gett uttryck för

Militären styrs till stor del av kungatrogna befäl. Därför kan en militärkupp inte uteslutas.

FOTO: FREDRIK RENANDER

från att före aprilrevolutionen kräva republik till acceptering av ceremoniell konstitutionell monarki beroende på utgången av framtida val. Kongresspartiets ovilja att delta i en eventuell republikansk front har också satt fart på spekulationerna om var partiet verkligen står i frågan. Lite konspiratoriskt sett är detta partipolitisk taktik. Maoisterna behärskar landsbygden och områden med en majoritet av befolkningen och tror sig nog därmed ha kontroll över utgången av ett val i dessa områden.

Kongresspartiet ser som sin chans att få gehör för sina idéer i konstitutionsförsamlingen. Detta speciellt som man arbetar intensivt för en sammanslagning av de båda kongresspartierna, Nepali Congress och Nepali Congress-Democratic (två olika partier och båda är demokratiska!).

Även synen på hur frågan om konstitutionen ska avgöras skiljer partierna. Maoisterna och kongresspartiet menar att frågan kan avgöras av konstitutionsförsamlingen, medan kommunisterna (CPN-UML) vill ha folkomröstning om frågan. Formen för hur frågan om konstitution kommer att avgöras, ska beslutas av kommande interimregering.

Maoister i parlamentet?

Trots att maoisterna egentligen alltid haft som tungt krav att avskaffa den över 200-åriga monarkin i landet, har man alltså nu lovat att följa konstitutionsutredningens beslut. Och det oavsett vad beslutet blir rör-

rande konstitutionen. I ett uttalande sa också Prachanda att "vi är inte dogmatiska kommunister och vi är beredda att ändra och debattera vår övertygelse med vem som helst". Mot detta ska ställas att Prachanda för bara ett par veckor sedan menade att det i Nepal inte finns plats för någon form av monarki. Flera analytiker anser också att möjligheten till varaktig fred är helt beroende av att monarkin avskaffas. Annars finns alltid grund för oppositionella radikala grupper att revoltera.

Republikivrarna har dock fått goda argument. Den nyligen publicerade rapporten om kungens roll vid de osedvanligt råa polis- och militäringripandena i samband med massdemonstrationerna i april slår nämligen fast att han, kungen, haft stort direkt inflytande på utvecklingen. Kungen har också helt ignorerat den undersökande kommissionens inviter att låta förklara sig och svara på frågor, något som uppfattas som attitydproblem ovärdigt en välmenande folklig monark. Krav höjs nu i stället på att konstitutionen snarast ska ändras så att kungen kan ställas till svars för sina handlingar. Formellt åtnjuter han under nuvarande konstitution kunglig immunitet.

Utöver kungen, listar kommissionen 202 andra mer eller mindre högt rankade politiker, tjänstemän, militärer och poliser som ansvariga för den hårda repressionen under pro-demokratirörelsen i april. Regeringen uppmanas att, i de fall det inte redan är gjort, suspendera de skyldiga från

deras tjänster och i tillämpliga fall åtala dem. Även om frågan om konstitution har stort symbolvärde för maoisterna, handlar deras största krav och hela konfliktens kärna om landets utbredda fattigdom och sociala orättvisor. I en förhandling inom konstitutionsutredningen bör det inte vara svårt för maoisterna att – om det behövs – släppa kravet på republik mot löften om till exempel en omfattande landreform. En sådan skulle antagligen väl så bra tjäna fattiga, jordlösa och andra marginaliserade grupper, vilkas intressen maoisterna säger sig värna. Framtiden får utvisa maoisternas och partiernas kompromissvilja.

Början på fortsättningen

Nepal har upplevt en unik fredsprocess och tycks vara inne på en positiv utvecklingsväg. Omvärldens stöd i olika former är ovärderligt viktig. FN förutsättes ta sitt ansvar och är överens med partierna om sin roll som övervakare i processen.

Biståndsgivarna måste snarast ta upp projekt som måst avbrytas på grund av konflikten. Inte minst Sverige bör tydligt deklarera sin vilja att fortsätta vattenprojektet i Melamchi. Vad vi bevittnade den 21 november var inte bara slutet på en konflikt. Det var i högre grad början på den komplicerade process det innebär att lösa landets ekonomiska och sociala problem. Fred – i all ära – går att skapa. Men rättvisa och välstånd.....

Leif Bjellin

Själv mord i jordbrukskrisens spår

Kolkata 21 november 2006

Tre fjärdedelar av Indiens befolkning är ännu bosatt på landsbygden och en överväldigande andel av dessa människor är direkt eller indirekt beroende av jordbruk för sin överlevnad. Detta innebär att varje bakslag för jordbruksproduktionen på ett negativt sätt påverkar nationens säkerhet.

Sjunkande priser på flera grödor, vidgade klyftor mellan jordbrukssektorn och andra delar av ekonomin liksom den markanta inbromsningen i jordbrukets tillväxt från den höga nivå som den Gröna revolutionen ledde fram till från slutet av 1960-talet, har på sistone kommit att bli föremål för många kommentarer och mycket diskussion i media.

Bönders självmord i vissa delar av landet, en företeelse som till och från toppat nyheterna de senaste åren, är det som framför allt uppmärksammas.

Vågen av självmord speglar mänskliga tragedier och den socioekonomiska kris som råder i stora delar av landet trots den flitigt utbasunerade årliga BNP-tillväxten på åtta procent.

Vanskötsel och vattenslöseri

Till följd av en lång rad historiska och systematiska skäl har det på senare år långsamt men säkert gått utför med det indiska jordbruket. Det handlar om allt från vanskötsel kring underhåll och reparationer av bevattningsanläggningar, slösaktig användning av konstbevattning, omåttlig och obalanserad sammansättning av näringsämnen till nerhuggning av skogar och ödeläggelse av betesmarker. Sammantaget har dessa och andra brister underminerat jordbrukets produktivitet i landet.

Under de första decennierna av självständighet lade det indiska nationella ledarskapet av patriotisk medkänsla, men i lika hög grad som en form av politisk investering, avsevärd uppmärksamhet på böndernas intressen. I utkastet till Indiens första femårsplan från 1951 lades fokus på jordbrukets problem, vilket illustreras av följande citat:

”Huvuddelen av den jordbrukande befolkningen lever på marginalen och är oförmögen att investera i förbättringar av marken. Det förekommer en utbredd undersysselsättning bland jordbrukets producenter och dess hantverkare, och den rurala ekonomin kan inte erbjuda och bära upp förtjänt anställning åt den tillgängliga

arbetskraften... Läget för det indiska jordbruket är typiskt för en stillastående efterbliven ekonomi som saknar möjlighet att expandera och hålla jämna steg med befolkningsökningen.”

Denna insikt resulterade så småningom i ett program för den Gröna revolutionen, som ledde till en imponerande ökning av spannmålsproduktionen och gjorde det möjligt för landet att i stor utsträckning uppnå självförsörjning på livsmedel.

Men numera har, till följd av den trosvisva glöden att man måste surfa med på det senaste decenniets globaliseringsvåg, prioriteringarna i stort skiftat bort från jordbruket. Den växande befolkningen, krympande utrymme för jordbruksmark och andra likartade problem ger dock anledning till allvarliga farhågor bland många experter att detta kan leda fram till en livsmedelskris om allt fortsätter som det gör nu.

Omfattande försvarsbudget

Samtidigt fortsätter militärutgifterna att stjäla en avsevärd del av statsbudgeten. Indiens självständighetsperiod har kännetecknats av regelbundet återkommande fiendskap med två av sina grannländer, Pakistan och Kina. Något som gjort att försvarsbudgeten varit omfattande ända från den första femårsplanen lades.

Innevarande års försvarsbudget föreslår en jättesatsning på nästan 55 miljarder rupees enbart på försvarsindustriutveckling.

Regeringen erkänner att ansträngningarna att utveckla en militärindustriell bas i landet har visat sig vara enorma. Bland stora projekt som finns med i planeringen är det integrerade fjärrstyrda missilprogrammet, anskaffande av nya multiroletstridsflygplan för det indiska flygvapnet, T-90-tanks, etcetera.

Trots förekomsten av regelbundna skärmytslingar och spänning längs gränserna har likväl ansträngningarna att uppnå fred och ett återupptagande av vänskapliga förbindelser nått vissa framgångar. Precis när jag skriver detta befinner sig Kinas president **Hu Jintao** i Delhi på ett fyradagarsbesök – i huvudsak för att prata affärer men också för att diskutera den indisk-amerikanska uppgörelsen om samarbete på kärnkraftsområdet.

Det står allt tydligare klart att jämviktsförhållandet mellan Indien och Kina har avsevärd betydelse i ett globalt perspektiv i dag.

I den nya ekonomiska världsordning

som formas av Indiens och Kinas växande ekonomiska styrka hävdas det att antalet höginkomsthushåll i de två länderna kommer att mer än fördubblas till 6,4 miljoner år 2010 jämfört med tre miljoner 2005. Av dessa 6,4 miljoner kommer Indien att svara för 3,8 miljoner – 1,2 miljoner fler än i Kina.

Indien kommer också, enligt samma beräkningar, att ha färre ekonomiskt helt utblottade hushåll som står längst ner på inkomstskalan. Deras antal förväntas minska från 135 miljoner år 2002 till 114 miljoner 2010. I Kina kommer i stället antalet att öka från 290 miljoner till 301 miljoner.

Faktum är att Indien verkar ha stabiliserat och säkrat sin position i toppskiktet på den globala maktstegen, genom egna prestationer men också som ett resultat av globala maktförändringar.

Påfrestningarna och spänningarna som dominerade relationen mellan Indien och USA under de första decennierna av självständighet har nu till stor del ersatts av en ny era av strategisk allians.

Kärnkraftsavtalet som nyligen godkändes av den amerikanska senaten har beskrivits som en symbol för den nya vänskapen mellan världens mäktigaste och största demokratier. Inom parentes finns det dock i Indien ännu en oro kvar huruvida avtalet verkligen kommer att slutligen förverkligas.

Och även om värmen som existerade i förbindelserna mellan Indien och förutvarande Sovjetunionen inte längre finns kvar, så beskriver såväl Indien som Ryssland sin relation som en mellan två naturliga allierade – och att man avser att så förbli. Indien och Kina slutligen håller också på att utarbeta en modell för ett tryggt modus vivendi.

Stabil reserv av utblottade

Ändå, om jag återvänder till där jag började, ser bilden av Indien betydligt dystrare ut om man gör en kritisk granskning ur ett bredare perspektiv. I verkligheten finns det en stabil reserv av utblottade och egenomslösa, framför allt bland underprivilegierade religiösa och språkliga minoriteter.

I en rapport som nyligen lades fram av Justice Sachar Committee, en undersökningskommission tillsatt av premiärminister **Manmohan Singh**, uppenbaras att Indiens muslimer släpar efter andra religiösa grupper när det handlar om flertalet

FORTS.

indikatorer på utveckling. De är genomgående fattigare, mer illiterata och med sämre tillgång till utbildning. Dessutom är de proportionellt underrepresenterade på både den offentliga och privata arbetsmarknaden, och har svårare att erhålla krediter för att starta egna verksamheter. Rapporten noterar också att muslimer i urbana miljöer oftast lever i slum.

Denna rapport kommer nu att presenteras för parlamentet och tas upp till debatt. Syftet är att arbeta fram en plan som ska säkra en rejäl utveckling av villkoren för Indiens muslimer.

Därutöver har kongresspartiet tagit ställning för att erbjuda muslimer samma positiva särbehandling i form av kvoteringar som andra eftersatta grupper länge haft, för att bryta deras "sociala och utbildningsmässiga underutveckling".

Samtidigt som man i stor utsträckning tidigare nonchalerat dessa fakta, har unionsregeringen antingen som en muta eller lockbete för muslimska väljare eller som en bekräftelse på sin naturligt sekulära politik och goda vilja gentemot landets minoriteter utökat sina bidrag till de muslimska pilgrimer som far på Haj, det rituella besöket till Profetens födelseplats i Saudiarabien.

Varm syskonkärlek

Krönikören avslutar med en berättelse om varm syskonkärlek i ett smutsigt slumområde i Kolkata, som kontrast till de många historier om hjärtlös brutalitet som präglar dagens klass-samhälle.

Den ledande Kolkata-tidningen Anandabazar Patrika skrev den 19 november om den åttaårige blödarsjuka pojken **Devashish**. Sjukdomen innebär att blodet saknar förmåga att koagulera, vilket är en dödlig risk om han råkar ut för minsta skada.

Övergiven av sina föräldrar tas han nu om hand av sin 12-åriga syster **Shikha**. Hon ger honom mat, sköter om honom och tar honom regelbundet till läkare för behandling. Ändå klarar hon också av att fortsätta sina studier i skolan.

Syskonens gamla farmor är deras enda stöd, men Sällskapet för blödarsjuka i Kolkata ger dem också en månatlig ersättning för att bekosta läkarvården.

Ajit Roy

Översättning: Lars Eklund

Stor oenighet om valet i Bangladesh

Höstens händelseutveckling i Dhaka och Bangladesh har varit omtumlande med många turer inför valet i januari 2007. Awami League hotar med att inte ställa upp i valet eftersom man anser att det inte kommer att vara ett fritt och rättvist val.

Den 20 september hölls det sista sammanträdet i parlamentet och reformsamtal mellan Bangladesh Nationalist Party, BNP och Awami League inleddes den femte oktober. Samtalen hölls mellan partisekreterarna **Abdul Jalil** från Awami League och **Mannan Bhuiyan**, BNP.

Den främsta tvistefrågan har länge handlat om vem som skulle leda den neutrala interimregeringen fram till valet i januari. Tvistefråga nummer två handlar om vem som ska leda valkommissionen.

BNP har anklagats för att manipulera valprocessen, så kallad *election engineering*. Detta uppmärksammades redan när man skulle börja fastställa röstlängden. Chefen för valkommittén ville skriva röstlängden från sitt kontor, utan verklighetsförankring. BNP protesterade inte. De två övriga i valkommittén samt oppositionen var emot. Även EU-kommissionen kallade till möte angående detta. Chefen blev då plötsligt "sjuk" och kunde inte närvara.

Media synade dock bluffen och två nya personer anlätades till valkommittén, även dessa BNP-anhängare. Detta förfarande ledde dock till polisanmälningar och det blev rättssak. Röstlängden blev stoppad. Den nya är dock inte heller bra. I områden som domineras av anhängare till Awami League och deras allians har många röstberättigade inte blivit upptagna i röstlängden och det finns fortfarande en rad påhitade namn kvar.

BNP har även rekryterat valfunktionärer från studentförbunden anknutna till BNP och Jamaat-Islami, det senare ett fundamentalistiskt islamistiskt parti som satt i regeringen tillsammans med BNP fram tills i oktober i år.

Dessa "utbildas" till poliser med starkt reducerade utbildningstider. Vid valet kommer alltså en rad valfunktionärer att vara anhängare till BNP

och Jamaat, och det gäller även för många officiella administrativa tjänster där man manipulerar med befordringsprocedureerna för att få "rätt" person på "rätt" plats. Vid förra valet 2002 försökte Awami League också påverka processen på liknande sätt, men lyckades inte genomföra detta tack vare en mer neutral valkommitté den gången.

Awami Leagues oppositionsarbete under mandatperioden har varit bristfälligt. Partiet bojkottade parlamentet in i det längsta medan parlamentsledamöterna fortsatt åtnjöt alla de förmåner som kommer med uppdraget. Man bemötte alla problem med "så skulle det inte vara om vi hade varit vid makten". Ett exempel var inflationen som är skyhögt. Man talar om att priserna fördubblats under de senaste åren, något som inte har återspeglats i människors inkomster. Oppositionen har dock inte bemött detta på ett fruktbart sätt.

Enligt konstitutionen ska en interimregering ta över styret av landet tre månader innan valet, som sedan beräknas hållas den 23 januari. Enligt lag ska interimregeringens ledare (kallad chefsrådgivare) utgöras av landets förutvarande president för högsta domstolen. Posten tillföll därför K M Hasan, och denne utsågs av BNP den 28 oktober att ta över styret. Awami League hävdar emellertid att Hasan är BNP-anhängare och allt annat än opartisk. Det var just under hans tid i högsta domstolen som BNP ändrade lagen så att han skulle kunna bli "deras" rådgivande chef för en kommande interimregering. Tidigare var pensionsåldern för domstolspresidenter 58 år, men BNP ändrade det till 65 för att garantera att K M Hasan skulle leda interrimregeringen.

Nya krav från Awami League

Samtal om reformer inleddes den 5 oktober. Först krävde AL att man skulle avsätta chefsvalkommissionären M A Aziz.

Sedan kom man med ett nytt krav; man ville ha ett löfte från regeringen att inte utse före detta domstolspresidenten K M Hasan till ledare för den opartiska interimregeringen.

BNP och AL diskuterade möjliga alternativ och BNP menade att någon

Sheikh Hasina, ledare för oppositionspartiet Awami League och Khaleda Zia, ledare för regeringspartiet Bangladesh Nationalist Party.

FOTO: RAJIBUR RAHMAN/REUTERS

FOTO: ASHURUR RAHMAN/REUTERS

FOTO: RAFOUR RAHMAN/REUTERS

Medlemmar i Awami Leagues ungdomsparti demonstrerade i Dahaka den 11 oktober. Deras krav gällde valreformer. Partiets ledare, Sheikh Hasdina, uppmanade befolkningen att komma till huvudstaden med påkar och åror om inte kraven uppfylls.

annan skulle kunna tillsättas om Hasan frivilligt tackade nej till uppdraget. Samtidigt som dessa samtal pågick kom utspel och uttalanden från såväl Awami Leagues Sheikh Hasina som BNP:s Khaleda Zia, vilket gjorde sekreterarna irriterade. Man vårdjade gemensamt om "samarbete från alla hall för att göra dialogen framgångsrik".

Samtalen behandlade främst tre kritiska punkter: om M A Aziz skulle fortsätta vara chefsvalkommissionär, huruvida K M Hasan skulle leda interimregeringen och huruvida Bangladeshs president eller chefsrådgivaren skulle ha kontrollen över försvarsministeriet. Det fanns ett uttalat önskemål om att Hasan själv skulle avsäga sig titeln. Då skulle Awami League få som man ville utan att BNP tappade ansiktet. Man nådde konsensus på vissa strategiska punkter, medan vissa centrala punkter förblev olösta.

Några av resultaten är följande: man kommer att använda genomskinliga valurnor, kandidaternas utgifter begränsas – nomineringsprocessen får inte influeras av pengar, personer med kriminellt förflutet förbjuds från att kandidera, etc. Sedan kom BNP med ett motbud: man ville behålla Hasan som chef för interimregeringen, medan man kunde tänka sig att omstrukturerade valkommissionen. Awami League lyssnade inte på det förslaget, utan höll fast vid sina ståndpunkter.

Skyhöga priser på basvaror

Under hösten har det varit oroligt i Dhaka även av andra anledningar. Anställda inom textilindustrin har krävt höjd minimilön. Därför utlystes *hartals* och man protesterade och anordnade demonstrationer som resulterade i vandalisering och upplöpp.

Två andra källor till missnöje och upprepa- de hartals är att priserna stigit skyhögt på basvaror, samt den akuta bristen på el. Både BNP och Awami League lovar att lösa elkrisen om de vinner valet.

Nu i höst gick även Nobels fredspris till professor **Muhammad Yunus** och Grameen Bank. Hela Bangladesh var euforiskt. Tidningarna kan inte sluta hylla honom och det är annonser från olika företag som gratulerar honom hela tiden. Även hans namn har figurerat som alternativ till Hasan.

Några dagar innan det var dags för BNP att stiga av tronen blev det våldsamma sammandrabbningar mellan olika partianhängare i Dhaka och över hela landet. Ett trettio-tal personer dödades och över 500 människor blev skadade. Dhaka var en stängd stad, inga bussar kom in eller kunde lämna huvudstaden. Militären kallades in för att bevaka viktiga byggnader.

Den 28 oktober var det dags för BNP att överlämna makten till övergångsregeringen. Då var K M Hasan "sjuk" och kunde inte sväras in som chefsrådgivare. BNP tackade för sin tid vid makten utan att det fanns en lösning till vem som skulle styra landet. Dagen efter avsåg sig K M Hasan uppdraget efter att oroligheterna ökat ytterligare.

Presidenten gav då BNP och Awami League en dag på sig att gemensamt komma fram till ett alternativt namn. Detta misslyckades. Därför svor presidenten själv eden att fungera som chefsrådgivare i den neutrala interimregeringen. Awami League sade först att man inte accepterade detta eftersom presidenten också sågs vara BNP-anhängare. Senare har man dock reviderat den utsagan genom att säga att presidenten nu måste bevisa sin opartiskhet.

Efter att president **Iajuddin Ahmed** blivit chef för interimregeringen presenterade Awami League en kravlista med elva punkter som om genomförda skulle bevisa presidentens neutralitet. Han fick fem dagar på sig till en början, detta utökades sedan till 14. Om Awami League inte var nöjda då skulle man återuppta protesterna.

Awami League är inte övertygade om presidentens neutralitet och vill att han slutar omedelbart. De anser att han inte lyckats visa att han arbetar neutralt för att garantera fria och rättvisa val.

Blockad på obestämd tid

Den 12 november inleddes en blockad på obestämd tid. Alla vägar, järnvägar, vattenvägar och hamnar stängdes och Dhaka blev återigen en stad stängd och isolerad från resten av landet.

Den landsomfattande blockaden har lett till en mängd blodiga sammandrabbningar. Den 4 december dödades en 22-årig man och över 50 personer skadades i Sylhet då BNP- och Awami Leagueaktivister drabbade samman. 22-åringen arbetade för en ungdomsgren inom BNP.

Med tanke på händelseutvecklingen, Dhakas belägring och de blodiga strider som pågått på gatorna känns tanken på fredspriset något ironisk. Hur det kommer att se ut fram till valet beror i slutändan på Awami League och BNP. Om presidenten kan bevisa att han är "opartisk" kommer Awami League antagligen att acceptera honom och delta i valet. Om inte kommer oroligheterna att bli mer omfattande.

Anna Gren

Artikelförfattaren är landansvarig för Svalorna i Bangladesh

”En rörelse i rätt riktning”

Bangladeshs kvinnor stärker sin position

Bangladesh har länge skildrats som ett land med djupa problem och i stagnation, ett land där kvinnan är förtryckt och utan röst trots att det länge varit kvinnor som styr landet. Men en förändring är sakta men säkert på gång, menar Parul Sharma.

Sydasien har en egen charm med Indien och Sri Lanka som semester- och investeringsländer och Nepal som ett tilltalande kungarrike med vacker natur. Bangladesh hamnar dock oftast i skymundan, långt från de västerländska perspektiven och prioriteringarna.

Det som sällan syns i det beskrivna kaoset är den lilla rörelse som sakta men säkert går framåt och både förändrar och inspirerar. Faktum är att Bangladesh är ett land i utveckling när det gäller demokratiska principer, kvinnans ställning och det civila samhällets roll.

Det som är viktigt att förstå är att kvinnor i dag delvis själva berättar om sin situation och att de skildrar förtrycket på ett sätt som tvingar till exempel media att ta upp frågor som tidigare inte diskuterats.

Kvinnorätsorganisationer träder varje dag fram för att kräva en aktivare roll i det pågående politiska valet. Landets grundlag från 1972 talar uttryckligen om kvinnors lika ställning inför lagen och i samhället i stort men detta är en grundlag som samexisterar med shariah.

Vill inte vänta längre

Länge har politiker hävdat att folket (männen) först måste förberedas och att acceptansen måste ökas innan kvinnors lika rättigheter i till exempel arvsrätten föreskrivs i lag. Men nu kräver kvinnoorganisationer en annorlunda ordning och vill att lagstiftningen i Bangladesh följer FN:s kvinnokonvention.

Detta är inte enbart en bekräftelse på att bangladeshiska kvinnor vill medverka, utan också att de förstår vad jämställdhet och lika rättigheter innebär och hur dessa ska avkrävas.

En sådan rörelse måste ses som en utveckling. Här är inte kvinnorörelsens storlek viktig. Nej, det som är slående är det faktum att kvinnor nu, mot alla odds – och de är många – börjat agera.

Farida är inte ens 20 år och jobbar i Dhaka, som städare hos en medelklassfa-

milj. Hon har varit gift i fyra år och har redan tre döttrar. Dock vägrar hennes man och svärföräldrar att diskutera hennes ohälsa.

Farida är inte bara trött och sliten, hon säger att hon känner sig så gammal, men trots det vill svärföräldrarna och hennes man försöka få Farida gravid en gång till för att föda en son. Fallet Farida är en av miljoner, där både flickebarnet och kvinnan sätts i ett socialt, religiöst, kulturellt och juridiskt underläge. Det är i dessa fall icke-statliga organisationer träder in och gör åtminstone en gradskillnad i kvinnors liv.

1999 rapporterades 800 våldtäktsfall, 500 kidnappningsfall samt 180 flickebarn och kvinnor som utsatts för så kallade syraattacker. 150 kvinnor rapporterade hemgiftsbrott och våld relaterat till hemgiften. Detta är alltså enbart de rapporterade fallen, vilka långt ifrån visar det faktiska antalet. Likaså visar en grundlig utredning gjord 2001-2002 av 1 200 kvinnor i sex byar, att 67 procent av kvinnorna varit med om misshandel i hemmet.

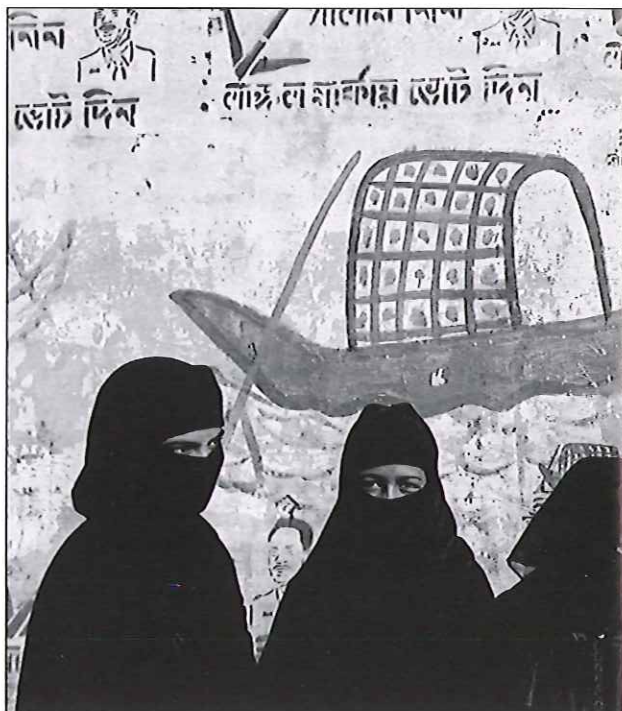
Viktigast i processen är nog att också utbildna och medvetandegöra männen om kvinnors lika värde. Ett ensidigt medvetandegörande av enbart kvinnor skapar inte bara obalans utan riskerar att männen blir provocerade till exempel när det gäller våld i hemmet.

På grund av den påtvingade skamkänslan (*lajja*) som kvinnor måste bära i alla väder rapporteras flertalet fall inte, trots ökad medvetenhet i fråga om kvinnors rättigheter. En ytterligare anledning till orapporterade fall är bristen på tillgång till rättsskydd. Manliga jurister framstår för kvinnorna som en otillgänglig och okänslig grupp. Dessutom är kostnaden för ett juridiskt ombud bortom vad de allra flesta klarar av.

Dock börjar allt fler icke-statliga organisationer att förse kvinnor med gratis juridisk hjälp från kvinnliga jurister. Denna hjälp är dock oftast koncentrerad till storstäderna vilket gör att våldet mot kvinnor ute landsbygden inte når rättsväsendet.

Hjälper de redan frälsta

Faridul Alam som är grundare av organisationen *Promoting Human Rights and Education in Bangladesh*, PHREB, är kritisk den växande tendensen att allt fler organisationer med resurser endast agerar i landets storstäder. I stället borde de nå ut till de verkligt svårt drabbade kvinnorna i byar och på landsbygden.

Alam fortsätter sin kritik med att tillägga att konferenser, workshops, och seminarier inte gynnar den förtryckta kvinnan. Han menar att organisationerna tenderar att arbeta efter vad internationella organisationer som FN prioriterar i stället för att lyssna av behoven hos gräsrotterna. Risken finns att arbetet blir elitistiskt och enbart handlar om att så att säga konvertera dem som redan är konverterade. Det som behövs, enligt Alam, är ett medvetandegörande av kvinnor i byar och ute på landsbygden.

Kohinoor var åtta år då hon på barnsligt bevåg rymde hemifrån efter ett gräl med sin mor i byn Barola i Gopalganj Thana. Kohinoor rymde inte långt hemifrån utan stannade hemma hos en granne i byn. Där stötte hon på en människohandlare som lurade iväg henne över gränsen till Indien där hon hamnade i ett hem i Kolkata. Hon misshandlades och förnedrades i elva dagar.

Flickan lyckades fly och försökte överleva på Kolkatas gator tills en empatisk man hittade henne och följde med henne till närmaste polisstation. Kohinoor kunde inte uppge sin adress i Bangladesh och förstod inte ens hon att hon befann sig i ett annat land. De indiska poliserna skickade flickan till ett hem för hemlösa och föräldralösa barn. Åtta år senare besöktes barnhemmet av Bangladesh National Women Lawyers' Association, BNWLA, som insåg att barnhemmet faktiskt hade fler flickebarn och kvinnor som fallit offer för människohandeln mellan Indien och Bangladesh. BNWLA beslutade sig för att

Vid valet 2001 var det ovanligt många kvinnor som röstade i Bangladesh. För att slippa trängas med de stora massorna började kvinnorna köa framför vallokalerna tidigt på morgonen.

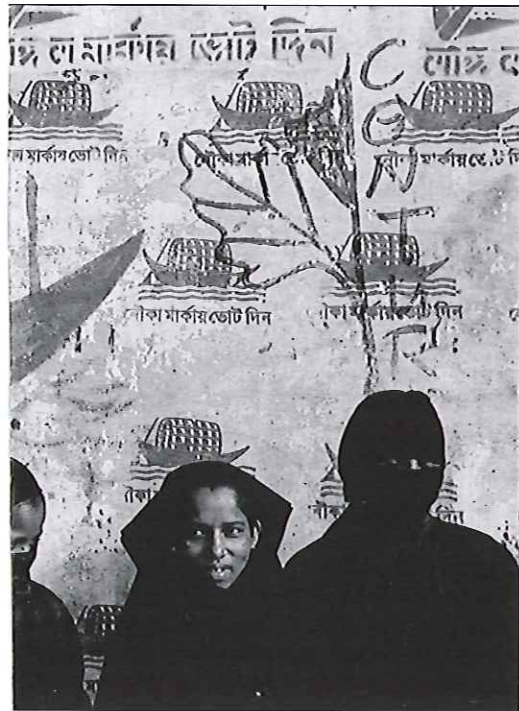

FOTO: G M B AKASH/EVREPRESS

föra flickorna hem till Bangladesh och använda deras vittnesmål i utredningar mot människohandlare.

Kohinoor var 16 år när hon återvände till sin by. Efter några månader i byn började en utpressning av Kohinoor och hennes familj, vilket gjorde att hon blev tvungen att fly till huvudstaden Dhaka för att åter få stöd av BNWLA. Väl i Dhaka fick hon ett missfall.

BNWLA har hela tiden varit flickans stöd och har ordnat så att Kohinoor i dag kan försörja sig själv och fortsätta sitt liv i huvudstaden. (BNWLA) å andra sidan har jobbat under några år med medvetandegörande och juridiskt stöd för utsatta kvinnor på landsbygden. Och arbetet har i största grad varit fokuserat på att informera bybor om människohandel och hur man kan skydda sig mot detta.

Det som är viktigt att förstå i all den här misären, är att Bangladesh utan tvekan befinner sig i en utvecklingsfas. Givetvis kan inget annat sägas än att kvinnor inte har samma ställning som män. Dock är det viktigt att förstå att kritiken som riktas mot de icke-statliga organisationerna är bangladeshisk och med insikt om den inhemska situationen. Samtidigt som det är den bangladeshiska kvinnan som räddar den bangladeshiska kvinnan ur förtryck och misär.

Min slutsats må vara baserad på mikroskopiskt få fall, men de beskriver en rörelse i rätt riktning, en utveckling av kvinnorätten i Bangladesh.

Parul Sharma

Artikelförfattaren är jurist specialiserad på mänskliga rättigheter med Sydasiens som inriktning.

Yunus fredspris ger hopp åt alla fattiga

Nobels fredspris 2006 är för alla bangladeshier och alla miljontals fattiga människor i världen av största betydelse. Valet av doktor Mohammad Yunus och hans skapelse Grameen Bank är ett bevis på att det behövs en annan fördelning av våra gemensamma resurser för att förändra världen och skapa fred, att man måste tro på den inneboende styrkan och kraften hos de fattiga själva och våga satsa på dem.

Mohammad Yunus föddes i hamnstaden Chittagong 1940 då landet var en del av Indien. Efter frigörelsen från den brittiska kolonialmakten var Bangladesh en del av Pakistan och kallades för Östpakistan.

Västpakistan förtryckte sin bengaliska del och ville till och med beröva befolkningen deras språk bengali (bangla). Men det bengaliska folket slogs för sitt språk och 1971 blev landet blev självständigt efter ett mycket brutalt frihetskrig mot Pakistan.

Tre miljoner människor dog i kriget, vidriga avrättningar av intellektuella skedde, över tvåhundratusen kvinnor blev våldtagna och miljoner människor tvingades på flykt till Indien. Bangladesh är det enda land som för att behålla sitt språk har utstått ett blodbad. Det fick till följd att FN inrättade den Internationella språkdagen den 21 februari. Fortfarande lider landet av brist på demokrati och mänskliga rättigheter och inför det stundande valet i januari 2007 råder kaos och mycket instabila förhållanden.

Satsar på kvinnorna

Valet av Mohammad Yunus är mycket viktigt för hela världens fattiga och visar att fred i världen endast kan åstadkommas om alla fattiga människor får möjlighet att leva ett värdigt liv. Dessutom har doktor Yunus satsat på kvinnorna och genom dem på barnen och en bättre fram-

tid. Han har lyft upp de fattiga, utsatta kvinnorna i byarna och genom att ge dem mikrokreditlån skapat en möjlighet för dem att resa sig och sin familj ur extrem fattigdom och hopplösa förhållanden. Hans modell att arbeta via Grameen Bank (Bybanken) har spridit sig över stora delar av världen och blivit ett vanligt föredöme i arbetet med fattigdomsbekämpningen.

Valet av Mohammad Yunus ger hopp och mod och inspiration för svaga och fattiga i samhället att kämpa vidare.

Vi bangladeshier i Bangladesh, Sverige och världen känner oss mycket stolta och hedrade över att Bangladesh blivit uppmärksammat på ett positivt sätt. Det är ett erkännande av fattiga människor och framför allt av fattiga kvinnors rätt. Mohammad Yunus fick från tidig barn-

dom inspiration av sin mamma att tänka på de fattiga och kunde genom envis, outröttlig kamp gå vidare.

Vi som befinner oss på 700 miles avstånd från honom vill av hela vårt hjärta gratulera honom och önskar att hela världen på detta sätt tar upp kampen mot fattigdom och orättvisor.

"Fattigdom är det grövsta våldet mot

människor" betonade Mahatma Gandhi.

För bangladeshier och andra gratulanter i Sverige

Mohammad A. Sabur, ersättare i riksdagen (v)

Ingeborg Sevastik, vice ordf. FARR

Anil Bandhu Das

Jan Viklund, webbsajten Gandhitoday

Abdul Latif

Cheru Hailu från Etiopien

Mainul Hossain

Mostafa Hassan

Lee Max från Somalia

Surat Miah

Francisco Barros

Mowla Khan

Dilawar Rahman

Mofijur Rahman

Salam Miah

Fazlur Rahman

Raisa Rahman

Mohammad Yunus.

FOTO: GRAMEEN COMMUNICATIONS

Billig arbetskraft attraktiv för länderna runt Persiska viken

Sydasien är huvudsaklig leverantör av arbetskraft till länderna runt Persiska viken. Migrationen gör avtryck i såväl de nationella ekonomierna som i gästarbetarnas egna plånböcker. Men de betalar ett högt pris. Sociologen Abdulhadi Khalaf skriver om ett arbetskraftsfenomen som först nyligen väckt forskarnas intresse.

Under 1970-talets plötsliga oljeboom genererade en fenomenal expansion av arbetsmarknaderna i de oljeproducerande länderna kring Persiska viken. Efterfrågan av arbetskraftsinvandring i Bahrain, Kuwait, Oman, Qatar, Saudiarabien och Förenade Arabemiraten ökade dramatiskt efter den inledande intäktsökningen.

Världsbanksstudier utpekade ett scenario av hög ekonomisk tillväxt och man beräknade att snabb ekonomisk expansion finansierad av oljeintäkter också skulle leda till ett generellt arbetskraftsbehov motsvarande en total befolkningsökning på åtta procent årligen. Denna fenomenala tillväxt skulle inte ha varit möjlig utan rikliga och tillgängliga arbetskraftskällor i närliggande länder, arabiska och icke-arabiska, som under tidigare decennier försett regionen med både utbildad och outbildade arbetare.

TABELL I
Befolkningsökning på Arabiska halvön, 1970-97 (tusental)

	1970	1980	1990	1997
Bahrain	220	347	503	620
Kuwait	744	1,357	2,143	2,153
Oman	654	988	1,524	2,256
Qatar	111	229	490	522
Saudi-arabien	5,745	9,372	15,800	19,500
För. Arab-emiraten	223	1,015	1,589	2,696
GCC				
totalt	7,697	13,326	22,049	27,747

Källa: Kapiszewski (2002:29)

Trots de demografiskt massiva förändringarna runt Persiska viken, och i de länder som exporterade arbetskraften, har det funnits få undersökningar som behandlar olika aspekter av arbetskraftsförflyttning och dess konsekvenser. Först på senare år har vi sett ett stigande akademiskt intresse av att genomföra såväl mikro- som makrostudier med ekonomiska, sociala, kulturella, politiska och inte minst mänskliga rättighetsaspekter av fenomenet.

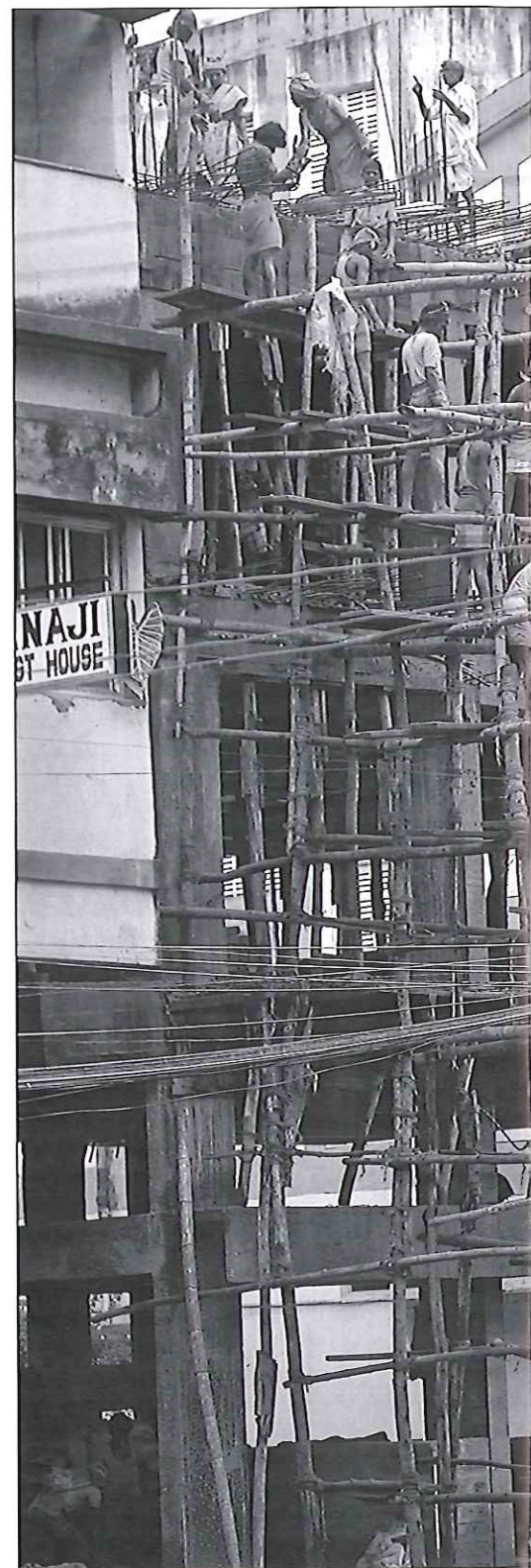
Efter oljeboomens inledande chock vid mitten av 1970-talet började vi se långsamma men stadiga förändringar i sammansättningen av gästarbetarna i GCC, Gulf Cooperation Council, ett samarbetsråd bestående av de sex länderna som finns i TABELL I. Dessa förändringar berodde delvis på ökad arbetskraftsimport från den indiska subkontinenten. Man uppskattar att arbetare från Bangladesh, Indien, Pakistan och Sri Lanka utgjorde mer än 53 procent av den utländska befolkningen i GCC-regionen 2002. (se TABELL III)

Fördel framför Egypten

Andra syd- och sydostasiatiska länder, i synnerhet Indonesien, Nepal, Filippinerna och Thailand, bidrog ytterligare till denna utveckling. Sydasiatiska ländernas närhet till Persiska viken gav dess arbetskraft en betydlig fördel vid arbetskraftsimport jämfört med alternativa källor i Egypten, Jemen och andra arabländer.

Sydasiater blev mer attraktiva för lokala arbetsgivare dels tack vare deras jämförelsevis lägre löner, dels på grund av de medföljande kostnader som förknippades med arabiska immigranternas benägenhet att flytta med sina familjer.

Flera andra faktorer bidrog till att förändra arbetsmarknadens sammansättning i GCC-länderna. Några av dessa har formats av de politiska preferenserna hos de konservativa regimerna i området. Varje GCC-regering kan ensamt reglera sin inhemska arbetsmarknad, stifta lagar liksom upprätta den juridiska och administrativa ordningen för att utfärda arbets- och uppehållstillstånd.

Blivande gästarbetare? Många av dem som migrerar till området runt Persiska viken kommer från västra Indien.

Regeringarna är också huvudsaklig arbetsgivare i regionens alla länder. Deras dubbelsidiga patrimoniala roll tillät GCC-regeringarna att spela en avgörande roll i omgörningen av de inhemska arbetsmarknaderna.

Kulturell samhörighet

Statliga myndigheter, tillsammans med andra större arbetsgivare, kan ha reflekterat

Här arbetar hantlangare på ett bygge i Panjim i delstaten Goa.

FOTO: KATARINA SANDSTRÖM BLYME

över att även om arabiska arbetare har en uppenbar kulturell samhörighet med lokalbefolkningen, så finns flera stora politiska risker i att helt göra sig beroende av arabiska arbetskraftskällor.

Dessa farhågor underströks ytterligare under och efter Iraks invasion av Kuwait 1990 och dess efterverkningar.

TABELL II i nästa spalt indikerar omfattningen av dessa förändringar.

TABELL II
Andel arabiska migranter av total utländsk befolkning (procent)

	1975	2002
Bahrain	22	10
Kuwait	80	34
Oman	16	11
Qatar	33	25
Saudiarabien	91	43 (eller 37)
För. Arabemiraten	26	10
GCC totalt	72	29 (eller 25)

Källa: Shamsi (2006).

Tattolos beräkningar (2004) visar en ökning av utländska invånare i GCC från 39,7 procent 1975 till över 51,8 procent 2001-2002. Detta varierar något länderna emellan, vilket visas i Tabell III nedan.

TABELL III
Andel utländsk befolkning i GCC-länderna, 1975-2005 (procent)

	-75	-85	-95	01-02	-05 *
Bahrain	22.9	36.5	38.2	40.0	40.7
Kuwait	69.1	72.3	63.9	63.0	62.1
Oman	13.1	18.4	27.3	26.0	24.4
Qatar	56.9	52.3	70.4	72.0	78.3
Saudi-arabien	13.3	30.7	32.1	30.0	25.9
För. Arabemiraten	63.0	63.8	74.9	80.0	71.4
GCC totalt	39.7	45.7	51.1	51.8	50.4

Källa: Tattolo (2004)

*Siffrorna för 2005 är från Shamsi (2006)

En annan sida i den här utvecklingen är förvandlingen av arbetsmarknaden runt Persiska viken mot att bli en förlängning av de sydasiatiska arbetsmarknaderna. Tillgängliga siffror från den indiska folkförflyttningen speglar denna gradvisa och stadiga process. Indiska migranter till GCC ökade mer än femfaldigt mellan 1979 och 1996.

Måhända låter en summa av två eller tre miljoner arbetare inte särskilt betydande i Indiens expansiva ekonomi och arbetsmarknad, men man kan inte underskatta dess storlek i GCC. Inte heller kan man underskatta all annan nytta migranterna bidrar till, inbegripande det de pumpar tillbaka till Indien i form av pengaförsändelser och förvärvad yrkesskicklighet.

Det måste också sägas att en betydande del av de indiska migranterna kring Persiska viken kommer från Indiens västra delar som Gujarat och Kerala. Även här får man anta att närheten spelar en avgörande roll. Antalet invånare i Kerala utgör exempelvis endast 3 procent av Indiens totalbefolkning, men antalet Kerala-migranter i Persiska viken beräknades vara 1 276 000 år 1998, det vill säga mer än 45 procent av den uppskattade mängden migranter från Indien i regionen. En undersökning av Tharamangalam 1998 hävdar att pengaförsändelser utomlands ifrån har höjt kon-

sumtionsnivåerna per invånare i Kerala, en relativt fattig delstat, till en av de högsta i Indien.

Att Sydasiens kommit att bli den huvudsakliga arbetskraftsleverantören till GCC-länderna är problematiskt då det har medfört ett ömsesidigt beroende, som vore det en symbios, mellan arbetskraftsexporterande länder och GCC. Redan från början var detta samband ett ojämbördigt och oreglerat förhållande. Som sådant fortsätter det att generera oförutsedda och oönskade konsekvenser, varav de flesta är skadliga för de enskilda migranterna. Vissa av dessa gästarbetares drömmar om rikedom och lycka kapas tragiskt korta. Detta är det andra Gulfsyndromet.

Personliga tragedier

Lokala medier noterar regelbundet och nästan dagligen kort om "en manlig gästarbetare" eller "ett utländskt hembitråde" som begått självmord. Orsakerna varierar så klart men en sak är klar: de flesta av dessa personliga tragedier är kopplade till offrens förtvivlan då de känner sig oförmögna att få bukt med det de berövats trots arbetstider på 12 till 16 timmar per dag.

Andra tidningsnotiser berättar om hembiträden som förlamats efter att ha hoppat från byggnader eller brännskadats svårt i självmordsförsök. I sin förtvivlan och brist på lagligt skydd upptäcker de att deras knappa lön, trots hårt arbete, omöjligt kan hålla dem flytande, försörja sina familjer där hemma och betala tillbaka det de redan lånat för att betala den som organiserade flytten till Persiska viken. En del drivs till kriminalitet.

I hela GCC har arbetsmarknaderna segmenterats mellan infödda och inflyttade, samt mellan offentlig och privat sektor. En stelbent segmentering upprätthålls dels av löne- och förmånsskillnader, dels av de inföddas förkärlek till att jobba för regeringen och andra arbetsgivare i den offentliga sektorn.

En annan sorsts segmentering kan noteras i den inflyttade arbetskraften. Västerlänningar står högst upp i pyramiden, medan asiater befinner sig i den förtvivlade botten. Deras skilda positioner syns i löner, levnadsförhållanden, juridisk ställning och lagligt skydd.

Inom denna arbetsmarknadssegmentering befinner sig kvinnor från Sydasiens nästan alltid i den informella sektorn, arbetades som hembiträden i den informella löneskalans lägre extrem. Deras situation är särskilt sårbar eftersom hemarbete är specifikt undantaget i arbetslagarnas bestämmelser. Hembiträden har inga fasta arbetstider och utsätts för fysisk, psykisk och sexuell misshandel.

Sydasiatiska länder har blivit pålitliga leverantörer av billig arbetskraft som har den extra fördelen att den saknar alla sorters politiska anspråk. Denna egenskap är,

VÄNDI

FORTS.

enligt min åsikt, det starkaste argumentet till att uppmontra GCC-regeringarna att upprätthålla deras beroende av sydasiatiska arbetskraftsleverantörer. Det är också i denna kontext som vi hittar förklaringar till dessa regeringars misslyckande att åta sig arbetet med nödvändiga utbildningsprogram för att förbättra lokalbefolkningens färdigheter och kvaliteter. Här hittar vi också förklaringar till regeringarnas misslyckande att uppmontra till anställningar utanför de redan övermättade offentliga sektorerna.

Allt som allt bidrar dessa kännemärken hos arbetsmarknaden i GCC till att befästa segmenteringen. Medan jobb i offentlig sektor erbjuds infödda, återstår privata jobb för de inflyttade. Privata arbetsgivare, särskilt inom byggnad och hemarbete, tillhandahåller lågkvalificerade jobb med låga löner. De sammantagna resultaten av detta syns överallt i form av lönediskriminering. I Bahrain, till exempel, var den genomsnittliga månadslönen för offentliganställda 398 dollar 2002. Motsvarande för privatanställda var då 318 dollar och 133 dollar för infödda respektive sydasiatiska arbetare.

Officiell självgodhet i GCC-länderna fann sin styrka i det faktum att regionala leverantörer av utbildad arbetskraft har visat sig vara en till synes bottenlös källa av både utbildad och lågavlönad arbetskraft. Trots denna lönediskriminering återstår den dystra sanningen om att möjligheten att arbeta i Persiska vikens oljerika länder är för de flesta migranter den enda möjligheten till att fly fattigdom.

En genomgång av färskas undersökningar om konsekvenserna av internationell migration visar hur problematiskt hela området är. Det visar däremot också att det finns en konsensus om att migration framkallar en blandning av utvecklingskonsekvenser i både länder som exporterar arbetskraft och de som importerar den. **Arjan de Haan** påpekar att en konsensus indikerar att immigration har förbättrat den ekonomiska välfärden, även med ökade skatteintäkter på den exporterande sidan, samt att sammantaget leder immigration inte till arbetslöshet eller till substantiella löneminskningar på den importerande sidan. Båda dessa iakttagelser syns runt Persiska viken såväl som i Sydasiens. Men i avsaknad av de nödvändiga administrativa, politiska och juridiska instrumenten, och tack vare otillräckligheten hos dem på plats, fortsätter arbetskraftsflyttningen mellan Sydasiens och Persiska viken att generera oönskade

effekter på alla sidor av detta symbiotiska förhållande.

Den mest uppenbara bäraren av dessa konsekvenser är migranterna själva. Följaktligen, och trots otvivelaktigt viktiga bidrag till sina hem- och gästländer, har inflyttade arbetare fortsatt arbeta i ett juridiskt tomrum. Visst kan man hävda att det är helt i sin ordning att skydda de betydande finansiella och ekonomiska bidragen från den migrerade arbetskraften på det viset att varken deras egna regeringar eller de i GCC på allvar har försökt fylla det juridiska tomrummet med tillämpningar av relevanta juridiska och institutionella ramverk och standarder. På båda sidor av byråkratins framstod att göra ingenting som det mest lönsamma alternativet.

Ovilja från ambassaderna

Den svåra situationen för utländsk arbetskraft har belysts av media, kommunikéer, namnlister och upprop utfärdade av diverse regionala och internationella människorättsorganisationer. Dessa har ihärdigt påpekat att det är maktlöshet, och ibland ovilja, som hindrar engagerade ambassader att förse misshandelsoffer med lämplig hjälp. Situationen förvärras ytterligare av det faktum att tills alldeles nyligen, i alla GCC-länder utom Kuwait, var det förbjudet med fackföreningar och alla former av fria grupper för arbetstagarer, utländska och infödda.

Några förändringar inträffade, ganska försenade så att säga. Det skulle ta en human katastrof för att uppdaga en annan. I efterföljderna av invasionen av Kuwait 1990 visade internationella media hundratals utländska arbetare utlämnade till sitt öde i Kuwait. De bilderna hjälpte till att ge ansikte åt det lidande som de maktlösa och fattiga arbetarna upplevde, och det hjälpte till att öka den internationella oron över deras svårigheter. Men några konkreta åtgärder för att förbättra situationen vidtog inte, eftersom varken deras egna regeringar eller GCC:s var intresserade i att förändra status quo.

2003 riktade Human Rights Watch, HRW ett brev till Världsbanken, kvällen innan det att deras årliga möte skulle hållas i Dubai, Förenade Arabemiraten. I det brevet begärde HRW att Världsbankschefen **James Wolfensohn** skulle ingripa för att lätta på svårigheterna för gästarbetarna runt Persiska viken. Den aldrig tidigare skådade sortens brev uttryckte något av oron för de allt försämrade förhållandena för den inflyttade arbetskraften. Man påpekade att gästarbetarna i Persiska viken bidrar starkt till den ekonomiska tillväxten

och den sociala utvecklingen i sina hemländer och i de länder arbetar. Detta till trots, skrev HRW, tvingas de fortsatt utstå olika slags diskriminering, utnyttjande och misshandel. Förutom hot och våld utsätts kvinnor som gästarbetare som hembiträden för sexuella övergrepp där förövarna är arbetsgivare, övervakare, sponsorer och tjänstemän.

Följande år publicerade HRW *Bad Dreams: Exploitation and Abuse of Migrant Workers in Saudi Arabia* (2004). Detta viktiga dokument är den första omfattande granskningen av svårigheterna för den inflyttade arbetskraften i Saudiarabien. Historier berättade av migranter i den rapporten kastade ljus inte bara på förhållandena i Saudiarabien, utan till stor del också på migranternas erfarenheter och trauman från andra GCC-länder. HRW visar även på hur myndigheter och privata arbetsgivare verkar i harmoni för att förlänga exploateringen av och lidandet hos dessa arbetare "utan respekt för rättssäkerhet och den inneboende värdighet som finns hos alla män och kvinnor, oberoende av kön, ras och religion".

Optimism trots allt

I dagsläget kan man bara spekulera i vad som kan komma ut av de ansträngningar som gjorts av HRW, Världsbanken, FN:s kommissariat för mänskliga rättigheter UNHCHR, Världshandelsorganisationen WTO samt andra regionala och internationella aktörer, för att öka folks intresse för gästarbetarnas öde i GCC-länderna. Jag dristar mig till att föreslå att tre nyligen inträffade skeenden sakta men säkert utvecklas och kan bereda grund för optimism.

För det första finns ett växande medvetande, både inom regionen och internationellt, om behovet av att introducera konkreta åtgärder för förbättringar av människorättsituationen för gästarbetare i Persiska viken. En del av dessa åtgärder skulle kunna uppnås genom att få GCC-regeringarna att anta de nödvändiga utvecklingsstrategierna för att skydda grundläggande mänskliga rättigheter för alla invånare i deras territorier, även rätten att leva i värdighet.

Andra åtgärder skulle kunna uppnås i ett enda steg. Nämligen att GCC-regeringarna ratificerar *International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families* (UNHCHR, 1999), och effektivt genomför dess bestämmelser.

För det andra har lokala människorättsorganisationer och fackföreningar nyligen engagerat sig för att åtgärda gästarbetarnas hemiska situation. Detta är en viktig utveckling eftersom människorättsaktivister i GCC tidigare i stort sett har ignorerat de vedervärdiga förhållandena för de utländska arbetarna mitt ibland dem. Brott mot rättigheterna för dessa arbetare, som utgör en stor andel av invånarna i GCC, verkar bör-

Västerlänningar står högst i pyramiden, asiater i den förtvivlade botten

ja ta sin rättmätiga plats och bli en prioriteras lokalt. Ett uppmuntrande tecken i detta avseende är det tvådagars möte som arrangerades av Bahraíns fackföreningars generalförbund i maj 2006, för att diskutera nödvändiga åtgärder för att "skydda gästarbetarnas rättigheter". Mötet, som samarrangerades av flera internationella och regionala organisationer däribland International Labour Organization, ILO, bestod av fackföreningsrepresentanter och andra aktivister från alla sex GCC-länder. Förutom egna människorättsbekymmer lät arrangören informera deltagarna att "gästarbetare i vårt land möter diskriminering och brist på rättigheter – därför måste vi arbeta hårt för att skydda dem. Gästarbetare och bahrainier borde vara jämlika i lönesammanhang, arbeta för incitament och andra rättigheter för att återfå balans på arbetsmarknaden i GCC". (*Gulf Daily News*, den 18 maj 2006)

För det tredje finns en växande aktivism bland vissa grupper av gästarbetare i Persiska viken. Medierapporter från de flesta GCC-länder ger detaljer, ibland knapphändiga, om hur gästarbetare i grupp anmäler klagomål till arbetsministerier och arbetsdomstolar där de exempelvis anklagar arbetsgivare för att kränka deras rättigheter genom att inte betala ut lön. Vid andra tillfällen handlar klagomålen om olika aspekter av deras arbetsförhållanden. Ibland har klagomålet formen av organiserade eller oorganiserade sorters protester. *The Guardian* (den 23 mars 2006) rapporterade om en av flera protester som organiserades av gästarbetare i Dubai. Den omedelbara orsaken till protesten verkar ha varit förseningar i att få "bussar för att ta arbetarna till ett boendeläger vid deras skifts slut". Artikelns tillade att arbetet på byggarbetsplatsen för "vad som väntas bli världens högsta byggnad avbröts i går efter att 2 500 arbetare i Dubai ställde till upplopp över betalning och arbetsförhållanden, vilket orsakade skadegörelse för uppskattningsvis 500 000 pund".

Detta är exempel på en hoppfull utveckling. Måhända betyder de inte mycket för en enskild av alla exploaterade, underbetalda, sexuellt utnyttjade eller allmänt avhumaniserade gästarbetare i GCC. Men denna utveckling kan, när den upprätthålls, erbjuda dessa gästarbetare, och andra personer som oroar sig för de mänskliga rättigheter, en bekräftelse på att det finns hopp i vad som, tills alldeles nyligen, framstod som en hopplös situation.

Abdulhadi Khalaf

Artikelförfattaren är lektor på sociologiska institutionen vid Lunds universitet

Lästips: UN-HCHR, (1999), *International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families*. www.ohchr.org/english/law/cmw.htm

Flickors rätt till utbildning avgörande för millenniemål

**Var 30:e minut dör sex indiska kvinnor i barnsäng. Människo-
rättsorganisationen Oxfam International uppmanar i en rapport Indien och andra länder i Syd-
asien att se till att alla invånare har rätt till grundläggande sjukvård och utbildning.**

Oxfam menar att flickors rätt till utbildning är avgörande för att nå FN:s millenniemål om reducerad dödlighet till år 2015.

Oxfamrapporten, som släpptes i Nepals huvudstad Katmandu i mitten av november, visar att den ekonomiska tillväxten i regionen fördelats så att allt fler människor står utan tillgång till grundläggande offentlig service såsom vatten och avlopp, hälso- och sjukvård, vägar och skolor.

Utvecklingen i Syd-Asien hotar FN:s millenniemål om att halvera fattigdomen och minska dess konsekvenser före år 2015. "Om den långsamma utvecklingen inom livsviktig vård fortsätter kommer regionen med största sannolikhet inte att nå millenniemålet att reducera dödlighet och barnadödligheten förrän efter år 2020", skriver Oxfam.

2006 års rapport om utvecklingen mot att nå FN:s millenniemål visar att Indien, Nepal och Afghanistan fortfarande har möjlighet att nå de uppsatta målen, men att de "behöver se bortom millenniemålen för att komma i kapp de övriga länderna i regionen."

52 000 personer saknas

I Nepal har 55 procent av de anställda i sjukvårdssektorn lämnat sina tjänster, och tio procent av tjänsterna i utbildningsväsendet i landet är lediga. Enligt **Shankar Sharma**, tidigare chef för Nepals kommission för nationell planering, behöver man anställa cirka 52 000 personer i vårdsektorn och 20 000 i grundskolorna för att kunna tillgodose landets 25 miljoner invånares basbehov.

Bangladesh är ett av de länder i Asien som hamnat mest på efterkälken i kampen för att nå millenniemålen. Landets utbildningsväsendet genomgår dock en positiv utveckling. Förutom att ge alla pojkar och flickor rätt till gratis skolgång har regeringen inrättat ett stipendium för flickor som fortsätter sin utbildning upp till högstadienivå.

Den här kombinationen har gjort att li-

ka många flickor som pojkar nu går i skolan i Bangladesh. Exempel från Sri Lanka och den indiska delstaten Kerala visar att en hög andel grundskoleutbildade flickor gör det lättare att utbilda och anställa kvinnor som sjuksystrar och barnmorskor, vilket är avgörande för att få bukt med mödradödligheten, enligt rapportförfattaren Swati Narayan.

Välstånd är inte den avgörande faktorn i kampen mot fattigdom, argumenterar Oxfam-rapporten: "Regeringars strategier betyder mer än landets inkomster. Högpresterande länder prioriterar systematiskt avgörande investeringar för att skapa en hållbar, långsiktig och kostnadseffektiv offentlig sektor".

Sri Lanka bra exempel

I rapporten hänvisar Oxfam flera gånger till den framgångsrika modell man har använt i Sri Lanka, där regeringen tidigt gjorde stora investeringar i utbildning och infrastruktur. Den satsningen har man kunnat skörda frukterna av under flera årtionden sedan dess.

Under 1950- och 60-talen avsatte den lankesiska regeringen 15 procent av statsbudgeten till utbildningssystemet. I dag är siffran nere på tre procent av BNP, trots att staten erbjuder gratis skolgång upp till universitetsnivå och privata grundskolor är förbjudna.

Minst 20 procent av regeringarnas budgetar och givarländerns bistånd bör gå till offentlig service, menar Oxfam. Men det räcker inte – parallellt måste korrup-tion bekämpas, exempelvis genom lagstiftning som reglerar rätten till fri information.

Swati Narayan råder sydasiatiska ledare bland annat att avskaffa avgifter för sjukvård och utbildning, samt att stärka kvinnors roll i det lokala beslutsfattandet.

De privata aktörernas och ickestatliga organisationernas allt starkare position på vård-, utbildnings- och infrastrukturmarknaden behöver också regleras, enligt Oxfam-rapporten. Lågstkostnadsalternativ behöver tas bättre tillvara inom vatten- och avloppssektorn än i dag, och anpassas efter lokala behov.

"Positiv förändring finns inom räckhåll. Den mest avgörande beståndsdel är ett politiskt engagemang för att upprätthålla folkets rättigheter och att leverera den service de behöver", är Oxfams slutsats.

Marty Logan/IPS

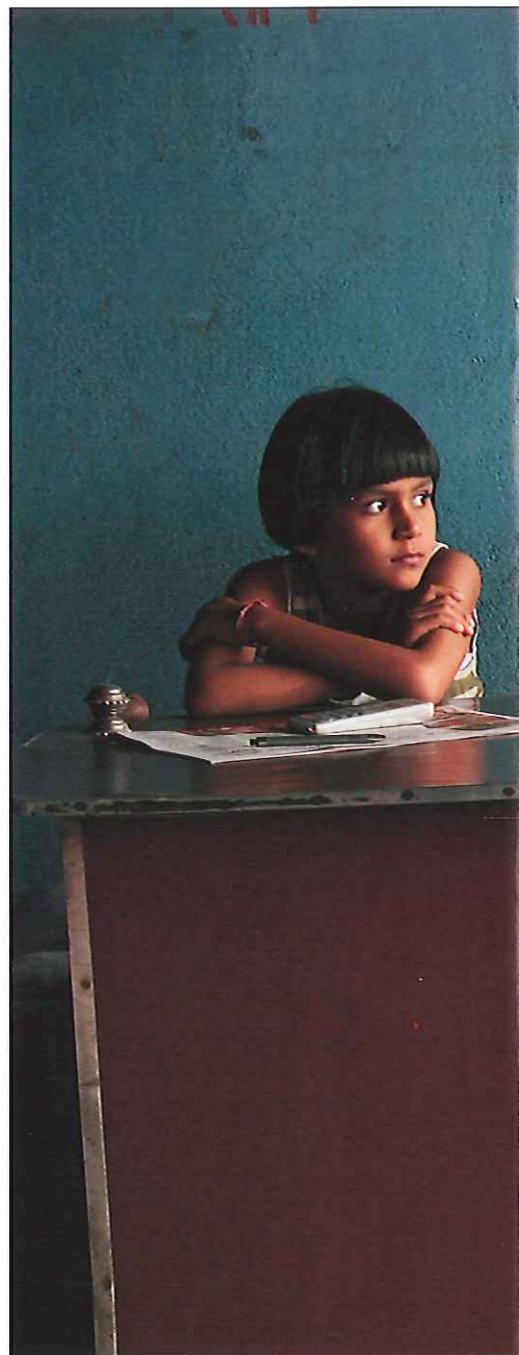
En tusendels sekund av Indien

Text och foto: Rafaela Persson

Det är svårt att sätta ord till Indien trots att jag varit där ett flertal gånger. Här finns tolerans, kultur, religion och mysticism. Men även korruption, fattigdom, låg läs- och skrivkunskunnighet, orättvisor och förtryckande könsroller.

Jag slutar aldrig fascineras av detta land och dess befolkning. Mina bilder representerar enbart en tusendels sekunds glimt av landet och människoliven.

Jag fotograferar nästan enbart människor. Ibland är de medvetna om att de fotograferas, ibland inte. Jag gör aldrig uppställda bilder utan fotograferar enbart det jag ser – och de människor som ser mig, kanske man ska tillägga.

Längs vägen. Vid ett stopp på en vägkrog nära Kolkata och Varanasi träffade jag denna pappa

Mitt i Kolkata. Ofta ställer jag mig mitt i gatan och fotograferar allt omkring mig.

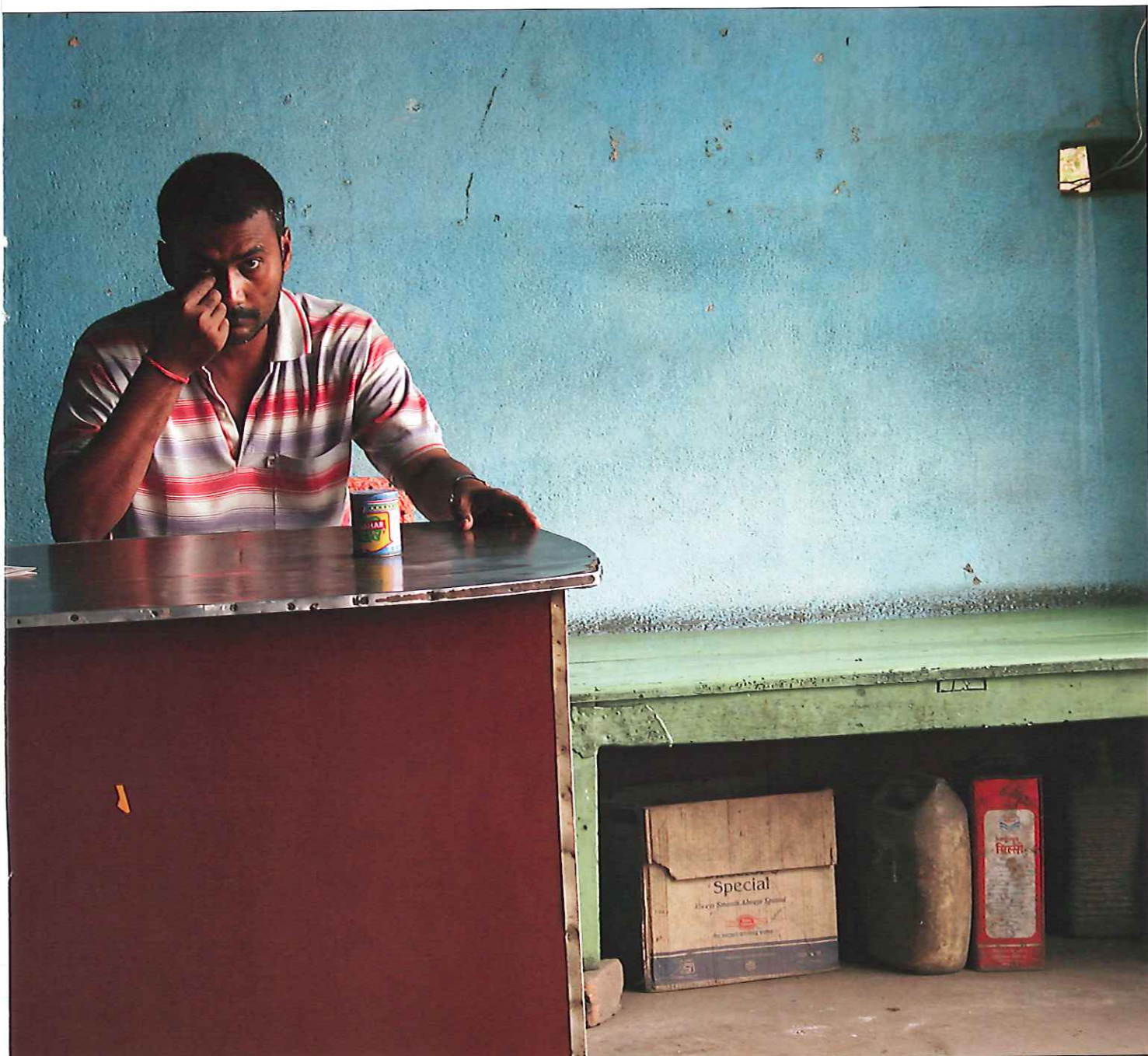
På väg till sjuksköterskan. En flicka i en by några timmar från Kolkata köar för att få träffa en sjuksköterska.

Kök. Interiör från Himachal Pradesh.

Lek i dammet. Pojken, vars mamma jobbade prec utanför Varanasi, lekte vid väggkanten medan ma

gonstans mellan
och hans dotter.

Jag fotograferar dem
jag ser
– och de
som ser mig

is vid landsvägen
mman jobbade.

Sudder Street, Kolkata. De båda barnen är några av de många barn och vuxna som tigger i området. Jag följde några av barnen under flera veckor för att få en överblick av deras vardag.

Situationen allt svårare för Nato i Afghanistan

Motståndet växer, opiumet växer. Situationen i Afghanistan innebär en stor utmaning för återuppbyggnaden och utvecklingen av landet.

I Afghanistan odlades 2001, året för USA:s angrepp, opium på 8 000 hektar jord. Fem år senare odlas opium på 165 000 hektar. Bara det senaste året har, enligt de afghanska myndigheterna, odlingen ökat med 59 procent och Afghanistan står i dag för 90 procent av världproduktionen av heroin.

I en rapport släppt i september 2006 från den oberoende utvärderingsgruppen IEG, som granskar Världsbankens agerande, konstateras: "Trots många framgångar är den allmänna uppfattningen bland afghanerna mer än tre år in i återuppbyggnadsprogrammet att deras liv förbättrats ytterst lite."

Motstridig lagstiftning

Rapporten beskriver bland annat hur Världsbanken drivit på för en rad reformer utan att prioritera bland dem. Resultat: lagar och regler som ibland strider mot varandra. Biståndet har fått positiv publicitet, men en stor del ska ha försvunnit till höga konsultarvoden och till icke-statliga hjälporganisationer (NGO:s). IEG-rapporten är också kritisk till hur många givare har fördelat utlovad hjälp.

Mellan mars och september i år har antalet attacker som tillskrivs talibanerna fördubblats från 300 per månad till 600, och säkerhetsituationen fortsätter att förvärras. Enligt en ny rapport från Vita huset hotar den förvärrade säkerhetsituationen USA:s mål i Afghanistan. I mitten av november vittnade general Michael Maples,

Situationen i Afghanistan är långt ifrån normal även om det kanske kan se så ut i gatuvignet i huvudstaden Kabul.

FOTO: LARS EKLUND

chef för USA:s militära underrättelsetjänst, inför kongressen.

– Våldet kommer sannolikt att fördubblas jämfört med 2005. Under 2007 kommer rebellerna förmodligen att fortsätta sin mera synliga, aggressiva och dödliga taktik, sade Maples enligt BBC.

– NATO:s taktik utsätter i ökande grad de civila, som skulle skyddas från fara, och det vänder lokalbefolkningen mot dem, säger Sam Zarifi, talesman för Human Rights Watch.

I höst har företrädare för Nato flera gånger tvingats be om ursäkt för att civila dödats i flygräder i södra Afghanistan.

De första tio månaderna i år har antalet dödade i Afghanistan räknats till 3 700, varav omkring 1 000 civila. En fyrdubbling jämfört med i fjol, citerar BBC-rapporten, som är sammanställd av representanter från den afghanska regeringen och de länder som har flest soldater i landet.

Sedan i somras har Nato-ledningen begärt förstärkningar till kriget i Afghanistan. Det behövs fler soldater och bättre utrustning, menar militäralliansens generalsekreterare Jaap de Hoop Scheffer. Färre begränsningar för vad de olika ländernas styrkor kan användas till, större rörlighet.

Få vill ställa upp

Men få är villiga att leverera. Mest motvalls är Frankrike, som fruktar att USA:s möjligheter att integrera Nato i sin utrikespolitik ska öka.

Några länder räknar förstärkningarna i tiotal. Polen har lovat 1 000 man, Tjeckien har lovat fördubbla till 250 man. Det är ungefär den storlek Sverige har på sin styrka, men den svenska militären planerar att sända fler soldater och försvarsministern undersöker möjligheterna.

Anders Davidson

Fattigdom ökar stödet till talibanerna

Talibanerna har återtagit kontrollen över södra hälften av Afghanistan och de avancerar dag för dag, enligt en rapport från tankesmedjan Senlis Council som publicerades i höst.

Rapporten bygger på omfattande fältarbete i de sydliga provinserna Helmand, Kandahar, Herat och Nangarhar. Enligt rapporten är fattigdomen och svälten utbredd i södra delen av landet vilket har lett till ökat stöd för talibanerna.

– Det handlar om en humanitär katastrof, säger Emmanuel Reinert, Senlis

Councils chef. Runt Kandahar finns det i dag läger där människor svälter, där barn dör varje dag, och detta utnyttjas naturligtvis av talibanerna för att återvinna förtroendet från folket och för att försöka återta kontrollen över landet, säger han till IPS.

I rapporten ges det misslyckade projektet mot narkotikan, som leds av USA och Storbritannien, skulden för den ökade fattigdomen. Förstörelsen av vallmoodlingarna har varit katastrofal, säger Emmanuel Reinert.

– Fem år efter 11 september är Afgha-

nistan fortfarande ett av världens fattigaste länder och det råder hungersnöd i den sårbara södra delen av landet, säger Reinert. Och anmärkningsvärt nog verkar detta ha förbisett vid finansieringen och prioriteringen av insatserna i landet.

– Ända sedan 2001 har de USA-ledda internationella prioriteringarna för Afghanistan inte gjorts i samstämmighet med den afghanska befolkningens prioriteringar, hävdar Reinert.

Sanjay Suri/IPS

Lankesiska folket misstror såväl staten som tamilska tigrarna

Colombo december 2006

Det vore lögn att skriva att det lankesiska folket är fyllt med förhoppningar om en snar fred på Sri Lanka. Särskilt inte efter de havererade fredssamtalen i Genève i slutet av oktober.

Snarare tvärtom. Under alla mina resor till Sri Lanka (det har blivit cirka 15 stycken hittills) har jag aldrig upplevt en sådan misstro mot den lankesiska staten och LTTE (tamilska tigrarna) som nu.

Tror honom inte längre

Presidenten **Mahinda Rajapakse** och hans kolleger går ut i media varje vecka och talar om hur mycket de vill ha fred i landet och att den freden bara kan uppnås om LTTE släpper greppet om Rajapakses "tamilska bröder och systrar".

Folket tror honom inte längre. "De pratar bara, sedan händer ingenting", sade en medelålders man från den lankesiska södern till mig alldeles nyligen. En del av landet där president Rajapakse har sina rötter och där stödet till honom varit stort – tidigare.

Jag ska egentligen inte sitta här i Sri Lanka, efter att bara ha varit här och känt av läget i en månad, och ge er den "sanna bilden" av vad folket på den här sidan av landet (västra och södra) tycker och tänker om den havererade vapenvilan. Det vore oerhört dumt då det bara är de "vanliga" människorna jag varit i kontakt med.

Vad överklassen eller de buddhistiska extremgrupperna tycker om konflikten är jag alldeles för lite insatt i.

De stora förlorarna är folket

Men. Faktum är ändå att de största förlorarna – förutom invånarna i landets norra och östra delar – i konflikten här nere i Sri Lanka är just den gruppen av människor jag varit i kontakt med – de "vanliga" människorna. De som kör trehjuling. Eller äger en butik i södra Sri Lanka. Eller vandrar omkring på stränderna och försöker sälja souvenirer, frukt och båtturer till turister.

Det är denna grupp av människor – majoriteten av lankeserna – som inte kan eller vet hur man säger ifrån. De har förtryckts mentalt av staten i alla år. Körts över. Efter tsunamin togs deras hem ifrån dem. Nu håller regeringen på att bygga en motorväg mellan Colombo och Galle i södra Sri Lanka. En väg som kommer att

byggas över hundratusentals familjers trädgårdar utan att de får en endaste rupie i ersättning. Så funkas det här nere. Och det finns inget som tyder på att det kommer att förändras än på ett bra tag.

"What can we do, we can't fight the government", är det vanligaste svaret på frågan varför de inte samlar sig och visar staten sitt missnöje.

Det må vara så att 90 procent av Sri Lanka är precis som vanligt. Att jag, precis som jag alltid gjort, kan hoppa i vågorna, sola på stranden och vandra på alla smågator på den lankesiska väst- och sydkusten. Att det bara är i de norra och östra delarna samt i delar av Colombo som den stora hotbilden av terrorattentat finns.

Men det vet inte folket i övriga världen. För det säger de aldrig på nyheterna. Det är synd för det speglar inte verkligheten i större delarna av Sri Lanka. De delarna som aldrig sett krigets ansikte – bara känt av dess konsekvenser.

Öde turiststad

Nere i södern finns en stad som heter Hikkaduwa. Förr om åren har staden varit Sri Lankas turiststad nummer ett. Det är den inte längre.

Nu åker turisterna till Thailand, Bali eller Kambodja i stället.

Kvar står de "vanliga" stadsinvånarna med byxorna nere. De som tjänat sitt levebröd på turismen tidigare. Nu är de utfattiga och frustrerade.

Missförstå mig inte. Det är inte de västerländska medierna som startat eller fortsatt konflikten här på Sri Lanka. Det är de lankesiska regeringarna och LTTE som under snart 25 års tid hållit tillbaka ett folk som inte vill annat än att utvecklas.

Däremot har medierna ett stort ansvar att ge en korrekt bild av läget i HELA landet.

Vi måste ta vårt ansvar. Annars kommer det lankesiska folket för evigt att tappa hoppet.

John Senewiratne

john.senewiratne@hotmail.com

Moderata tamiler ger regeringen skulden för mord

Dagen efter det att den tamilske parlamentsledamoten Nadaraja Raviraj deltog i en demonstration mot regeringsarméns attacker mot civila tamiler i Sri Lanka mördades han av okända gärningsmän.

Den 43-åriga Raviraj satt i sin bil när han den 12 november sköts till döds av två beväpnade män. Mordet inträffade bara några kilometer från det FN-kontor där Raviraj hade demonstrerat dagen innan, tillsammans med ett antal andra tamilska parlamentsledamöter.

R. Sampanthan, ledare för den tamilska koalitionen i parlamentet, sade att mordet hade ett samband med att Raviraj hade bett om internationell hjälp åt tamilerna i landets norra och östra delar.

– Mordet på Raviraj är ett tydligt försök av paramilitärer inom Sri Lankas armé att tysta de tamilska parlamentarikernas röst när de vill informera det internationella samfundet om regeringens folkmord mot tamilerna, sade Sampanthan vid en presskonferens i Colombo.

Regeringens talesman **Keheliya Rambukwella** säger att det vore orättvist att lägga skulden för mordet på regeringen, eller på någon annan, innan mordet har utretts.

En vecka tidigare dödades 65 civila tamiler då regeringsstyrkornas artillerield träffade ett flyktingläger i Kathraveli i den del av östra Sri Lanka som kontrolleras av rebellrörelsen LTTE, de tamilska tigrarna.

– Det pågår ett långsamt folkmord mot det tamilska folket i Sri Lanka och vi vill att det internationella samfundet agerar, sa Sampanthan.

Attacken fördömdes från flera håll, och **Jan Egeland**, FN:s undergeneralsekreterare för humanitära frågor, sa att händelsen visar att omfattande våld fortfarande används urskillningslöst i konflikten mellan LTTE och Sri Lankas regeringsstyrkor.

Ett FN-team som fick tillgång till området dagen efter attacken beskrev situationen som "chockerande".

– Folk i läget är vettskrämda och känner att deras öde är helt i andras händer. Det är dags för alla parter att respektera dessa människors grundläggande mänskliga rättigheter, säger **Allan Rock**, som är rådgivare till FN:s representant för barn i väpnade konflikter.

Regeringen anklagar å sin sida LTTE för att avsiktligt provocera armén, och för att använda civila som mänskliga sköldar.

Amantha Perera/IPS

Attityder förändras sakta

Regeringen tvingas garantera mänskliga rättigheter i Maldiverna

Skrik av smärta strömmade ut genom gallren till den överfulla cellen i Maafushi-fängelset natten till den 19 september 2003. Det var ljudet av en 19-årig fånge som brutalt slogs ihjäl. Nästa dag fördes kroppen av den mördade **Eevan Naseem** till huvudstaden Male, inlindad och klar för begravning.

Hans mor som misstänkte tortyr bröt dock mot alla traditioner och täckte av kroppen, vilket uppenbarade brutna ben och en kropp full av blåmärken. Kort därefter spreds ryktet i Male om ett upplopp i Maafushifängelset. Interner som upprördes över Eevans död, den ständiga polisbrutaliteten och systematiska tortyren bröt sig ur sina celler. Snart befann sig arga ungdomar också ute på Males gator där de satte eld på bilar och en lokal polisstation sattes i brand.

Hela landet befann sig i ett stilla chocktillstånd, men olikt tidigare gånger då man viskat tyst om fall av tortyr började människor nu tala högt och tydligt. Det var som om man sade: "Så här kan det inte fortsätta. Vi måste få ett slut på tortyren. Vi måste kämpa för våra rättigheter".

Brutalt uppvaknande

Trots att principen om mänskliga rättigheter slogs fast internationellt redan i och med FN:s deklaration därom 1948 har detta haft ringa betydelse i Maldiverna ända tills nyligen. Faktum är att tills bara några år sedan var det bara en handfull människor som överhuvudtaget hört talas om att vi maldivier skulle ha vissa grundläggande friheter och rättigheter som mänskliga värder.

Det brutala mordet på Eevan Naseem fick dock de flesta maldivier att resa sig upp och bestämma sig för att det krävs beslutsamma åtgärder för att tillförsäkra sig grundläggande rättigheter.

Den maldiviska regeringen å sin sida har, helt i enlighet med vad som förväntas i internationella sammanhang, undertecknat alla konventioner som garanterar det egna folkets olika rättigheter, utom konventionen om migrantarbetare. Men det är så långt som man sträckt sig.

För det första är det få maldivier, om ens någon, som känner till att dessa konventioner undertecknats. För det andra har ingenting gjorts därutöver. Den inhemska lagstiftningen har sällan några överensstämmelser med dessa internationella konventioner. Och även om den maldiviska konstitutionen i sig garanterar vissa fundamentala friheter och rättigheter är allmänheten till största delen helt okunnig därom.

Dessutom finns kraftiga inskränkningar

En reformplan har nu satts i gång som ska förbättra Maldivernas anseende när det gäller att efterleva konventionerna om mänskliga rättigheter såväl i huvudstaden Male (bilden) som ute på de många öarna i republiken.

FOTO: LARS EKLUND

i yttrandefrihet, mötes- och församlingsfrihet och folkets möjlighet att byta regering (en sjättedel av parlamentsledamöterna utses av presidenten, och det finns ingen åtskillnad av maktutövning). Särskilt alarmerande i frågan om brott mot mänskliga rättigheter är godtyckliga arresteringar och fångar som hålls helt isolerade från yttre världen.

Hotfull t-tröja

Brotten mot de mänskliga rättigheterna i Maldiverna kan illustreras med följande fall av samvetsfångar som Amnesty International uppmärksammat:

- **Mohamed Nasheed**, journalist och historiker, har arresterats många gånger sedan 1992. Han har utsatts för långvarig tortyr. Senaste gången han arresterades var 2005 under en fredlig vaka då han anklagades för uppvigling. Han frisläpptes efter samtal som ägde rum mellan den maldiviska regeringen och oppositionspartiet MDP, ett parti som Nasheed varit med om att grunda och nu leder.

- **Jennifer Latheef**, människorättsaktivist som arresterades den 21 september 2003 för att hon påstått ha kastat sten mot en polisman. Sanningen är dock att hon efter mordet på Eevan Naseem burit en t-tröja på vilken det stod "Stoppa polisbrutaliteten". Hon anklagades för terrorism och dömdes till tio års fängelse, men hon benådades senare, på samma gång som Mohamed Nasheed.

Bortsett från dessa politiska fall är det också vanligt förekommande att fångvaktare ostraffat torterar unga drogmissbrukare, vilket orsakade mordet på den unge Eevan Naseem.

I försök att bemöta sina kritiker har den

maldiviska regeringen genomfört flera förändringar. En människorättskommission skapades genom ett presidentdekret i december 2003, med uppgift att vara en "självständig och autonom institution".

Därutöver har några workshops genomförts för att skapa medvetande om principerna och annat med anknytning till mänskliga rättigheter. Regeringstjänstemän på hög nivå, parlamentsledamöter och mediarepresentanter har varit målgruppen.

Plan för reformarbetet

I mars 2006 utfärdade president **Gayoom** en plan för fortsatt reformarbete, som bland mycket annat inkluderar skydd av mänskliga rättigheter. Men även om Maldiverna, i enlighet med denna plan, har undertecknat den internationella konventionen om civila och politiska rättigheter (ICCPR) liksom den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (ICESCR), är det långt kvar innan dessa ratificeras.

För sin del bedriver MDP (Maldivian People's Party) en kampanj för att skynda på takten i reformarbetet. Man uppmärksammar brotten mot mänskliga rättigheter och sätter press på regeringen att hålla sig till de stopptider som angetts i Gayooms reformplan. MDP har ansträngt sig att föra ut medvetenhet om mänskliga rättigheter till allmänheten, och försökt ingjuta styrka i folk att använda sig av de friheter som finns med i de konventioner som regeringen har undertecknat.

Det grundläggande problemet i Maldivernas förhållande till mänskliga rättigheter, eller snarare bristen därpå, är att under ytan har mycket lite förändrats i regeringens attityd. Även om institutioner

President
Gayoom.

håller på att byg-
gas upp och in-
ternationella
konventioner un-
dertecknas före-

faller flertalet av dessa aktiviteter vara väl-
digt ytliga.

Trakasserier mot media

Samtidigt som man till viss del lättat på in-
skränkningarna i yttrandefrihet slår en av
International Press Freedom till Mal-
diverna i maj 2006 utsänd faktainsamlan-
de grupp i sin rapport fast att det förekom-
mer "uppenbara exempel på trakasserier
och angrepp gentemot mediafolk och
andra med avvikande åsikter".

Nyligen inskränktes åter rätten till att
församlas och protestera. Polisbrutalitet,
godtyckliga arresteringar och internering-
ar är vardagsmat. I november 2006 tving-
ades oppositionspartiet MDP ställa in en
planerad fredlig protestaktion till följd av
en "ihållande kampanj av myndighetstra-
kasserier" varvid flera ledande aktivister
arresterades.

Den största utmaningen beträffande
männsliga rättigheter på Maldiverna ut-
görs av inställningen till densamma från
såväl regimens sida som från folkets fler-
tal. Det förefaller som om regeringen trots
sina löften om demokratisk reform är ovil-
lig att till fullo binda sig för processen. I
stället föredrar man att inför trycket både
inom landet och från det internationella
samfundet genomföra vissa kosmetiska
förändringar

På samma sätt är människor, efter år av
repression och auktoritärt styre, motvilliga
att acceptera att de faktiskt har vissa frihe-
ter och rättigheter. Männsliga rättigheter
betraktas ofta som ett utländskt påfund.
Folk är vana vid att underordna sig och att
trakasseras, och de har därför nästan svårt
att tro på att det skulle kunna bli en positiv
förändring.

Dock sker det långsamt en förändring.
Människor blir mera medvetna om sina
grundläggande rättigheter. Regeringen
ger sakta men säkert efter för trycket från
både inhemskt och internationellt håll att
ge folket dess friheter. Men frågan om
Maldivernas folk inom en snar framtid
verkligen ska få njuta sina mänskliga rät-
tigheter eller om det kommer att krävas
fortsatt lång och utdragen kamp återstår
att se.

Amani Naseem

Maldivier bosatt i Danmark.
Företrädare för organisationen Native
Operators on Rights (NOOR)

Översättning: Lars Eklund

Nya trakasserier satte stopp för oppositionens fredliga protestaktion

**I början av oktober uppmanade
Maldivernas demokratiska parti,
MDP till en landsomfattande
demonstration.**

**Demonstrationen, vars syfte var
att trycka på för snabbare refor-
mering av konstitutionen, skulle
äga rum den 10 november men
ställdes sedan in.**

Anhängare ombads att komma till hu-
vudstaden Male för att utnyttja sin
lagstadgade rätt att samlas under fredliga
reformer och ge uttryck för den utbredda
uppfattningen att konstitutionen måste re-
formeras snabbare för att bana väg för lan-
dets första fria, rättvisa val med flera parti-
er tillåtna. Men Maldivernas regering för-
klarade att demonstrationen stred mot lan-
dets lagar och införde restriktioner i slutet
av oktober.

Satirtecknare fängslad

MDP har anordnat fredliga demonstratio-
ner tidigare. Samtliga av dem har följts av
svåra repressalier från regering och av po-
lisbrutalitet. Trots att det aldrig väckts nå-
got officiellt åtal mot dem som släppts fria
efteråt, så finns en överhängande fara att de
ska bli åtalade av den allmänna åklagaren.

Så dömdes till exempel den populära
satirtecknaren **Ahmed Abbas** i sin från-
varo till sex månaders fängelse den 1 no-
vember. Han dömdes för att ej ha lytt order
– utan att ens ha kallats till rättegång. Han
dömdes för ett uttalande i dagstidningen
Minivan Daily.

Tidningens chefredaktör **Aminath
Najeed** och artikelförfattaren **Nazim
Sattar** blev också åtalade på grund av arti-
keln. Alla tre åtalades i augusti 2005.
Reportrar utan gränser har uppmanat re-
geringen att sluta förfölja journalister.

Repressalierna mot huvudförespråkarna
för reformer började i Male den 30 ok-
tober 2006. Den 1 november arresterades
nio aktivister på den sydliga ön Thinadhu.

Öns befolkning terroriserades av poli-
sen under ett par dagar i jakten på nyckel-
personer. Polisen utlyste också ett icke-of-
ficiellt undantagstillstånd och förbjöd
människor att lämna ön. Den 4 november
ombads två utländska journalister att läm-
na ön.

Samma dag stoppades en båt från ön
Naifaru som var på väg till Male. Sex per-
soner arresterades.

Den 7 november lyckades, efter att poli-
sen försökt förhindra dem, en båt med 44
personer ombord att lämna Addu-atollen
för vidare färd till Male. Fartyg från kust-
bevakningen stoppade båten till havs med
hjälp av ett vapenbestyckat fartyg nyligen
skänkt från Indien samt två höghastighets-
båtar. Polisen beslagtogs båten och anhöll
några frontfigurer.

Hot om beskjutning

I Male började den planerade demonstra-
tionen tidigt den 6 november. Inter-
nationella observatörer hade bjudits in av
Maldivian Detainees Network för att över-
vaka demonstrationen. Den 9 november
avbröts demonstrationerna sedan MDP fått
varningar om att regeringen skulle gå till
angrepp mot demonstranter och till och
med skjuta mot dem.

Mellan den 30 oktober och den 8 no-
vember arresterades omkring 50 personer
över hela landet. Det finns ett överhängan-
de och fullt tänkbart hot om att också be-
folkningen på Addu, den näst mest befol-
kade ön, kommer att möta samma typer av
förföljelser som drabbade Thinadu. Hot
från polisen, brutalitet och en skräck- och
terrormättad stämning väntas.

De flertaliga brotten mot mänskliga rät-
tigheter fortsätter att inskränka på den kon-
stitutionella rättigheterna till yttrandefri-
het, mötesfrihet och rörelsefrihet.

Internationellt stöd

Det internationella samfundet har inte fäst
särskilt stor uppmärksamhet på förhållan-
dena i den lilla önationen. Det beror dels på
de många pågående oroligheterna i grann-
länderna men också på att president
Gayoom trots allt utlovat en reformväg.
Men regeringens löften om reformer har
inte infriats med tanke på hur den slår ned
på oppositionspartiet MDP och på pressfri-
heten.

Landet är i skriande behov av att om-
världen börjar stödja befolkningens kamp
för ordentliga reformer. Annars finns ris-
ken för att den snabbt växande islamiska
fundamentalismen växer sig ännu starkare.
Ett snabbt handlande krävs, särskilt med
tanke på dem som för närvarande hålls ar-
resterade.

Amani Naseem

Översättning: Katarina Sandström Blyme

FOTNOT: Läs mer om vad som händer i
Maldiverna i Minivan News,
www.minivannews.com

Än väntar Indiens daliter på frihet och jämlikhet

Ruth Manoramas Alternativa Nobelpris uppmärksammar problemen

Daliterna eller de "kastlösa" som de ofta kallas på svenska drömmer fortfarande om den frihet, broderskap och jämlikhet som deras store företädare och skaparen av Indiens första konstitution B R Ambedkar hoppades på för 60 år sedan. Men än härskar en samhällsordning där daliter nekats rätten till ett värdigt liv. I höst har daliternas situation uppmärksamats

rejält i Sverige. Dels till följd av att dalitkvinnan Ruth Manorama tilldelades Right Livelihood Prize, dels till följd av flera nyutkomna böcker som ger uttryck för daliternas berättelser om det förtryck de utsätts för. Hans Magnusson, samordnare för Dalit Solidarity Network – Sweden, skildrar den historiska bakgrunden men också dagens situation.

My final words of advice to you are educate, agitate and organize; have faith in yourself. With justice on our side I do not see how we can lose our battle.

The battle to me is a matter of joy. The battle is in the fullest sense spiritual. There is nothing material or social in it.

For ours is a battle not for wealth or for power. It is battle for freedom.

It is the battle of reclamation of human personality...

Dr. B. R. Ambedkar

Hur ska man förstå en så absurd samhällsordning, där kasttillhörighet sedan århundraden har en avgörande roll för människors sociala och ekonomiska villkor och ställning i förhållande till varandra?

Denna artikel är ett försök att sammanfatta många hundra år av berättelser om en samhällsgrupp på ca 170 miljoner människor i Indien, som kallar sig daliter och som har definierats som de "oberörbara" inom kastsystemet, om förtrycket och förnekelsen av dem och deras förmåga att skapa en egen identitet som ett led i kampen för fullvärdigt medborgarskap med rätt till mänsklighet, mänsklig värdighet och mänskliga rättigheter.

Ordet dalit betyder ordagrant krossad eller bruten i bitar men innebär i ett socialt sammanhang att vara förtryckt och underordnad.

En väg till förståelse är att lyssna till daliternas egna berättelser, *Dalit Sahitya*. I år har flera berättelser av daliter uttryckta i poesi, litteratur, bildkonst och aktivism av en lycklig tillfällighet flutit samman till att i Sverige kunna presenteras i ett sammanhang. På bok- och biblioteksmässan i Göteborg i september 2006 introducerades två böcker, *Berättelsen på min rygg – Indiens daliter i uppror mot kastsystemet* (Ordfront) och *Detta Land som aldrig var vår*

Moder (Tranan) med dikter av indiska dalitpoeter och bilder av dalitkonstnären Savi Sawarkar.

Redaktörer för båda böckerna är svenska socialantropologen **Eva-Maria Hardtmann** (som skrivit om daliter vid ett flertal tillfällen i SYDASIEN) och litteraturvetaren och dalitaktivisten **Vimal Thorat** från New Delhi, i samråd med **Tomas Löfström** och **Birgitta Wallin**, Indiska biblioteket.

I september utsågs dessutom **Ruth Manorama** från Bangalore, Indien till en av tre mottagare av 2006 års Right Livelihood Award (det så kallade alternativa Nobelpriset) för sitt livslånga engagemang för daliternas frihet. Det är lätt att räkna in också aktivism som en form av konst, åtminstone på det sätt som den förverkligas av Ruth Manorama.

Böckerna ger inblick i hur kastsystemet upplevs av daliterna själva och vilka konsekvenser det har för dem. De visar hur ord, bild och aktivism kan samverka för att skapa självmedvetande, självkänsla och värdighet hos en tidigare utstött och förtryckt samhällsgrupp.

Ord och bild blir en länk till att minnas historien men ger också uttryck för en förändrad innebörd av ordet "dalit" från att innebära förnekelse av mänsklig värdighet till att stå för ett egenvärde där förnekelse byts till självrespekt och en tro på att kampen för mänskliga rättigheter ska leda fram till ett värdigt liv.

Dalit Sahitya och Savi Sawarkars bilder ger röst åt dem utan egen röst men lägger också grunden för dem att långsamt samla insikten och kraften att stå upp och hävda sin rätt så som till exempel **Sharankumar Limbale** ger uttryck för i sin dikt *Vitbok*:

Jag ber inte om en sol eller måne er gård, ert land, era höghus eller palats.

Jag ber inte om era gudar eller ritualer, kaster eller sekter Eller ens om era mödrar, systrar, döttrar.

Jag ber om Mina rättigheter som människa.

Mina rättigheter: infekterade upplopp som smittar stad efter stad, by efter by, människa efter människa.

För det är de rättigheter jag har – avstängd, utstött, fängslad, förvisad. Jag vill ha mina rättigheter, ge mig mina rättigheter!

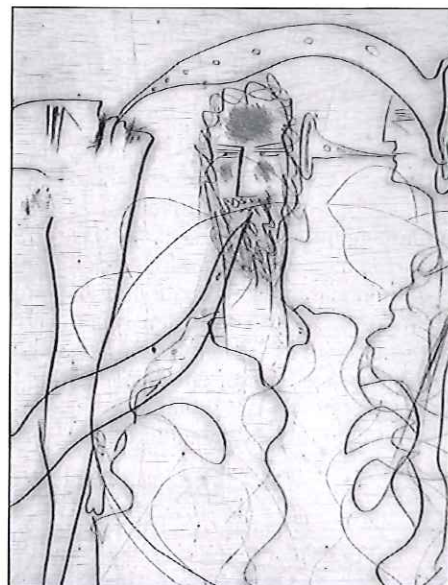
Kan ni förneka detta inflammerade sakernas tillstånd?

Jag kommer att riva upp skrifterna som järnvägsräls,

bränna era laglösa lagar som man bränner en buss.

Mina vänner, mina rättigheter stiger som solen!

Kan ni förneka själva soluppgången?

Savi Sawarkar, *Voice for the Voiceless*

Daliternas situation har på senare år uppmärksamats till följd av de regelbundet förekommande World Social Forum, som 2004 arrangerades i indiska Mumbai. Ruth Manorama gick givetvis i spetsen för en demonstration.

FOTO: HANNA SANDBERG

Eleanor Zelliot menade i sin bok *From Untouchables To Dalit* från 1992 att ordet dalit under senare delen av 1900-talet kommit att användas i en helt ny kulturell kontext för att representera "...en ny nivå av stolthet, militans och sofistikerad kreativitet" och "...ett naturligt förnekande av nedsmutsning, karma och kasthierarkins rättfärdigande".

Zelliot refererar också till Gangadhar Pantawane, språkprofessor och grundare av tidskriften *Asmitadarsh* ("Identitetens spegel"), som hon menar gett den tydligaste definitionen av innebörden av begreppet dalit så som daliterna ser sig själva i dag. Det står för ett radikalt avståndstagande från den religiöst betingade legitimiteten av förtrycket. Pantawane säger:

"För mig är dalit ingen kast. Det är människor som exploaterats av de sociala och ekonomiska traditioner som råder i detta land. De tror inte på Gud, på återfödelse, själar, heliga böcker som predikar separatism, ödet eller Himmelen, för allt detta är företeelser som gjort dem till slavar. Vad han/hon verkligen tror på är mänsklighet. Daliten är en symbol för förändring och revolution."

Denna aktivistiska innebörd av begreppet har också den rörelse som bildades i Indien under 1970-talet, *Dalit Panthers*, starkt bidragit till. Den hämtade sin inspiration från de svartas frigörelsekamp i

USA något decennium tidigare, varvid amerikanska Black Panthers fick sin motvarighet i Dalit Panthers, i första hand i delstaten Maharashtra i västra Indien. Det var också vid denna tiden som ordet dalit omvandlades från att referera till förtryckta i passiv mening till att associeras med aktivism, självrespekt och motstånd.

Dalitrörelsen i den form som National Campaign for Dalit Human Rights i Indien och den internationella rörelsen för solidaritet med daliter (*International Dalit Solidarity Network*, IDSN) utgör har sedan ett tiotal år organiserat sig nationellt och internationellt, vilket fört frågan om kastbaserad diskriminering (*discrimination based on work and descent*) till både FN och EU.

Kast som samhällsordning

Det internationella lobbyarbetet har utan tvekan haft framgångar. Exempel på detta är beslutet av FNs kommission för mänskliga rättigheter (nuvarande Rådet för Mänskliga Rättigheter) i april 2005 att utse två speciella rapportörer med uppgift att utreda frågans omfattning och orsaker och lämna rekommendationer till kommissionen för hur denna typ av kränkningar ska undanröjas. Ett annat exempel är att en kommitté under Europaparlamentet den 18 december i år håller en hearing i frågan med representanter från dalitrörelsen.

Vad är kast och hur kom det sig att ett samhällssystem byggt på kaster alls upp-

stod? Inget samhällssystem kommer till utifrån en väl genomtänkt modell. En social struktur uppstår och påverkas av enskilda omvälvande omständigheter och utvecklas över en lång tid.

Till slut har den fått en klar och tydlig form och får sin legitimitet från ett avlägset förflutet, då de ursprungliga händelserna för dess tillkomst är gömda under myter och legender. Vid det tillfället intar den ett rationellt utformat system för ett samhälles organisation. Den hinduiska samhällsordning, där kastsystemet ingår som en bärande princip, bör ses i ett sådant sammanhang.

Ordet kast kommer från det portugisiska ordet *casta*, som närmast betyder börd eller härkomst genom födsel. En kast i denna betydelse består av grupper som knyts samman genom yrke och val av äktenskapspartner inom gruppen. De portugisiska bosättarna kring provinsen Goa i mitten av 1500-talet observerade att befolkningen var indelade i olika *castas* av skiftande rang, som upprätthölls så strikt att ingen med högre status kunde äta eller dricka med någon av lägre börd och Garcia de Orta noterade 1563 att sönerna följde sina fäders yrken.

Termen kast har kommit att användas om de två indiska begreppen *varna* (färg) och *jati* (födelse).

Samhällsordningen började ta form un-

VÄNDI

FORTS.

der den vediska perioden 1200 – 500 f. Kr. Då lades grunden för den hierarkiska rangordningen av människor i de fyra varna som genom århundradena getts en religiös legitimering. Jati-tillhörigheten kom under historiens gång att bindas samman med varnakategorierna.

Enligt en legend i Vedaskrifterna (i RgVeda 10.90 – *Purushasukta*, the Hymn of Man) skapade gudarna universum inklusive samhällets fyra klasser (varnas) genom att offra och söndra Purusha, urmänniskan. De skapade en brahmán (präst, lärare) ur hans mun, kshatriyas (krigare, aristokrat) ur hans båda armar och vaishyas (köpmän, handelsmän) ur hans lår. De utgjorde de två gånger födda (*twice born*, den biologiska och den rituella). En fjärde varna, shudra med uppgift att tjäna de högre varna skapades ur hans fötter.

Femte kast-kategori

Panchamas, en femte grupp, de "oberörbara", de som utför de "orena" arbetsuppgifterna och därmed uppfattas och behandlas som "orena" i religiös och rituell mening, kom att få sin plats under och utanför de fyra varna. De står utanför varnasystemet men de har trots allt en kasttillhörighet genom att ingå i en jati.

Jati är ett uttryck för födelse, härkomst och sammanhållningen eller gemenskapen i en grupp, en släktskapsorganisation, där medlemmarna traditionellt utövar ett eller ett par näraliggande yrken. Läderarbetare, krukmakare, tvättare, boskapsuppfödare och lantarbetare i ett område till exempel utgör var för sig olika jati.

Denna gemenskap brukar också begränsa området för val av äktenskapspartner. Alla individer tillhör därmed en jati. Det är dessa företeelser som kan sägas definiera begreppet kast. Det finns flera tusen olika jatis och antalet medlemmar i en särskild jati kan variera från några tusen till flera miljoner människor.

Då antropologerna under 1960-talet började studera och försöka förstå den sociala strukturen kunde de iaktta den mångfald av olika jati (kastgrupper), som förekom i olika samhällen i Indien. I likhet med de hierarkiska förhållandena mellan de fyra varnas, så som dessa framställdes i de vediska skrifterna, fann de att relationen mellan de olika jatis var strukturerad på ett motsvarande sätt efter religiösa föreställningar om "renhet" och "orenhet".

Det är inte helt klart hur den ursprungliga rangordningen mellan de olika jatis såg ut, inte heller till vilken varna de hörde. I den folkräkning som den brittiska kolonialmakten lät genomföra vart tionde år från 1901 ingick att alla skulle uppge både sin varna och jati-tillhörighet. Detta kan ha bidragit till att förstärka kastsystemet och göra det mer statiskt.

De olika jatis kom på så sätt att kopplas samman med det på religiösa grunder hierarkiskt arrangerade varnasystemet. Så får jatis som tillhör de högre varna högre status än de jatis som räknas till shudras eller de "oberörbara".

Dessa föreställningar länkade samman respektive åtskilde de olika jatis i alla tänkbara relationer. Det kan gälla val av äktenskapspartner, yrkesval kopplat till det material man använder, med vilka man äter och dricker. De "oberörbara" ingick i sådana jatis, som med hänvisning till deras yrkesutövande, uppfattades som det mest "orena" och var därmed fysiskt uteslutna från så gott som alla sociala relationer, aktiviteter och platser.

Panchamas, de "oberörbara", utanförskap och behandlingen av dem som "oberörbara" kom att förtydligas och religiöst legitimeras i efterföljande vediska skrifter och i de smriti-skrifter, som utgörs av mytologiska skrifter och lagböcker.

Under den upanishadiska perioden, 800 till 600 f. Kr, kom människors sociala ställning att förklaras efter principerna om karma och själavandring. Människors handlingar i tiden hade konsekvenser för framtiden. Med kombinationen av karma och själens vandring till en ny människokropp i ett flertal omgångar kunde man rättfärdiga att den sociala status en människa har beror på hans handlingar i ett tidigare liv.

Oberörbarheten rättfärdigas

Så kan också "oberörbarheten" förklaras och rättfärdigas. I Chandogya-upanishaden vers 10:7 talas inte bara om de tre högre varna utan också om *chandalas* (de utstötta), som jämförs med en hund eller ett svin:

"Sålunda är utsikterna så att de som har ett behagligt uppträdande i denna tillvaro kommer antingen att återfödas i en tilltalande livmoder eller i en vaishyas livmoder. Men för dem som har en stinkande tillvaro här är utsikten den att de sannerligen kommer att hamna i en stinkande livmoder, och födas av antingen en hund, en gris eller kastlös (chandala)".

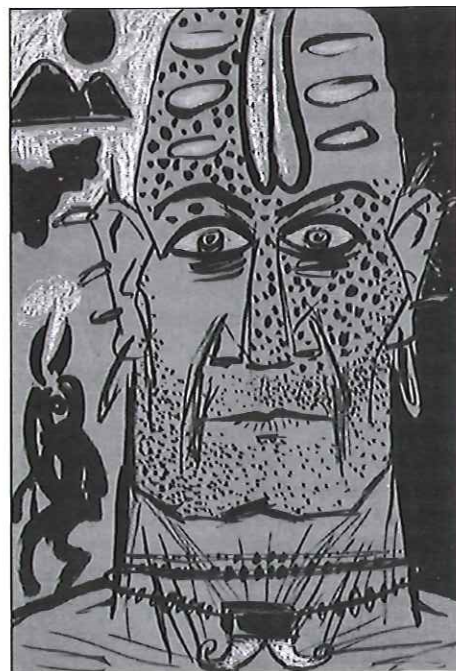
De episka verken *Ramayana* (ca 400 f. Kr.) och *Mahabharata* (600-200 f. Kr. och i berättelserna om guden Krishna (200 f. Kr.-500 e.Kr.) ges tydliga uttryck för hur villkoren för dåtidens daliter, de "oberörbara", hade förvärrats. I dessa texter görs hänvisningar till den status som tillskrivs såväl den fjärde och lägsta varnan, shudras; och de utstötta, de "oberörbara", som är förbjudna att lära sig läsa och skriva eller utöva religiösa riter.

Bhagavadgita bekräftar föreställningen om de fyra varna (*chaturvarnyam*) och berättar att Lord Krishna har skapat dessa. Den uppmanar också medlemmarna av respektive kast att troget utföra de plikter som deras kasttillhörighet föreskriver.

En senare skrift, som fastställde grader-

ingen mellan de olika varna är *Manusmrti*, Manus Lag, från vår tids första århundrade. Med denna skrift fråntas "den femte kategorin", de "oberörbara" en samhällelig identitet och deras utanförskap befästs. Lagen, som består av 2 685 verser, föreskriver grunderna för ett idealt socialt samhälle genom att fördela plikter och rättigheter mellan de olika kasterna.

Ordningen vilar på tre samverkande faktorer; en för varje kast genom födelsen förutbestämd och evig fördelning av arbetsuppgifter; en ojämlig och hierarkisk fördelning av sociala och ekonomiska rättigheter till exempel ägande av jord, anställning, lön, utbildning; samt att ordningen behålls genom en serie sociala och ekonomiska tvångsmedel. Innebörden av denna ordning är att den grupp, som befinner sig högst i hierarkin, brahmaner, har alla rättigheter och den grupp, som är längst ned, de "oberörbara", har inga rättigheter alls. När sådana föreställningar genom århundradena får fäste i människors sinnen finns ett inbyggt motstånd mot förändringar, också hos dem som tillhör de exploaterade kasterna.

Savi Sawarkar, Manu.

Savi Sawarkar ger bilden av Manu ett strängt ansiktsuttryck som är analogt med den sociala struktur som genomsyrar kastsystemet. Linjerna och prickarna i Manus ansikte påminner om kobraskinnets teckning och märkena i hans panna liknar märkena på kobrans huvud. Ormen med dess gift är en metafor för ondskan. Manus lagar är förkroppsligad ondskan symboliserad av medaljongen kring hans hals.

Den sociala och fysiska segregeringen mellan de olika kastgrupperna lever i stor utsträckning kvar i det indiska samhället. Grundlagen och andra lagar förbjuder dis-

kriminering på grund av "oberörbarhet". I lagteknisk mening är därmed "oberörbarhet" avskaffad, men i verkligheten lever den kvar. De medvetna av de tidigare "oberörbara" kallar sig daliter men i stor utsträckning är fortfarande kasttillhörigheten avgörande som identitet. Likaså lever de traditionella införlivade vanorna vidare, möjligen så att de nu utgör en blandning av kast- och klasstillhörighet.

Fortfarande kan byarna vara delade, där daliterna lever utanför den centrala byn, hämtar vatten i sin egen brunn och där fysisk kontakt med en person av högre kast till exempel genom bruk av samma teglas eller vattenkälla ses som förorenande. Lagen om allas tillträde till templen missbrukas likaså.

Att våga tro på förändring – ett hotfullt scenario

Också i städerna lever kast-kulturen vidare. Alla, oavsett kast är fria att slå sig ned i städerna. Men fröet till kasttillhörighet flyttar med och man slår sig helst ned i områden med människor av samma kast. Daliter kan ha gjort en klassresa och leva ett hyggligt medelklassliv, särskilt bland stadsbor, men inte en motsvarande kastresa, vilket ju inte är möjligt, ty det kast man tillhör är evig och styr fortfarande stora delar av människors liv och i byarna lever konsekvenserna av kastsystemet ofta kvar i traditionella former.

Ett genom århundraden så införlivat hierarkiskt socialt system tycks vara svårt att utrota. Industrialiseringen må ha brutit den tidigare yrkesidentitet som tillsammans med härkomst (födelse) var knuten till en särskild kast (jati) men den bygger inte över kastränserna. De rituella föreställningarna baserade på "renhet" och "orenhet" är mer bestämda av härkomst än av yrke.

Dalitrörelsen har haft framgångar i sitt internationella lobbyarbete, men den avgörande frågan är naturligtvis vad som händer i Indien och andra länder där kastbaserad diskriminering förekommer. Det kan vara lätt att förledas till att tro att i ett land som Indien, med en demokratisk författning och en under många år stark ekonomisk tillväxt, ska ha förmåga att lösa de sociala problem som förekommer. I Indien finns en medelklass på ca 300 miljoner människor med en relativt god standard och en hightech-industri i världsklass. Landet intar en växande plats i den ekonomiskt globaliserade världen genom handelsutbyte och ett positivt mottagande av outsourcing från de industrialiserade länderna i väst och är också en kärnvapenutrustad stat som pockar på plats bland världens stormakter.

Den sociala verkligheten för majoriteten av befolkningen är emellertid en annan och pekar snarare på en i många stycken förvärrad situation för de grupper som är de

mest drabbade: daliter, stamfolk (*adivasis*) och andra eftersatta grupper. Det visas inom olika samhällsområden; utbildning, hälsovård, barn och kvinnors situation, övergrepp och våld mot utsatta grupper och rättsväsendets bristande legitimitet.

Right to Food är en 500-sidig bok utgiven av Human Rights Law Network i Delhi. Den bygger på en genomgång av utslag i Högsta domstolen, kommissionärsrapporter exempelvis från Människorättskommissionen, och ett antal artiklar. Författarna summerar att kampen för den grundläggande rätten till mat till alla i högsta grad är en fortsatt kamp: man har haft framgång genom ett antal beslut i Högsta domstolen, men utgången av kampen är fortfarande oviss.

Även om det inte är ovanligt att daliter i dag har andra arbeten än dem som deras föräldrar utövade är det fortfarande vanligt att daliter utför traditionellt diskriminerande yrken. Manuell rengöring av torrlatrinor är ett sådant. Denna form av arbete är sedan många år genom lag förbjuden och delstaterna är ålagda att installera vattentoaletter med fungerande avlopp. Genomförandet av lagen är emellertid tög.

Fysiska övergrepp mot daliter, våldtäkter av dalitkvinnor, ekonomisk och social diskriminering är fortfarande vitt spridd och polisens och domstolarnas låga kapacitet gör att förövarna ofta kommer undan utan rättegång och påföljd. Alltför många människor har förlorat tilltron till att politikerna ska ta sitt ledaransvar för att förbättra villkoren. Frågan står öppen om vilken väg det indiska samhället ska gå.

Svärd i stället för penna?

En någorlunda säker förutsägelse är att det kommer fler berättelser från nya generationer av daliter. Och frågan är om dessa berättelser enbart kommer att skrivas med pennan som redskap eller om förtrycket och ointresset från officiellt håll drivs så långt att pennan byts mot svärdet. Dr. **B. R. Ambedkar**, daliternas obestridde ledare under första hälften av 1900-talet och ordförande i den kommitté som författade förslaget till Indiens konstitution, pekade i sitt tal till den konstituerande församlingen i november 1949 på den motsägelse, som fanns inbyggd i det indiska samhället. Med den nya konstitutionen, menade han, fick Indien politisk demokrati men saknade alltså social demokrati i betydelsen frihet, jämlikhet och broderskap.

Ambedkar avslutade sitt tal med denna varning: "Vi måste avlägsna denna motsägelse på det snaraste, för annars kommer de som lider av ojämlikhet att spränga sönder den politiska demokratins struktur som denna kammare så mödosamt byggt upp".

Den varningen har sitt berättigande också i dag; och den får extra relevans i och med att så många förtryckta människor har

Dr. B. R. Ambedkar.

väckts till insikt om förhållandena och frustrerat och förgäves väntar på den politiskt utlovade förändringen. Det finns skäl att tolka **Gangadhar Pantawans** ord i det sammanhanget; "Daliten är en symbol för förändring och revolution".

Berättelsen på min rygg

Boken *Berättelsen på min rygg – Indiens daliter i uppror mot kastsystemet* (Ordfronts förlag 2006) är en antologi bestående av tre delar, som hålls samman genom det gemensamma temat om daliter.

I den första delen återger åtta dalitförfattare i novellens form sina egna och sina föräldrars upplevelser av kastsystemet. Den andra delen tar upp den historiskt spännande konflikten mellan B. R. Ambedkar (1891 – 1956) och **Mahatma Gandhi** (1869 – 1948) under 1930-talets förberedelser för ett självständigt demokratiskt Indien. Bokens tredje del innehåller tolv texter från samtida dalitaktivister.

Den symboliska innebörden av bilden av B. R. Ambedkar på bokens omslag har sin egen historia. Ambedkar utgör den gemensamma nämnaren för bidragen. Bilden visar Ambedkar i olika situationer av hans liv från de personliga händelserna som födelse och äktenskap till hans offentliga uppdrag som advokat, justitieminister i **Jawaharlal Nehrus** första regering och som ordförande i den kommitté som författade Indiens konstitution.

Ambedkar, själv dalit, var den samlande personligheten under första hälften av 1900-talet för daliternas kamp för fri- och rättigheter och han inspirerar också i dag dalitrörelsen i den fortsatta kampen för samma rättigheter. Statyer av Ambedkar är en vanlig syn i Indiens byar och städer och en bild av honom finns ofta på väggen i daliters hem. Den 14 april, dagen för hans födelse, firas numera också officiellt.

Boken har tagit sin titel från en berättelse av **Omprakash Valmiki**, som berättar om sin barndom och skolgång i en by åtta år efter självständigheten. Den består som alla bidragen i antologin av flera berättel-

VÄND!

FORTS.

ser, om förödmjukelse och misshandel men också om vrede, mod och motstånd.

Omprakash familj tillhörde kasten *chuhra*, en oberörbar soparkast och de utförde alla slags arbeten åt de landägande bönderna, städning, lantarbete och annat grovarbete, mot låg eller ingen ersättning. Med självständigheten skulle de statliga skolorna officiellt vara öppna också för de lågkastiga.

Omprakashs pappa såg också till att han fick plats i en ställig skola, men där fick han ett allt annat än välkommande mottagande. Han fick sitta långt från de andra barnen på golvet. Han fick stryk av både pojkar och läraren. Han fick inte dricka vatten ur brunnen eller ur ett glas, utan vattnet hälldes i hans kupade händer en bit ovanifrån för att händerna inte skulle beröra och "orena" glaset.

Förödmjukelser

Soparungen hade ingen plats i skolan enligt deras syn. Vid ett tillfälle beordrade rektorn honom att sopa först klassrummet och sedan hela skolgården, en uppgift han fick tre dagar i rad. Den tredje dagen kom hans pappa förbi. Omprakash berättar ... "far ryckte kvasten ur handen på mig och slängde iväg den. Hans ögon gnustrade. "Vem är din lärare? Var är den son av Dronacharya som tvingar min son att sopa".

"Aldrig glömm jag", säger Omprakash, "med vilket mod och vilken styrka min far trotsade rektorn den dagen; det var av stor betydelse för hela min personlighet". Fadern tar hjälp av byäldesten och sonen kan fortsätta i skolan. Vid ett annat tillfälle dristar sig Omprakash att jämföra sin egen och sin kasts situation som oberörbara med en historia om hunger och fattigdom hämtad ur det hinduiska eposet *Mahabharata*, som läraren berättar.

"Hela klassen stirrade på mig", skriver Omprakash, och magistern röt. "– Nu stundar de yttersta tider när en oberörbar vågar sätta sig upp mot sin lärare". Sedan befalldes han att inta *murga* – kycklingställning. Det innebär att man hukar sig ned, sticker armarna innanför låren, böjer ned huvudet och griper med båda händerna om öronen.

Läraren tar en käpp och straffar honom: "Din soparunge, hur vågar du jämföra dig med Dronacharya? Här får du för det ... och här! Jag ska nog skriva en bok om dig ska du se ... på ryggen på dig!"

Och så skrev han en berättelse på Omprakashs rygg med en rad snärtiga käppslag som ännu står att läsa, rad för rad. Berättelsen om hans ungdom, om hungern och hopplösheten, om underklasslivet i ett feodalt samhälle, är inte bara inetsad i hans rygg utan även i hans hjärna.

Den tredje delen av boken presenterar ett urval av aktivisters texter från början

1970-talet, då Dalit Panthers publicerade sitt manifest, fram till 2000-talet, då dalitrörelsen blivit en del av den globaliserade rättviserörelsen. Bland författarna finns gräsrotsaktivister, journalister, akademiker, politiker och teologer.

Gemensamt för dem alla är att de i arvet från Ambedkar vänder sig bort från kastsystemet och hinduismen. Texterna tar upp skilda teman som nationen Indiens och omvärldens tystnad, om oberörbarheten och diskrimineringen, om dalitkvinnorna som trefaldigt alienerade och patriarkatet, om påtvingad identitet, om politiska landvinningar, om det konfliktfyllda systemet med kvotering för de lägre kasterna, om dalittrörelsen som effektiv lobbyorganisation och om daliterna i en globaliserad värld.

Global solidaritet

Dalitaktivisterna har deltagit i det årliga World Social Forum sedan starten 2001. År 2004 organiserades WSF i Mumbai med ett avsevärt deltagande av daliter och blev då genom massmedias bevakning mer kända över världen.

Daliterna har blivit en del av den globala rättviserörelsen med vidare identifiering och solidaritet med förtryckta grupper världen över, som ger förutsättningar för en gemensam analys av och kamp mot förtryckande socio-politiska och ekonomiska strukturer.

De litterära bidragen, Ambedkars gärning, aktivisternas texter och Savi Sawarkars bilder i boken *Detta land som aldrig var vår moder* utgör tillsammans starka berättelser om kampen mot ett kast- och klassförtryck som kan väcka förnyad kampviljan hos varje människa med någorlunda insikt i vår tids socialt, ekonomiskt och politiskt så ojämlika värld.

Förebilden Ambedkar

Med tanke på den betydelse Ambedkar har ännu 50 år efter sin död finns skäl att ge en närmare presentation av honom.

Bhimrao Ramji Ambedkar (1891 – 1956) växte upp i delstaten Maharashtra. Hans familj tillhörde kasten *mahar*, en tjänarkast bland de "oberörbara". Bhimraos far tjänstgjorde fram till 1892 inom den brittiska armén, där utbildning för anställdas barn var obligatorisk. Fadern, som insåg värdet av utbildning, såg till att hans barn fick plats i byskolan. Här upplevde Ambedkar för första gången själv det stigma hans kast var utsatt för. Han tilläts inte sitta inne i klassrummet och hans lärare rörde varken honom själv eller hans böcker för att undvika att bli "orena".

Bhimrao Ambedkar fick möjlighet att fortsätta sina studier. Han fick stipendier och läste först vid Columbia University i USA och sedan vid London School of Economics och tog doktorsgrader i ekonomi och juridik. I augusti 1947 utsågs han till justitieminister i den första regering som Jawaharlal Nehru bildade efter självständigheten.

Konverterade till buddhismen

Han lämnade den posten 1951 då han inte fick stöd av kongresspartiet för sitt reformförslag, the Hindu Code Bill, vilket syftade till att liberalisera de sociala villkoren för kvinnor. I samband med sin avgång uttryckte han sin besvikelse över hur de "oberörbara" behandlades i Indien.

Som en slutgiltig protest beslöt Ambedkar strax före sin död år 1956 att lämna hinduismen. Han ledde då en massomvändelse till buddhismen i Nagpur i delstaten Maharashtra. Med denna händelse som förebild har nya massomvändelser särskilt under 1990- och 2000-talen genomförts. Några av hans sista offentliga ord i november 1956 löd:

"Det största som Buddha gjorde var att han talade om för världen att denna inte kan omformas med mindre än att människans mentalitet omformas, och världens mentalitet".

I *Berättelsen på min rygg* presenteras Ambedkars bok *Buddha och hans dhamma* (Buddha and His Dhamma), som är ett av hans mest kända verk. Ambedkar gör där sin egen tolkning av buddhismen, som kommit att kallas Ambedkar-buddhism.

Den är skriven med Indiens daliter i åtanke. Innehållet har en socialistisk prägel och har kommit att liknas vid befrielseologi i andra delar av världen. Han gör i boken åtskillnad mellan religion och Buddhas *dhamma*.

Syftet med religionen, menar han, är att förklara ursprunget till världen; dhammas syfte är att omstrukturera världen i en anda av förståelse och kärlek. Ambedkar gör

också en personligt färgad jämförelse mellan buddhismen och marxismen. Han ser likheter mellan dessa på fyra plan; tid bör inte slösas på att förklara världens uppkomst utan snarare på att förändra den; det finns en intressekonflikt mellan klasser; privat ägande ger makt åt en klass men skapar lidande för en annan; för samhällets bästa bör lidande avlägsnas genom att privat ägande avskaffas. Ambedkar var en stark förespråkare för jordreformer och insatser för industriell utveckling och för statens framträdande roll för ekonomisk utveckling.

Introduktionen av Ambedkar i *Berättelsen på min rygg* är en intressant och tankeväckande läsning och inspirerar till att fördjupa sig i Ambedkars omfattande författarskap.

Ambedkar är framförallt känd för sitt agerande i samband med två för Indien betydelsefulla händelser. Den ena gäller Indiens konstitution, som utarbetades efter självständigheten och den andra gäller hans ledarskap från tidigt 1930-tal för de "oberörbaras" sak.

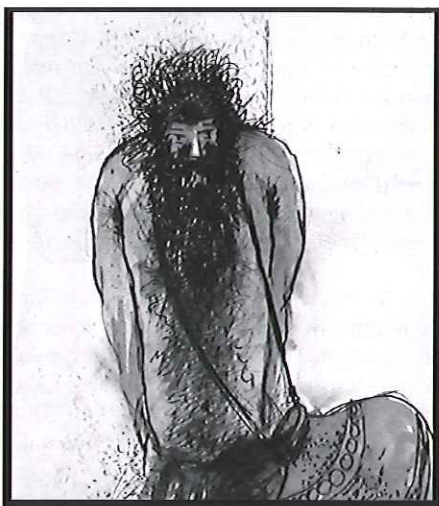
Indiens konstitution

Ambedkar var ordförande i det utskott under den konstituerande församling, som från 1946 till 1949 utformade Indiens konstitution. Förslaget till konstitution antogs av parlamentet den 26 november 1949 och fick sin giltighet från den 26 januari 1950. Den dagen föddes den demokratiska republiken Indien, en dag som varje år högtidligt hålls som the Republic Day.

I konstitutionen slås fast att Indien är en sekulär och parlamentarisk demokrati och den lägger grunden för maktfördelning mellan lagstiftande, verkställande och dömande funktioner. I konstitutionen finns ett kapitel om grundläggande fri- och rättigheter, där bl a diskriminering baserad på "oberörbarhet" förbjuds.

Indien hade kämpat sig till självständighet och genom konstitutionen definierat sin politiska demokrati. Men innebar det också att Indien etablerat en social, samhällslik, demokrati? I sitt tal inför den konstituerande församlingen den 25 november 1949 pekade Ambedkar på den motsägelse, som fanns inbyggd i det indiska samhället. Han menade att Indien med den nya konstitutionen fått politisk demokrati men fortfarande saknade social demokrati i betydelsen frihet, jämlikhet och broderskap:

"Vi måste göra vår politiska demokrati även till en social demokrati. Politisk demokrati kan inte bevaras om den inte vilar på en grund av social demokrati. Vad menas då med social demokrati? Det innebär ett levnadssätt som erkänner frihet, jämlikhet och broderskap som livets grundprincip.[...] Den 26 januari 1950 träder vi in i ett liv av motsägelser. Inom politiken får vi jämlikhet, medan i det sociala och ekono-

Savi Sawarkar, *Untouchable in Pune*.

miska livet består ojämlikheten. Inom politiken erkänner vi principen om en man, en röst. Men i vårt sociala och ekonomiska liv fortsätter vi, med hänvisning till vår sociala och ekonomiska struktur, att förneka samma princip".

Kampen för de "oberörbara"

Historien om Ambedkars liv och gärning är också historien om Indiens miljoner "oberörbara".

Inspirerad av den amerikanska jämställdhetsförklaringen och med sin ideologiska övertygelse och sin personlighet blev Ambedkar ledare för daliterna, de förtryckta, som i honom fann en orädd förespråkare för deras sak oavsett vem han kritiserade, Nehru, Gandhi eller kongresspartiet. Hans vapen var juridiska och politiska, hans anatema var det exkluderande hinduiska kastsystemet, och hans ambition var att förverkliga medborgerlig demokrati.

Hans kamp för jämställdhet började 1924 då hans bildade *the Council for the Welfare of the Outcastes*. Ambedkar ansåg, att den enda möjligheten att förändra villkoren för de "oberörbara" var att erövra den politiska makten, och han bildade under sin livstid flera politiska partier med program för omfattade socioekonomiska reformer.

I sin kamp för de "oberörbaras" fri- och rättigheter hamnade Ambedkar i motsatsställning till Gandhi. Båda ansåg sig företräda de "oberörbara". De hade dock olika syn på såväl orsakerna till diskrimineringen av denna samhällsgrupp som om medlen att komma till rätta med problemet. Skillnaderna var så stora att det ledde till en oåterkallelig konflikt mellan dem.

Ambedkar såg kastsystemet så nära knutet till hinduismen att det är omöjligt att komma ifrån den ojämlikhet som är följden av systemet utan att också ta avstånd från religionen.

Han ledde flera icke-våldsdemonstra-

tioner mot de kastregler som diskriminerade de "oberörbara" och vars viktigaste regel är att inte i något socialt eller religiöst sammanhang tillämpa kastblandning. År 1927 ledde han en demonstration i Staden Mahad söder om Mumbai där deltagarna symboliskt drack vatten ur en damm som de "oberörbara" inte hade tillträde till.

Samma år kallade Ambedkar till en ny konferens i Mahad och lät då offentligt bränna *Manusmriti* (Manus Lag), lagboken från ca år 700 e Kr som innehåller kastregler och som för Ambedkar var en symbol för den sociala orättvisa som kastsystemet innebär. Icke-våldsaktionen vid Mahad ses av dagens daliter som början på deras politiska uppvaknande.

Den mest omfattande icke-våldsdemonstrationen med krav att få tillträde till tempel ägde rum vid Kala Ram-templet, en vallfartsplats för pilgrimer i Nasik nära Mumbai. Den organiserades av Ambedkar och lokala ledare. Tusentals "oberörbara" deltog.

Demonstranterna möttes av motstånd inte bara från renlärliga hinduer men också från lokala medlemmar av kongresspartiet. Fem års kamp, från 1930 till 1935, för att få tillträde till templet misslyckades dock. Det fick Ambedkar att 1935 definitivt ta avstånd från hinduismen och tillkännage att fastän född som hindu, skulle han inte dö som hindu. År 1956 konverterade han till buddhismen. I staden Nagpur i Maharashtra konverterade vid detta tillfälle samtidigt 300 000 av hans anhängare.

Gandhi ansåg att "oberörbarhet" var ett religiöst snarare än ett socialt problem. Han ville reformera kastsystemet men inte avskaffa det. Han trodde på ett jämlikt varnasystem och gav sitt stöd till de "oberörbaras" krav att få tillträde till templet men han gjorde det på ett sätt som inte skulle kränka de högre kasterna.

Han betonade att det var nödvändigt att bevara indelningen i kaster, som han menade ger social harmoni och stabilitet och en naturlig fördelning av kompletterande sysslor i samhället. Gandhi ville ge de "oberörbara" namnet *harijan* (Guds barn), ett namn som han lånade från ett *bhakti*-helgon på 1700-talet. Hans avsikt var att inkludera dem i varna-systemet som en femte kategori i tron att detta skulle förändra inställningen hos högkastiga hinduer gentemot de "oberörbara". Ambedkar och hans följeslagare ansåg emellertid namnet vara nedvärderande och förkastade det.

Konflikten mellan Ambedkar och Gandhi gavs politiskt uttryck i deras olika uppfattningar om de "oberörbaras" representation i parlamentet. I samband med överläggningarna i London 1932-1935 om Indiens framtida konstitution argumenterade Ambedkar för att de "oberörbara" skulle utgöra en fristående valmanskår (*se-*

VÄND!

FORTS.

parate electorate). Han ville att de "oberörbara" skulle utse sina egna representanter till politiska församlingar. Med denna reform skulle de eftersatta grupperna bilda en sammanhållen intressegrupp.

Gandhi motsatte sig förslaget. Han menade att det skulle medföra en splittring av den hinduiska samhällsformen. När den brittiska regeringen gav Ambedkars förslag sitt stöd inledde Gandhi en fasta och hotade att fasta till döds.

Varför skulle inte de oberörbara säga "akta er för Gandhi", skrev Ambedkar, när de vet att han inte skulle gå med på att använda politiska metoder för att frigöra dem. En människa med vanligt sunt förnuft, fortsätter han, borde ha förstått att politisk makt i de oberörbaras händer kunde åstadkomma mer på ett år än en hel orden av predikande munkar kunde åstadkomma under ett helt sekel. I ett uttalande om Gandhis fasta riktat till Gandhi skrev han:

"Jag är övertygad om att många har insett att om det finns någon klass som förtjänar speciella politiska rättigheter för att skydda sig mot majoritetens tyranni under Swaraj-författningen så är det de undertryckta klasserna. Här har vi en klass som uppenbarligen inte har möjlighet att ta vara på sig själva i kampen för tillvaron. Den religion som de är bundna till bereder dem ingen ärofull plats utan brännmärker dem som spetslösa och ovärdiga ett normalt umgänge. Ekonomiskt är det en klass som är totalt beroende av de högkastiga hinduerna för sin försörjning".

Ambedkar såg sig tvingad att ge med sig och en uppgörelse nåddes (*the Poona Pact*), som undertecknades av ledarna för daliterna, inklusive Ambedkar och kongresspartiet. Gandhi, som ansåg sig stå vid sidan av konflikten undertecknade inte handlingen. Uppgörelsen gav de "oberörbara" ett antal reserverade platser i politiska församlingar, som i jämförelse med det ursprungliga förslaget var en stor förlust för dem.

En av tre pristagare

En i högsta grad aktiv representant för daliterna och deras kamp för frigörelse av i dag är **Ruth Manorama**, bosatt i Bangalore. Hon är en av de tre som tilldelades utmärkelsen *Right Livelihood Award* ("Alternativa Nobelpriset") 2006. Priset instiftades år 1980 av **Jakob von Uexkull** och tilldelas dem som visar på nya idéer och möjligheter att förändra orättfärdiga sociala system.

Visionen bakom priset är att föra samman människor från olika delar av världen som verkar för avspänning och fred, mänskliga rättigheter och social rättvisa, miljöhänsyn och förnyelsebar utveckling och vetenskapliga landvinningar inriktade på mänskliga behov.

I juryns motivering för priset presenteras Ruth Manorama som den indiska halvöns mest effektiva organisatör och talesman för dalitkvinnor. Juryn hedrar Ruth Manorama, som själv är dalit "för hennes livslånga engagemang att uppnå jämlikhet för dalitkvinnor, skapa effektiva kvinnoorganisationer och arbeta för kvinnors rättigheter på nationell och internationell nivå".

I februari 2006 följde jag själv Ruth Manorama till Chennai där hon och hennes organisation, som så många andra, var delaktig i återuppbyggnaden av hus och fiskerinäringen som ödelades av tsunamin 2004. De förmedlade medel till ett par nya båtar och för reparation av bostadshus i ett område strax utanför staden. Då, i februari, ett drygt år efter katastrofen var det svårt att direkt se vidden av vad som hänt. Man pekade på den breda strandremsan, "där på stranden spelade ett tjugotal ungdomar cricket, havet tog dem alla, de bara försvann".

Mänsklig auktoritet

Förluster av det slaget skapar nya frustrationer. Men det fanns mer än så av konflikter i denna samfällighet, kastgrupper och religiösa grupper vars ställning gentemot varandra inte sällan leder till våldsheter. Det är här jag återigen ser Ruth Manoramas mänskliga auktoritet i förmågan att möta människor och förmedla vägen till att överbygga sociala och kulturella motsättningar och att se varandra som människor med gemensamma önsknin­gar och behov. Det är en början till försoning.

Män och kvinnor samlas först i områdets kyrka. Vi sitter på golvet längs väggarna, kvinnor och män på varsin sida. Språket är tamil och jag förstår inte orden. Men jag förstår den absoluta tystnaden, koncentrationen och blickarna som är fästa på Ruth, som talar sakta men med ett eftertryck som ger resonans.

Efteråt samlar hon männen kring sig för att tala om ledarskap och förmågan att se varandra som människor med lika behov och önsknin­gar och om framsteg genom samarbete. Vi sitter i den varma sanden invid havet, där nattens mörker sluter sig tätare kring oss och tidvattnet klättrar allt närmare. Då det är hotfullt nära fortsätter vi mötet på den närbelägna parkeringsplatsen.

Ruth menar att även om förändring av daliternas villkor är en prioriterad fråga kan detta inte förverkligas om man inte kan nå ömsesidig respekt mellan människor. Förbättrade villkor för en samhällsgrupp får inte ske på bekostnad av en annan. Förståelse, tolerans och samexistens är återkommande tema i hennes tal och praktiska gärning på fältet.

Ruth Manorama har i praktiken följt Ambedkars uppmaning att utbilda, agitera

Ruth Manorama, en agitator som går i Ambedkar

och organisera för att nå resultat:

"... att skaffa så mycket utbildning som möjligt för att vinna kunskap och visdom;
 ... att organisera sig själva för att bli en stark kraft att räkna med;
 ... att agitera för att säkra de konstitutionella och mänskliga rättigheterna;
 ... att sträva efter att upprätta ett samhälle grundat på frihet, jämlikhet och broderskap.
 (Ambedkar, Code of Conduct)

Ruth Manorama betonar att dalitkvinnornas villkor i Indien måste uppmärksammas. De utgör en av de till antalet största socialt segregerade grupperna i världen och utgör drygt 16 procent av det totala antalet kvinnor i landet. Dalitkvinnor är trefaldigt diskriminerade efter klass, kön och kast: de är fattiga, de är kvinnor och de är daliter. De är diskriminerade inte bara av de högkastiga utan också inom den egna samhällsgruppen, där männen dominerar. Kvinnor är aktiva i dalitrörelsen men har få ledande positioner.

Indiska regeringens skyldighet

Ruth Manorama menar att den indiska regeringen har en skyldighet att leva upp till de lagar och FN-konventioner man antagit för att främja kvinnors fri- och rättigheter i allmänhet och dalitkvinnors i synnerhet. Det gäller rätten till liv, frihet från tortyr eller omänsklig behandling, rätt till likhet inför lagen, till ett privat skyddat liv, rättemingå äktenskap av fri vilja, och rätten att vara fullt delaktig i offentliga ärenden.

Hon pekar också på barnens utsatthet. I Indien är 46 procent av barnen inte registrerade vid födseln, inte heller finns ett

s fotspår.

FOTO: KALHANDER BASHA

fungerande system för registrering av äktenskap. Detta försvårar möjligheten att skydda dalitflickor från sexuell exploatering och trafficking, barnarbete och påtvingade tidiga äktenskap. De lagar som

finns till skydd för kvinnor iaktas i påfallande begränsad utsträckning. Likaså brister regeringen och delstatsregeringarna i att förverkliga en acceptabel levnadsstandard för den fattiga delen av invånarna, där majoriteten av daliterna ingår. Det gäller bostad, utbildning, hälsovård, arbetsmöjligheter, säkerhet i arbetsmiljön.

Kvinnor utsatta för våld

Dalitkvinnor utsätts för olika former av våld, som ofta får passera utan påföljd för förövaren. Det kan gälla verbalt nedvärderande ofta sexuella tillmälen, att bli tvingad paradera naken eller att dricka urin, hot om eller verkliga våldtäkter, och till och med att bli mördad efter anklagelse om häxeri. Det mesta våldet mot kvinnor registreras inte och även när så sker visar polisen och rättssystemet begränsat intresse att fullgöra sina åtaganden enligt lag.

Kvinnor har samtidigt varit aktiva deltagare i olika för Indien viktiga händelser, till exempel i anti-kaströrelsen under 1920-talet och i frihetsrörelsen mot det brittiska kolonialvåldet. De är likaså ofta bärare av kampen för daliters rättigheter, till exempel för rätten till landrättigheter i tusentals byar och intar många platser i byråden, *panchayaterna*, till vilka en tredjedel av platserna är kvoterade till kvinnor.

Faktum är ändå att detta inte förhindrar det strukturellt betingade våldet och diskrimineringen av dem. Våld i kombination med straffrihet fortsätter att hålla dem kvar i en andra rangens plats.

Sedan 1980-talet har dalitkvinnor därför sett behovet av en egen plattform, skapad och kontrollerad av dem själva, genom vilken de kan föra kampen för sina egna fri- och rättigheter men också för daliterna som helhet, män och kvinnor. Initiativtagarna till en sådan plattform betonar att detta inte ska ses som en splittring. De försäkrar i stället att de klart ser behovet att bygga en stark allians mellan dalitrörelsen, kvinnorörelsen och den rörelse dalitkvinnorna formerat.

Ruth Manorama har varit med som initiativtagare till alla dessa tre rörelser, *National Alliance for Women*, *National Campaign for Dalit Human Rights* och *National Federation of Dalit Women*.

Hans Magnusson

Samordnare för Dalit Solidarity Network – Sweden, DSN-S.

DSN-S ingår i ett internationellt nätverk, International Dalit Solidarity Network (IDSN) med basen i olika dalitorganisationer i Indien, Nepal, Sri Lanka och Pakistan

Detta land som aldrig var vår moder

Detta land som aldrig var vår moder. Dikter av indiska dalit-poeter och bilder av Savi Sawarkar

Bokförlaget Tranan 2006

I denna bok knyts olika berättelser i poesi och bild samman till en historia om känslan av utanförskap och främlingskap, den omänskliga skändlighet daliter lever under. Men de ger också uttryck för reflektion över vari deras osynlighet bottnar, om uppvaknandet till insikt och om vägen till förändring; att se rebellen inom sig. **Jyoti Lanyewar** från Maharashtra beskriver detta i dikten *Hål i mitt hjärta*, som också gett namn åt boken:

Deras omänskliga skändlighet har fränt hål i mitt hjärta av sten. Jag färdas genom denna skog med försiktiga steg och blicken fäst vid tidens förändringar.

Borden har vänts upp och ner nu. Protester pyr ena stunden här andra stunden där.

Jag har varit tyst hela denna tid och lyssnat till talet om rätt och fel. Men nu ska jag få lågorna att flamma

För mänskliga rättigheter.

Hur kommer det sig att vi hamnat här i detta land som aldrig var vår moder? Som aldrig gav oss ens ett liv som kattor eller hundar? Jag tar dess oförlåtliga synder som vittnen och blir här och nu rebell.

Bildkonstnären **Savi Sawarkar** föddes 1961 i Nagpur och växte upp i ett område av staden, som var känt för att vara ett starkt fäste för Ambedkarrörelsen. Ambedkars liv och tankar om människors lika värde kom därmed tidigt på många sätt att inspirera honom. Sawarkars farföräldrar hade också långt tidigare anslutit sig till rörelsen. De såg Ambedkar som en demokratisk statsman med stor intellektuell skärpa och berättade i sagans form om honom för Savi. Ambedkar hade också valt Nagpur till platsen för daliternas massomvändelse till buddhismen.

Solidaritet hans drivkraft

Savi Sawarkar beskriver drivkraften till sitt sätt att uttrycka sin solidaritet med de "oberörbara" så här: "Min konst och mina idéer är ett individuellt sätt att nalkas social struktur och religion i det indiska samhäl-

Savi Sawarkar.

FOTO: LARS EKLUND

let och jag känner mig utmanad att starta en revolution mot brahminsk estetik. Jag målar väldigt jordnära ämnen ur vardagslivet, så-

som att promenera på en väg i mörkret och även fotstegen på marken".

Sawarkar fick sin grundläggande utbildning i konstskolor i Indien, och i kontakt med konstnärer i Tyskland, USA och Mexiko kom han att utveckla sin konstform, grafisk tornålsteknik. Han kunde liksom andra daliter uppleva och iaktta den diskriminering som daliterna utsattes för. Hans verkliga styrka är tecknandet.

I denna form söker han uttrycka sitt inre jag, som är jaget av en dalit och vars ideal var Ambedkar. Oberörbarhet, kast och brahminskt förtryck är verklighetens teman i samhället och Savi visualiserar detta i si-

VÄND!

FORTS.

na bilder. De blir därmed ett uttryck för social kamp, en kamp som har sitt ursprung i arvet efter Ambedkar.

Hans ikonografiska bilder berättar om existensen som oberörbar i en brahminsk social ordning som kan ta sin utgångspunkt i en gestalt med spottkrukan hängande runt halsen för att inte saliven ska oreña marken och sopborsten hängande där bak för att sopa bort de egna fotspåren från marken.

Krukor om halsen

Det temat är också ämnet i **Arjun Dangles** dikt, *Revolution*, som beskriver hur de "oberörbara" förr i tiden bar krukor om halsen för att hindra deras spott att nå marken, och kvastar bundna till baken för att sopa bort deras fotspår.

Mahar är en oberörbar grupp i Maharashtra, till vars sysslor hörde att ta hand om döda kreatur. De ropade "Johar, ma-bap" (hell dig moder och fader) i stället för "Ram, Ram" eller "Namaste".

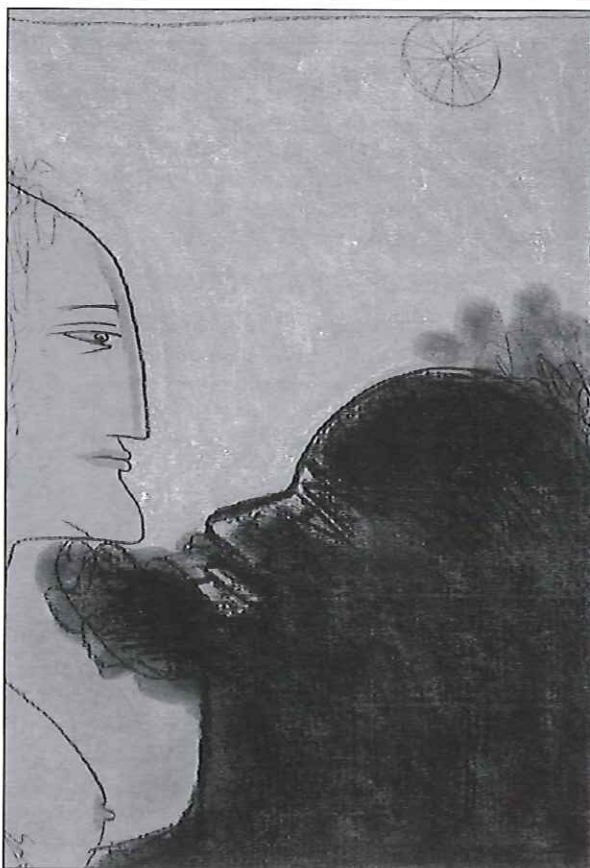
De näst sista raderna i dikten citerar ironiskt en revolutionär brahminsk poet – de som däremot verkligen revolverar kastas i elden och förgås.

*Vi brukade vara deras vänner
när vi med lerkrukor hängande
runt halsen
och sopkvastar fastsatta vid
våra arslen
gick våra rundor i de yttersta
gränderna
och ropade: Ma-bap, Johar, Ma-bap.*

*Vi slogs med kråkor
och unnade dem inte ens vårt snor
när vi släpade ut yttergrändens
döda kreatur,
flådde dem snyggt
och delade köttet mellan oss.
Då på den tiden älskade de oss.
Vi slogs med sjakaler-hundar-
gamar-glador
för att vi åt av deras beskärda del.
Idag ser vi en förändring från
rot till krona.
Kråkor-sjakaler-hundar-
gamar-glador
är våra närmsta vänner.
Yttergrändernas dörrar har
stängts för oss.*

*"Ropa Seger för Revolutionen"
"Ropa Seger"
"Brim, brinn ni som slår mot
traditionen"*

Ett tema i Savi Sawarkars bilder är *devadasi*-traditionen inom vilken de lägre

Savi Sawarkar, Dev-Dasi and her husband Goud.

turella och ekonomiska förhållanden att sälja sina döttrar till prostitution. En offentlig utfrågning arrangerad av *Council for Social Development* år 2001 i delstaterna Karnataka och Tripura avslöjade att genomförandet av lagen, *Devadasi System Abolition Act*, hade klara brister och detsamma gällde rehabiliteringen av de kvinnor, som sluppit loss ur systemet.

Luckor i lagen och det faktum att offren själva tvekar att klaga medför att dalitfamiljer av okunnighet och utsatthet fortsatt att tillägna sina döttrar detta system under tyst medgivande av prästerna.

Hira Bansode, en kvinnliga dalit-poet från Pune i Maharashtra, beskriver kvinnans roll i slavens skepnad;

*Där storslagna begär lämnas
att flyta utför floden
Där hotet från kvinnornas styrka
måste jordas
Där lyckan i silvrigt månsken
töms i krus av mörker
I det landet är kvinnan ännu slav*

*Där en kvinna förtvinar i sin
ungdom av Tradition är
hon hindrad hela livet som ett
förkrympt träd förblir hon
i skuggan av någon annans hus
I det landet är kvinnan ännu slav
I det land där kvinnorna är
slavar ... påbörjas
ödeläggelsen i tidig timme
Festivalen till herraväldets ära
firas grandioست men
berättelserna reciteras med smärta*

*Att vara född kvinna är orätt
Att vara född kvinna är orätt.*

Hans Magnusson

kasterna utnyttjas sexuellt med religiös sanktion från brahminismens religion. Flickor från "oberörbara" familjer invigdes först i religiösa ritualer till tempelgudinna och därefter i sexuell normlöshet och prostitution.

Förekommer trots förbud

Ett ordspråk i Maharashtra säger att en *devadasi* är bortgift med guden men älskarinna åt hela byn. Familjerna gav sina döttrar ibland som resultat av religiös tro och ibland för att de tvingades in i systemet genom sin utsatta sociala ställning.

I dagens Indien är denna tradition förbjuden enligt lag, men många dalitfamiljer tvingas ändå genom ojämlika sociala, kul-

SYDASIEN erbjuder Tranans Indien-litteratur till specialpris

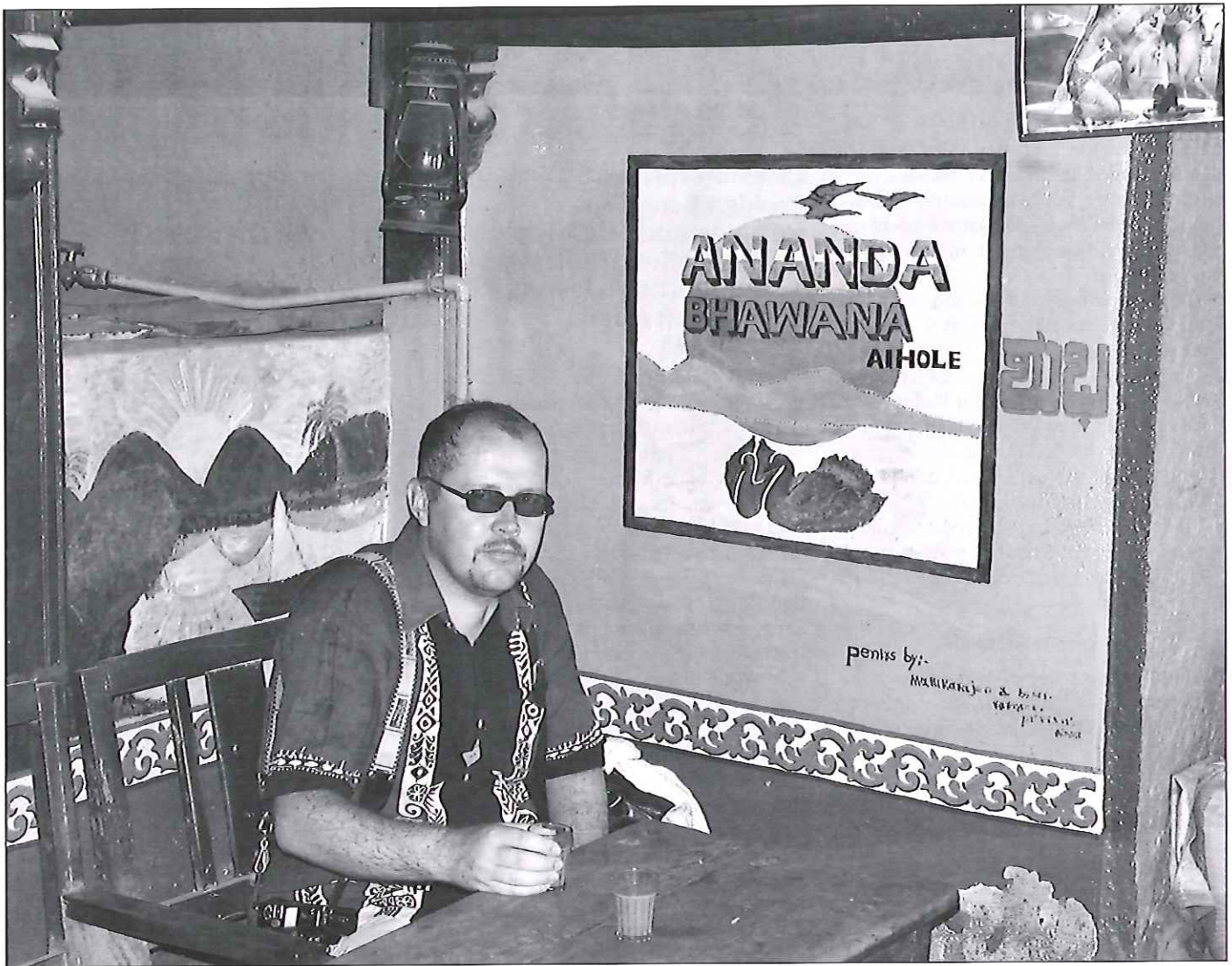
Indiska biblioteket i Sverige har som framgår av **Hans Magnussons** artikel under hösten gett ut flera böcker om daliterna i Indien, dels på Ordfront men framför allt på förlaget Tranan.

SYDASIEN erbjuder köp av Tranans nyutkomna böcker till specialpris, dels den underbara antologin "Detta land som aldrig var vår moder", dels romanen "Dagar i Mahuldiha" av den kvinnliga författaren **Anita Agnihotri** (som för övrigt gästade Bok- och biblioteksmässan i Göteborg i september). Antologin med dalitpoesi, illustrerad med **Savi Sawarkars** målningar, kostar 135 kronor och **Agnihotris** roman 150 kronor.

Vi erbjuder också två tidigare Trananböcker med indisk anknytning: **P S Sainaths** utomordentliga rapportbok "Alla älskar en rejäl torka", som vi säljer för 110 kronor, samt **Anita Nairs** roman "Kvinnor på ett tåg" från i våras för 150 kronor.

Väljer du att köpa alla dessa fyra böcker blir paketpriset endast 500 kronor. Och då får du dessutom på köpet en pockettupplaga av novellsamlingen "Kärlek, uppror och kardemummakärnor", som Tranan gav ut för några år sedan.

Sätt in pengar på SYDASIENS plusgiro 79 54 96-9, och ange vilka böcker du önskar köpa.

Författaren Zac O'Yeah på hemmaplan i Indien. Sedan några år tillbaka är han bosatt i Bangalore, men nu har han skrivit en science fiction-roman som utspelar sig barndomsstaden Göteborg – i en framtid omdöpt till Gautampuri.

Framtiden är Indiens även i Sverige

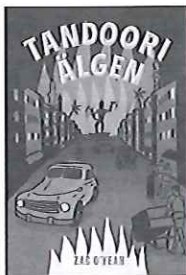
Zac O'Yeah betraktar världen ur nya perspektiv i senaste boken

ZAC O'YEAH
Tandooriälgen
 Ordfront 2006

En inte alltför avlägsen framtid har Göteborg blivit 20-miljonerstaden Gautampuri. Liseberg är omdöpt till *Masti Mela* (Roliga festen) och kriminalreportern på Gautampuri Post kör omkring i en gammal indisk Ambassador. På de svenska sedlarna finns Dalai Lamas ansikte på ena sidan och en plöjande traktor på den andra.

Vad har egentligen hänt frågade jag författaren och Sydasiemedarbetaren **Zac O'Yeah**, när han i höstas besökte bokmässan i just Göteborg för att presentera sin nya roman *Tandooriälgen*?

– Växthuseffekten har utvidgat Saharas öknar långt norrut, danskarna har blivit beduiner, men Sverige har klarat sig. Globaliseringen har slagit sönder Sveriges ekonomi och indiska affärsintressen har till

stor del tagit över. I en folkomröstning med möjlighet att bli en del av USA eller av Asien valde svenskarna det senare och landet anslöts till Asiatiska Unionen.

Tandooriälgen är som en hårdkokt deckare, skriven som en indisk Bollywood-film, men också en utopi eller kanske en dystopi.

– Framtiden kan vi i dag se spår av runt om oss, om vi observerar vår omgivning och tänker på tendenser och konsekvenser. Min bok är på ett sätt science fiction – fast utan science.

Konkreta förutsättningar

Även om romanen kan te sig surrealistisk utgår den från nog så konkreta förutsättningar. Enligt Internationella Valutafonden kommer Kina 2040 att vara världens största ekonomi före USA och Indien. Redan i dag utbildar Indien fler civilingenjörer än hela EU. Det kommer att finnas fler bilar i Indien än i USA år 2035.

Den här utvecklingen har redan hunnit långt. I höstas rapporterade medierna om

hur ”Indier tar över Europas stål”. Arcelor Mittal är världens största stålkoncern, vars indiske huvudägare **Lakshmi Mittal** bor i London. Ett annat företag, Tata Steel, håller på att ta över stora delar brittisk och holländsk stålindustri.

Huvudpersonen i *Tandooriälgen*, som är frukten av många års skrivarbete, är en typisk svensk deckarpolis med magproblem, Herman Barsk.

– Han är som en klippdocka, med taskig syn på kvinnor och andra kulturer. Jag har placerat honom i en speciell miljö där han måste hantera nya problem som vegetarism och ickevåldsmetoder för brottsbekämpning inspirerade av **Mahatma Gandhi**. Under berättelsen händer något med honom, liksom med oss alla i en allt mer mångkulturell värld.

Tandooriälgen som gett romanen dess titel är en sylta i Masthugget, där man gör currys av älgkött. Det handlar om en vardaglig variant av fusionsmatlagning. Masthugget är ett etniskt kvarter i Gautampuri,

VÄNDI

FORTS.

där ursprungsbefolkningen håller till och där Långgatorna fått behålla sina svenska namn, till skillnad från det mesta i före detta Göteborg, vars gamla namn indienifierats. För att läsaren ska kunna orientera sig i tjugomiljonerstaden inleds boken med en karta.

Zac OYeah bor sedan länge i sydindiska Bangalore. Han har skrivit romanen i sitt nya hemland.

– Jag ser världen från ett annat håll. I indiska tidningar läser jag om hur indiska företag köper Frankrikes största stålindustri och om hur indisk överklass hyr europeiska slott för överdådiga fester. Det är tydligare för mig i Bangalore att världen förändras. Med den nya svenska högerregeringen kommer Sverige att säljas ut till högstbjudande – och det kan mycket väl bli till asiater.

Dubbelt seende

Författaren växte upp i det Göteborg som är romanens Gautampuri, där urbefolkningen lever kvar i Zacs kvarter Masthugget.

– I mina fackböcker har jag skildrat andra kulturer. Men i skönlitteratur är det min barndoms distrikt som är landskap för min fantasi.

Tandooriälgen utgår från ett dubbelt seende.

– Idén till boken växte fram i kvarter i Bangalore som påminde om Masthugget i Göteborg.

En annan aspekt handlar om kolonialismen.

– Ostindiska kompaniets fartyg gick från Göteborg. Här samlades kolonialismens rikedomar. Det gjordes ett svenskt försök att skapa en koloni i Sydindien 1733 i september. Det varade bara till oktober, 20 skabbangripna sjömän höll inte ställningarna längre, till skillnad mot danskarnas flerhundraåriga koloni i Tranquebar.

Zac OYeah vänder på perspektivet.

– Europas ekonomi byggde på kolonialismen. Vi glömmar gärna hur de koloniserade hade det. I Indien har jag lärt mig att se den här frågan från andra hållet. I min bok är det ju också fråga om en mild form av kolonialism, svenskarna folkomröstar och väljer själva.

För några år sedan gav Zac OYeah ut *Guru*, en bok om indisk andlighet. 2007 kommer hans översättning av Pankaj Mishras bok *Buddha. An end to suffering*.

Dessutom publicerar han *Mahatma!*, en personlig biografi om Mahatma Gandhi.

– Det har aldrig skrivits någon biografi om Mahatma Gandhi i Sverige. Intresset för Gandhi har av olika anledningar varit större i Danmark, Norge och Finland.

Sören Sommelius
text och foto

Bengalisk kultur in på livet

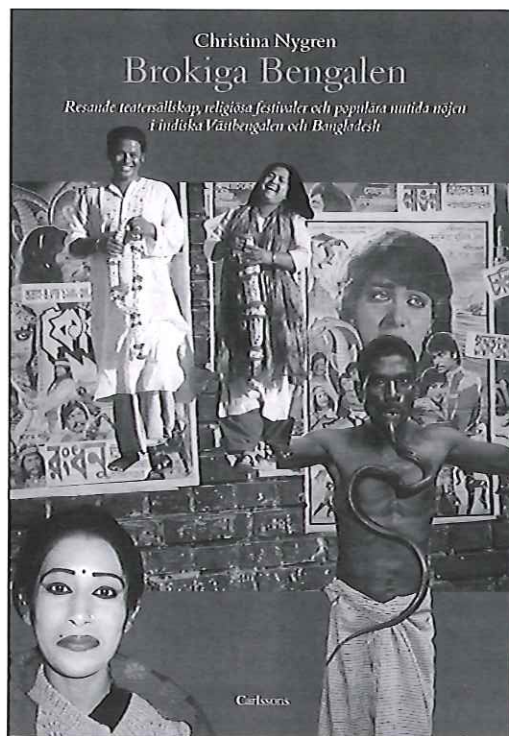
CHRISTINA NYGREN
Brokiga Bengalen.
Resande teatersällskap, religiösa festivaler och populära nutida nöjen i indiska Västbengalen och Bangladesh

Carlssons förlag 2006

Författaren är teaterforskare vid Stockholms universitet och har tidigare skrivit initierade verk om traditionella teaterformer i Japan och Kina. Sedan 15 år tillbaka har hon övergått till att studera motsvarande fenomen i södra Asien, närmare bestämt Bengalen. En region med rika traditioner av folklig teater (*jatra*), dans och musik, präglad av mötet mellan innerlig vaishnava-hinduism och sufisk islam. Bengaliska baulsångare är en välkänd foreteelse även i Sverige.

Innehållet i boken baseras på intervjuer och upplevelser från många platser i såväl Västbengalen som Bangladesh. Hon lever bland ormtjusarfamiljer i Purulia, jatragrupper i Dhaka och på turné till de mest avlägsna platser, där de sedan uppträder nätterna igenom, ända tills morgonens första böneutrop.

Texten är välskriven och är så fylld av spännande upplevelser att man kunde missta det hela för skönlitteratur. Jämförelser görs av den väldigt olika utveckling som den folkliga kulturen genomgått i

de två delarna av Bengalen sedan 1947.

Det största hotet återfinns i dag i Bangladesh, där *jatra* och andra folkliga kulturyttringar på senare år motarbetats av regeringen och islamistiska krafter. På den indiska sidan är situationen ljusare, där utgörs främsta hotet i stället av kommersialisering och anpassning till modern populärkultur.

Lars Eklund

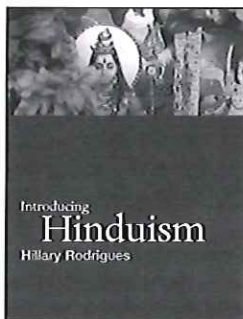
Gedigen grundbok om hinduismen

HILLARY RODRIGUES
Introducing Hinduism

Routledge (World religions series)
2006

Att lättfattligt men ändå korrekt beskriva och förklara de religiösa traditioner i Indien som sammanfattningsvis betecknas som hinduism är ingen enkel uppgift. Fler-talet presentationer tenderar att antingen förenkla resonemangen helt sanslöst, eller (lika illa) bli så detaljrika att det krävs omfattande specialistkunskaper för att överhuvudtaget begripa någonting.

Detta störde också den kanadensiska universitetsläraren **Hillary Rodrigues** som i avsaknad av en enkel men likväl initierad grundbok för religionsstudenterna

på sitt universitet Lethbridge valde att skriva den själv. Uppvuxen i Indien av angloindiska föräldrar och med gedigna kunskaper om indisk religion, efter 15 års resande i landet i vuxen ålder, har detta blivit en helt lysande bok – kunnigt skriven och pedagogiskt upplagd.

Den teologiska och historiska utveckling beskrivs väl, med gedigna presentationer av vedaskrifterna, upanishaderna och purana-skrifterna, liksom av de tre huvudkulterna centererade kring Shiva, Vishnu och Shakti (gudinnorna).

Hinduismens spridning till Sydostasien och i modern tid genom olika reformrörelser också till västerlandet skildras, och dessutom skriver Rodrigues initierat även om sociala och mänskliga fenomen i anknytning till hinduismen, exempelvis om kastsystemets ursprung, sanskritspråkets betydelse och konst/arkitektur.

För den som efter denna introduktion vill lära mer om olika fenomen har författaren dessutom utmärkta litteraturreferenser efter varje kapitel.

Lars Eklund

Indiska kartor ger intressanta upplysningar

Allwonders Maps of India.
Version 4.0 2005
www.mapsofindia.com

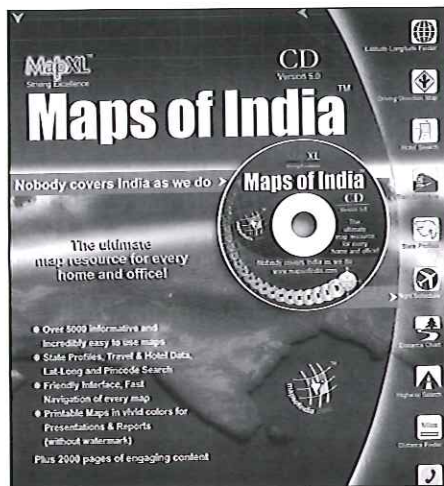
Den som reser i Indien råkar med jämna mellanrum ut för problemet med dåliga vägkartor. Men nu har det kommit ut en ny version av *Allwonder*-cd:n med 4 000 kartor till glädje för turister som kan göra utskrift av kartorna (eller har med sig en bärbar dator) men också till glädje för analytikern som stoppar cd:n i sin stationära dator.

Här får turisterna och resenärerna uppdaterade kartor över både hela landets och delstaternas landsvägar, liksom kartor över distriktens större vägar. Kartorna är mycket användbara men är inte mer detaljerade än de billiga kartor som man alltid försökte få tag på förr i tiden.

Järnvägskartorna sträcker sig från rikslinjerna till specialkartor på delstats- och distriktsnivå. Verktygsfunktionen gör att man kan söka på ett tågs avgång eller namn (som man alltså måste känna till i förväg). Också sökfunktionerna är bra.

För analytikern är det de 28 kartorna och de två uppsättningarna delstatskartor, baserade på folkräkningen 1991 och 2001 och med beräkningar av flera intressanta befolkningssiffror ända ner på distriktsnivå, som ger lättillgängliga fakta. Här finns till exempel siffror som visar könsfördelningen. Dessa varierar – från större delen av Karnatakas 1 050 kvinnor per 1 000 män till de mindre än 850 kvinnor i ett Punjab-distrikt.

De historiska kartorna täcker perioder-

na mellan stenåldern och Harappa till nu-tid. De 38 historiska kartorna ger god och typisk information om den period de handlar om. Med om man vill ha mer detaljerad kunskap måste man fortfarande använda en specialatlas. Det finns till exempel inga uppgifter om keramik på stenåldern och i avsnittet om Harappa-civilisationen står inget om förflyttningarna österut. Det gamla templet i Somnath hittar man på den moderna kartan över Somnath men inte på kartan över 1030-talets Indien där gränserna för Mahmud av Ghasnis rike är markerade. Möjligen därför att plundringen av Somnath var en del av Mahmuds fälttåg, och därför inte finns med på kartan.

Religiösa platser, *joytirlingas* (Indiens heligaste Shiva-tempel) och vildmarksområden är samtliga företeelser som finns med på turistkartorna, och det är ju OK, bara man vet på vilken karta man ska leta.

Delstatskartorna är mycket användbara för dem som vill få mer information. Men det verkar vara omöjligt och på trots mot licensregler att få till en interaktiv version.

De årliga uppdateringarna av *Allwonders Maps of India* kan verkligen rekommenderas till turister och analytiker. Ha så kul!

Peter B Andersen

Meningsfulla pakistanska noveller

YASMIN HAMEED & ASIF ASLAM
FARRUKHI
So that you can know me
Garnet World Fiction

Detta är en samling historier i samarbete med UNESCO som tar upp problem ur ett samhällsligt perspektiv. En fars vrede över sitt barn som begår misstag när han råkar ha sönder den dyrbara cykel som leder till att ett oskyldigt barn mister livet. På nästa uppslag får man följa Sakina som blir lovad att bli lika vacker som de andra flickorna i hennes omgivning om hon blir av med sitt missbildade ansikte och den mörka hyn.

Den magiska blomman som hon får av en främling leder till något helt annat. I stället får hon möta en hemskhet som förstör hennes liv och önskan till ett bekym-

merfritt liv förgörs för gott. Eller varför inte följa en förtvivlad make som försöker att bli av med sin fru i hopp om att hans andra giftermål ska ge bättre framgång när det gäller att få barn. Men det han inte vet är att hans nuvarande hustru har en överraskning till honom, hon går och bär på den önskan som skulle ha skonat hennes liv medan maken försöker planera mordet på henne.

De sjutton olika historierna har en sak gemensamt, att hur egennyttigt och desperat människan kan agera och försöka göra det bästa av situationen så att det främst gynnar en själv.

Antologin är skriven av kvinnliga pakistanska författare där originaltexterna är översatta från urdu, punjabi, seraki, pushto och sindhi, de regionala språken i området.

Tina Durrani

Stark roman om pakistanska kvinnors livsöde

QAISRA SHAHRAZ
Typhoon

Alhamra Publications 2003

Romanen *Typhoon* handlar om tre pakistanska kvinnors livsöden sammanflätade i en bok. Dessa tre är bundna till en och samma man utan att veta om det. Allt börjar med att Gulshan vaknar och ser sin man stå vid dörren. Nyfiken går hon upp ur sängen och förföljer Haroon för att ta reda på vart han är på väg. Istället för att misstänka en enda tanke överraskas hon av det värsta, att se sin man med en annan kvinna.

Kvinnorna beskrivs som goda men samtidigt onda. Hon är stark och självständig i en situation och beroende i nästa. Hon är både omtänksam och beskyddande men även arrogant och ignorant.

En byordning inrättas för att skapa rättvisa för Gulshan. Men till följd får man veta att den oanständiga kvinnan är i stället Haroons första fru. Byordningen ställs inför ett nytt problem, de vill skapa rättvisa mellan Gulshan och Naghama utan att bryta den islamska lagen.

Men till slut blir det en som får lämna byn för alltid och framtiden ser inte ljus ut för henne. Beslutet leder till att tre människoliv blir lidande resten av livet.

Stereotypa bilder

Mycket av symboliken som beskrivs är laddad med de stereotypa bilderna för den muslimska världen och dess traditioner. Det som känns orättvist ses som normalitet hos andra och bryter man ett mönster skapas ett nytt. Men det är upp till oss att vända och vrida på mönstret. Det är också vi som namnger resultatet, vi kan antingen visa det som ett "problem" och att sedan lösa detta problem är det än en gång upp till oss.

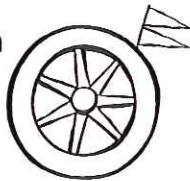
Qaisras skrivande ger en variation av de olika världar som finns, men de visar även spänningar som finns mellan grannar, folk och sociala grupper. Hon ger det kvinnliga förtrycket ett nytt namn: trygghet. Det som generellt tolkas som förtryck ses som trygghet i andras ögon.

De könsbestämda rollerna i boken visar hur bunden man är till sina handlingar. Men i andra ögonblicket visas även förändringar som motsäger denna tanke. I fokus står heder – mannen och kvinnan som är lika inför Gud men inte i den kulturella föreställningen, får handlingen oss att tro. Men efter läsningen kan vi spekulera hur sann denna stereotypa bild egentligen är.

Tina Durrani

SASNET

Intresserad av forskning och akademiska studier med inriktning på södra Asien?

Gå då in på vår hemsida:
<http://www.sasnet.lu.se>
och anmäl dig till
vårt nyhetsbrev!

Välkommen till Nätverket för
Sydasiastudier i Sverige

Staffan Lindberg
Lars Eklund

Homosexuella i Indien finns inte...

Om din existens inte erkänns i lagen, upphör du då att existera? Nej, absolut inte, dock ligger den juridiska analysen i Indien på den nivån.

Enligt indisk strafflag kan en person som befinner sig i ett otillbörligt sexuellt förhållande "som strider mot naturens lagar" få fängelsestraff på minst 10 år. Detta är resultatet av en 150 år gammal brittisk lagstiftning som innefattar ett uttryckligt förbud mot homosexuella förhållanden mellan män, eftersom kvinnlig sexualitet inte existerade i det brittiska Indien. Med andra ord är en homosexuell man i Indien kriminell om han vill leva sitt liv öppet.

Naz Foundation, är en indisk icke-statlig organisation som ständigt för de homosexuellas kamp för mänskliga rättigheter i media, domstolar och i den allmänna debatten. Organisationen har sedan länge hävdat att den indiska strafflagstiftningen

strider mot grundläggande fri- och rättigheter samt artikel 21 i den indiska konstitutionen som talar om rätten till liv.

Väl i domstolen svarar den indiska regeringen på organisationens protester med, "att eftersom staten inte kan agera moralpolis är det viktigt att lagstiftningar som den befintliga får vara kvar". Den indiska regeringen fortsätter med att förklara att "om sådana lagstiftningar inte finns i samhället kommer oanständiga beteenden att skildra och störa vardagen, och detta kan allvarligt skada samhället i stort".

Regelmässigt polisövervåld

Den här 150 år gamla lagstiftningen gör det inte bara omöjligt för individen att leva sitt liv i frihet, utan förser poliser med en makt som har gjort livet mycket tyngre för de homosexuella. Enligt den indiska processlagstiftningen kan nämligen en polis arresterar en person om polisen misstänker att ett brott kan begås.

Detta innebär att polisvåldet gentemot par som träffas i smyg, i parker och offentliga platser, inte bara är vanligt förekommande utan en ytterst vanlig regel som poliser lever efter. Polisvåldet slutar nödvändigtvis inte på polisstationen, utan i de flesta fall förekommer misshandel av personer som misstänks ha otillbörliga förhållanden, som sedan måste betala polisen för att slippa skammen som en rättsprocess medför.

Polisen har för det mesta övertaget då de flesta män lever sina liv i djupaste hemlighet, där familjer och ibland fruar inte har en minsta aning om hur det ligger till. Det sociala trycket och de kulturella förväntningarna ger inget rum åt homosexualitet. Den existerar inte.

Den indiska lagen om äktenskap talar om ett äktenskap mellan en man och en kvinna, detta har de senaste 15 åren kritiserats och ifrågasatts av en rad lesbiska par som gift sig och sedan krävt ett erkännande i lagen. Dock har ingen klarhet givits i domstolen om vilken rättslig status äktenskap mellan två kvinnor skall ha, eftersom lagen som förbjuder talar om manlig homosexualitet. Britterna lämnade en lucka i lagen som förundrar det indiska rättssystemet.

Parul Sharma

Jurist specialiserad på mänskliga rättigheter med Sydasiens inriktning

SYDASIENS bloggtips:

Journalisten och författaren Per J Andersson har nu en egen Indienblogg, med regelbundna rapporter med kommentarer om utvecklingen i Indien, såväl politiskt och ekonomiskt som kulturellt. Läsvärt: <http://per-j-andersson.blogspot.com>

Happy Days!

Med Teleman Happy Days ringer du gratis till alla svenska hemtelefoner dygnet runt!
Det enda du behöver betala är 50 kr/månad samt startavgift som är 45 öre per samtal. Du måste vara förvalskund hos Teleman för att kunna använda tjänsten.

	Teleman	Telia	Tele2
Fri samtalstid	Dygnnet runt	Dygnnet runt	Dygnnet runt
Månadsavgift	50 kr	65 kr	58 kr
Öppningsavgift	45 öre/samtal	45 öre/samtal	45 öre/samtal
Gäller	All fast telefoni inom Sverige	All fast telefoni inom Sverige	All fast telefoni inom Sverige

Teleman AB är en svensk teleoperatör som allt sedan starten 1996 erbjudit telefonitjänster till både företag och privatpersoner. Vi arbetar för hög kvalitet till märkbart låga priser och marknadsför telefonitjänster för Dig som konsument. Det finns inga fasta kostnader eller dolda avgifter. Du betalar endast för dina samtal, inget mer.

JA, jag vill ha förval med Teleman och erbjudandet Happy Days!

Personnummer: _____

Namn: _____

Adress: _____

Postadress: _____

Telefonnr: _____

Underskrift: _____

Namnförtydligande: _____

Datum: _____

Teleman
betalar
portot

TELE MAN

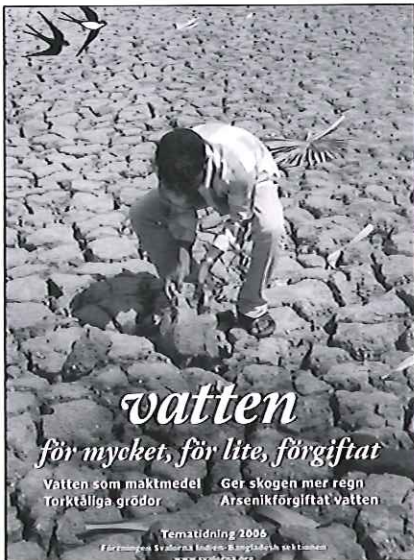
Svarspost
201 400 600
228 20 Lund

Fyll i och posta - portot är betalt

Kontakta vår kundtjänst: 020-140 00 46 / www.teleman.com

TELE MAN

the total telephone service

□ Biståndsorganisationen Svalornas nya tematidning 2006 handlar om vatten. Svalkande, livgivande och ovärderligt. Men också en orsak till konflikter, förödelse och död. En resurs som allt för ofta tas förgiven och förstörs. Eller något vi önskar att vi hade mer av. Artiklarna handlar om om vattensituationen i Indien och Bangladesh, hur människors liv påverkas av vattenproblemen och hur det är möjligt att arbeta för en positiv utveckling för både människor och miljö. På Svalornas hemsida www.svalorna.org kan du läsa mer, och beställa tidningen.

Farligt rapportera i Pakistan

Jag rapporterade bara sanningen, säger den 38-årige Dilawar Wazir Khan med trötthet i rösten, då han i en telefonintervju nyligen förklarade varför han blev kidnappad och torterad. Han är den sista journalisten som fortfarande rapporterar från Sydwhaziristan, en av de oroliga regioner som gränsar mot Afghanistan. Dilawar Khan arbetar för BBC:s urduspråkiga nyhetstjänst och för den engelskspråkiga pakistanska tidningen Dawn.

Khan hölls fastkedjad med ögonbindel och torterades under 30 dagar innan han släpptes fri den 21 november. Han räddades förmodligen av protester från journalistförbund och en uppmaning till bojkott i parlamentet.

Efter att tidigare ha undkommit två mordförsök blev Dilawar Khan måltavla för vad många journalister hävdar är Pakistans ökända underrättelsetjänst ISI. Vid ett av mordförsöken dödades två av hans kollegor, och år 2005 kidnappades och mördades hans 15-åriga bror Taimur. Då fann han det säkrast att flytta från sin hemstad Wana i Sydwhaziristan och bosätta sig i staden Dera Ismail Khan, i Nordvästgränsprovinserna.

– Nu vet jag inte var jag kan vara säker. Den här gången hade jag tur och kom hem nästan oskadd, men jag är inte säker på att jag kommer att ha lika stor tur nästa gång. Men trots det vägrar han att sluta skriva.

– Jag kommer att fortsätta att skriva och rapportera härifrån. Jag skriver inte mot militären eller de militanta grupperna, jag rapporterar bara vad som händer och skildrar båda sidornas synvinklar.

Kamila Hayat, en av ordförandena i Pakistans människorättskommission, säger att hennes organisation har registrerat minst 20 anmälningar om övergrepp mot journalister. Fyra av journalisterna dödades.

Zofeen Ebrahim/IPS

SYDASIEN, RÅBYGATAN 5A 223 61 LUND

Telefon och fax: 046-222 73 40
E-mail: sydasiensydasiens.se
Webb-sida: <http://www.sydasiens.se>

Utgivare: Tidskriftsföreningen SYDASIEN

Ansvarig utgivare: Thomas Bibin
Tidskriftsredaktör: Lars Eklund
Redaktion för detta nummer:
Katarina Sandström Blyme och Lars Eklund

Tryck: Luleå Grafiska

Prenumerantregister:
Nätverkstaden Väst, 031-743 99 05,
ekonomitjanst@natverkstan.net
ISSN: 0282-0463

Prenumeration: Medlemskap i tidskriftsföreningen SYDASIEN, inkl fyra nummer av tidningen (ett år) kostar för privatpersoner i Sverige 320 kr. Prenumeration för institutioner och bibliotek 360 kr. Utanför Sverige kostar en prenumeration/medlemskap 450 kr.

Lösnummerpris: 80 kr

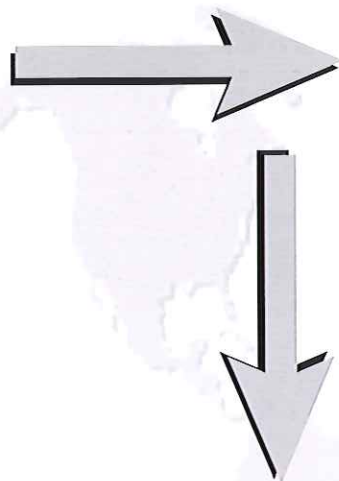
Postgiro: 79 54 96-9 SYDASIEN.

Nästa nummer utkommer i mars.

Manusstopp: 31 januari 2007

Tidskriftsföreningen SYDASIEN har som mål att sprida information om situationen i södra Asien.

Föreningen stödjer de krafter som bekämpar imperialismen, det politiska förtrycket och underutvecklingen i området. Föreningen är fristående från politiska partier och grupperingar i Sydasiens såväl som i Sverige.

Flyg till

Indien, Bangladesh, Pakistan, Thailand, Sri Lanka, Hong Kong, Filippinerna, Singapore, Nepal, etc.

Med

Gulf Air, Lufthansa, Tarom, British Airways, Aeroflot, Emirates, Alitalia, CSA eller något av våra bolag

metropolresor

Luntmakargatan 42 · 111 37 Stockholm

Tel. 08-10 45 58 · Fax. 08-723 06 66

E-mail: metropolresor@telia.com

Hemsida: www.metropolresor.com

Avsändare:
SYDASIEN
RÅBYGATAN 5 A
223 61 LUND

POSTTIDNING
BEGRÄNSAD EFTERSÄNDNING

Vid definitiv eftersändning återsänds försändelsen med nya adressen noterad på baksidan

Utgivningspostkontor
LULEÅ 1

Johan Frankelius på toppen av Chomulungma som befolkningen i Everestregionen kallar berget.

FOTO: FREDRIK STRÄNG

Äntligen uppe!

Mount Everest den 25 maj 2006

På toppen, bakom mig, syns buddhistiska böneflaggor i glada färger. Bakom fotografierna, som föreställer mig och min far, hänger syrgasmasken med slangen som leder till syrgastuben i ryggsäcken till höger.

Två mil åt sydost reser sig världens femte högsta berg, den pyramidformade gigantiska Makalu (8485 m).

Hornet nordnordväst om berget heter Makalu II (7 678) – Kangchungtse med ett annat namn – och skiljs från Makalu ge-

nom passet Makalu La (7 400 m). Chago (6 860 m) är det solbelysta berget rakt nedanför och tre kilometer nordväst Makalu II – framför Makalu II:s skuggiga västvägg.

Chomo-Lonzo (7 790 m) och Chomo-Lonzo Central (7 540 m) är bergen till vänster respektive längst till vänster om ovannämnda berg och ligger helt i Tibet.

De övriga nämnda bergen ligger på gränsen mellan Tibet och Nepal utom Jannu, som ligger i Nepal, och Kabru

Range, som ligger på gränsen mellan Nepal och Indien).

I fjärran, till vänster, tretton mil österut ligger längst till vänster Jannu (7 710 m) och till höger om det Kabru Range, Kangchenjungamassivets södra utlöpare med från vänster till höger: Talung Peak (7 344 m), Kabru Peak (7 338 m) och Rathong Peak (6 678 m). Kabru Range är en del av Singalila-kedjan, som bildar gränsen mellan Nepal och Indien (Sikkim).

Klättermakarna Fredrik Sträng tog fotot med min kamera.

Johan Frankelius

Se också sid 2